

Nina Malinen

VANHEMPIEN INNOSTAMINEN MONI- KULTTUURISEEN TAPAAMISEEN PÄI- VÄKODISSA

Osallisuuden sosiaalinen toimintamalli

Opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Syyskuu 2016

KYAMK
University of Applied Sciences

Tekijä	Tutkinto	Aika
Nina Malinen	Sosionomi (AMK)	Syyskuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Vanhempien innostaminen monikulttuuriseen tapaamiseen päiväkodissa Osallisuuden sosiaalinen toimintamalli		77 sivua 2 liitesivua
Toimeksiantaja		
Tuija Aalto-Sallinen, Velhon päiväkodin johtaja, Kotkan kaupunki		
Ohjaaja		
Lehtori, Harri Mäkinen		
Tiivistelmä		
<p>Tutkimuksen päätavoitteena oli vanhempien innostaminen ja osallistaminen monikulttuurisen tapahtuman suunnitteluun ja järjestämiseen Velhon päiväkodissa. Tarkoituksena oli tuoda esille ja toisten käytettäväksi eri kulttuurien erityispiirteitä ja tapoja arkielämästä. Toisena tavoitteena oli sosiaalisen toimintamallin kehittäminen hyödyntämällä päiväkodissa jo olemassa olevia toimintarakenteita.</p> <p>Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jota lähestyttiin toimintatutkimuksen periaatteella. Teoreettisena viitekehyksenä tutkimuksessa on käytetty sosiokulttuurisen innostamisen teoriaa. Teoreettista pohjaa on luotu tutkimalla tutkimuksen aihepiiriin liittyviä aikaisempia tutkimuksia ja avaamalla käsitteitä osallisuus, yhteisöllisyys, vuorovaikutus ja voimaantuminen. Tutkimuksen toiminnallinen osuus on toteutettu Velhon päiväkodissa kahdessa osassa. Tutkimusmenetelmänä on käytetty osallistuvaa havainnointia, jossa hiljaisen tiedon avulla on selvitetty ihmisille tärkeitä arkielämän merkityksiä. Tutkimus analysoitiin teorialähtöisen sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti. Tulosten arvioinnissa on käytetty vaikuttavuuden arviointia, jota on tukenut tutkimuksessa käytetyt dokumentoinnin tavat: havainnointi, tapahtumien kirjaaminen, valokuvaus sekä osallistujien haastattelut.</p> <p>Tutkimustulokset osoittivat ihmisten hyvinvoinnin koostuvan mahdollisuudesta vaikuttaa elämänsä sisältöihin, omien itselle merkityksellisten asioiden ja toimintojen kautta, jotka mahdollistavat osallisuuden toiminnassa. Innostamistyön avulla sekä toteuttamalla Osallisuuden sosiaalista toimintamallia, on mahdollista lisätä vuorovaikutusta sekä yhteenkuuluvuutta yhteisöissä. Innostajan omilla asenteilla ja kiinnostuksella on merkitystä, saadaanko vanhemmat osallistettua toimintaan.</p> <p>Tutkimuksesta saatua tietoa on mahdollista hyödyntää kaikessa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Tieto on hyödynnettävissä niin päiväkodin toimintaympäristössä kuin sen ulkopuolella.</p>		
Asiasanat		
sosiokulttuurinen innostaminen, monikulttuurisuus, osallisuus, yhteisöllisyys, vuorovaikutus, voimaantuminen		

Author	Degree	Time
Nina Malinen	Bachelor of Social Services	September 2016
Thesis Title Inspiring Parents to Participate in a Multicultural Meeting at a Day-care Center Social Inclusion Approach		77 pages 2 pages of appendices
Commissioned by Tuija Aalto-Sallinen, Velho Kindergarten Director, City of Kotka		
Supervisor Harri Mäkinen, Senior Lecturer		
<p>Abstract</p> <p>The main objective of the study was to inspire parents to plan and organize Velho kindergarten inclusion multi-cultural event. Purpose-aim was to bring out and others to use special features and the ways of everyday-life in different cultures. The second objective was to develop a social approach, making use of already existing operational structures at the kindergarten.</p> <p>The study is a qualitative study, which was approached by the action research principle. The theoretical framework used in the study is a socio-cultural empowerment theory. A theoretical base was also created by studying previous research on the subject and opening up the concepts of inclusion, collaboration, interaction and empowerment. The functional part of the research was carried out in the Velho kindergarten in two parts. The research method was participant observation, where quiet information is used to explain the importance of everyday events. The study was analyzed in accordance with the principles of theory-based content analysis. In the evaluation of the results of the impact assessment has been used. This is supported by the documentation what was used in the study: detection, event logging, photography, as well as interviews with the participants.</p> <p>The results showed the possibility composed of human well-being affects the content of their lives, their own self through the relevant issues and activities that allow the integration in action. By motivating as well as through the implementation of a social inclusion approach, it is possible to increase the interaction and cohesion of communities. Announcers own attitude and interest is relevant to provide parents to get participate in activities.</p> <p>Information from this study can be utilized with all parents in the cooperation both in and outside of the kindergarten environment.</p>		
<p>Keywords</p> <p>sociocultural, multiculturalism, inclusion, collaboration, interaction, empowerment</p>		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA TEORIAN MUODOSTAMINEN ..	7
2.1	Sosiaalipedagogiikka viitekehyksenä.....	7
2.2	Eettisyys sosiaalipedagogiikassa.....	9
2.3	Sosiokulttuurinen innostaminen teoriapohjana	10
2.4	Aiheeseen liittyvät aikaisemmat tutkimukset.....	13
2.5	Tutkimuksen keskeisimpiä käsitteitä.....	17
2.5.1	Osallisuus.....	17
2.5.2	Yhteisöllisyys.....	19
2.5.3	Vuorovaikutus	22
2.5.4	Voimaantuminen	23
3	SUOMALAINEN MONIKULTTUURISUUS	25
3.1	Kulttuurinen identiteetti	28
3.2	Kulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	30
4	TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA TOTEUTUS.....	32
4.1	Kehittämistyö toimintamallin rakentamisen taustalla.....	34
4.2	Tutkimuksen metodit.....	36
4.2.1	Osallistuva havainnointi	36
4.2.2	Hiljainen tieto havainnoinnissa	37
4.2.3	Teorialähtöinen sisällönanalyysi.....	39
4.2.4	Vaikuttavuuden arviointimenetelmä	40
4.2.5	Tutkimuksen luotettavuuden todentaminen.....	41
5	TUTKIMUKSEN TOIMINNALLINEN OSUUS	42
5.1	Toiminnan suunnitteluilta	42
5.2	Kulttuurinen Olohuone-tapahtuma	45
6	TUTKIMUKSEN TOIMINNALLISEN OSUUDEN ANALYSOINTIA	48
6.1	Vanhempien osallisuuteen vaikuttaneet elementit	49
6.2	Innostamistyön vaikutukset yhteisöllisyyden rakentamisessa.....	50

6.3	Uudenlaisen toimintamallin kehittäminen päiväkodissa	53
7	TUTKIMUSTULOSTEN ARVIOINTIA	55
7.1	Tutkimuksen tavoitteiden toteutuminen osallisuuden osalta	57
7.2	Vuorovaikutuksen merkitys osallisuuteen	60
7.3	Yhteisöllisyyden merkitys hyvinvointiin	61
7.4	Voimaantumista edistäneet tekijät	63
7.5	Osallisuuden sosiaalinen toimintamalli	64
7.6	Toimintamallin soveltaminen lasten kanssa tehtävään työhön	65
8	POHDINTAA INNOSTAMISTYÖSTÄ	67
8.1	Toiminnan kulttuurisensitiivisyys.....	67
8.2	Innostajan rooli toiminnassa	68
9	TUTKIMUSTULOSTEN LUOTETTAVUUS JA YLEISTETTÄVYYS.....	71
	LÄHTEET.....	74
	LIITTEET	
	Liite 1. Kutsu suunnittelemaan Kulttuurinen olohuone -tapahtumaa	
	Liite 2. Kutsu Kulttuurinen olohuone -tapahtumaan	

1 JOHDANTO

”Teille on tuttua, miten me kaikki puhkeamme kukkaan sellaisen ihmisen lähellä, joka näkee meissä olevan hyvän ja osaa houkutella esiin parhaan meistä. Ja tiedämme, miten me kaikki kuihdumme sellaisen ihmisen lähellä, joka koko ajan löytää meistä vikoja.” Desmond Tutu (1981)

Suomalaisuus Suomessa on muuttumassa lisääntyvän maahanmuuton myötä, ja tämä muutos tulisi meidän kaikkien tunnistaa ja tunnustaa. Lisääntynyt globaalisuus kulttuurisena aspektina, vaatii meiltä muuttuvia näkökantoja ja ajatusmalleja. Suomen kansainvälistyessä tulisi tiedostaa yksilöiden sekä yhteisöjen merkitys yhteiskuntaa muokkaavina tekijöinä ja kunnioittaa erilaisuudesta tulevia voimavaroja, ottamalla ne huomioon yhteiskuntaa rakennettaessa. Maailma muuttuu ja me väistämättä sen mukana, tahdoimme tai emme. Yhteisöllisyys Suomessa on muuttunut, perhe ja sen merkitys eivät ole enää samassa asemassa kuin ennen. Enää ei ole soveliasta mennä kylään ilmoittamatta, tulee varata kalenterista aika, joka sopii kaikille osapuolille. Harrastukset ja ihmisten omat kiinnostuksen kohteet sekä työelämän vaatavuus ja uuvuttavuus vievät yhteistä aikaa perheissä. Yhteisöllisyys toimii kuitenkin monissa kulttuureissa voimavarana, esimerkiksi torjuttaessa yksinäisyyttä.

Toteutan tutkimukseni Velhon päiväkodissa, Karhuvuoren kaupunginosassa, Kotkassa, joka toimii myös opinnäytetyöni tilaajana. Päiväkodin asiakaskunnassa syksyllä 2014 eri kulttuuritaustasta tulevia perheitä on noin puolet kaikista päiväkodin kirjoilla olevista 77 perheestä. Perheitä on 18 eri maasta. Perheessä voivat olla joko molemmat vanhemmat kotoisin kyseisestä maasta tai vain toinen perheen vanhemmista on ulkomaalainen. Venäläiset perheet edustavat päiväkodissamme valtakulttuuria kaikista ulkomaalaisista, heitä on kirjoilla noin puolet kaikista ulkomaalaisista.

Päiväkodissamme vallitsee monien kulttuurien rikkaus, ja tarkoitukseni on tuoda tämä rikkaus näkyvämmäksi osaksi päiväkotimme tavallista arkea ja sitä kautta luoda luontevaa yhteisöllisyyttä päiväkotimme vanhempien, lasten, perheiden ja työntekijöiden kesken sekä osallistaa monikulttuuriset perheet päiväkotimme toimintaan. Heidän saadessaan vaikuttaa toiminnan sisältöön kulttuurisin keinoin ja mahdollisesti voimaannuttaa heitä yhteisöllisyyden, yhteisten tekemisten avulla.

Tarkoitukseni on tämän toimintatutkimuksen, kehittämistehtävän avulla tuoda uudenlaista ajattelu- ja toimintamallia päiväkodin arkeen käytettäväksi, erityyppisten tapahtumien järjestämiseen sekä vanhempien ottamiseen enemmän mukaan toiminnansuunnitteluun. Luomalla keinoja, joiden avulla päiväkodin toimintakulttuuriin saadaan enemmän yhteisöllistä yhteenkuuluvuutta sekä vaikuttavuutta erijäsenten kesken.

Opinnäytetyöni päätavoitteena on saada päiväkodin monikulttuuriset vanhemmat osallistumaan päiväkodissa järjestettävään illanviettoon sekä saada heidät innostettua illan järjestämiseen sekä toteuttamiseen ja suunnitteluun, jossa heillä on mahdollisuus tuoda esille ja toisten käytettäväksi oman kulttuurinsa erityispiirteitä ja tapoja arkielämästään. Toteutan tutkimukseni toiminnallisen osuuden kahdessa osassa, järjestämällä ensin suunnittelutapaamisen vanhempien kanssa ja sen jälkeen toteutamme yhdessä kulttuurisen tapahtuman päiväkodilla. Tapahtuma olisi tarkoitus toteuttaa mahdollisimman rennosti, mukavasti ja viihtyisästi. Tutkimukseni toisena tavoitteena on Osallisuuden sosiaalisen toimintamallin kehittäminen hyödyntämällä päiväkodissa jo olemassa olevia toimintarakenteita. Tarkastelen tutkimuksessani toimintamallin soveltuvuutta päiväkodin toimintaan. Tarkastelen tutkimuksessani myös oman innostamistyöni vaikutusta toiminnan suunnitteluun sekä toteuttamiseen.

Esittelen tutkimuksessani ensin sosiokulttuurisen innostamisen teorian ja aiheeseen liittyvät keskeisimmät käsitteet sekä tutkimuksen aihepiiriin liittyviä aikaisempia tutkimuksia, joiden avulla luon teoreettisen viitekehysten tutkimukselleni. Tutkimuksen toiminnallisen osuuden analysoin teorialähtöisesti ja arvioin saavutettuja tuloksia, niiden vaikuttavuutta, vertaamalla niitä teoriaan. Esittelen Osallisuuden sosiaalista toimintamallia, sen toimivuutta päiväkotiarjessa. Lopuksi pohdin sosiokulttuurisen innostamistyön vaikuttavuutta päiväkotityössä sekä omaa rooliani innostamistyön toteuttamisessa.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS JA TEORIAN MUODOSTAMINEN

2.1 Sosiaalipedagogiikka viitekehystenä

Ennen kuin voin esitellä sosiokulttuurista innostamista teoreettiseksi pohjaksi työlleni, minun tulee esitellä sosiaalipedagogiikkaa ja sen olemusta käytännöl-

lisenä toimintatieteenä, sekä teorian soveltuvuutta opinnäytetyöni teoreettiseksi viitekehyyksi.

Käytän tässä opinnäytetyössäni sosiaalipedagogista viitekehystä pohjana sosiokulttuurisen innostamisen teorialle sekä aiheeseen liittyviä aikaisempia tutkimuksia ja aiheeseen liittyviä käsitteitä, joiden suhdetta vertaan toteutettavaan toimintaan nähden. Sosiokulttuurinen innostaminen kiinnostaa minua teoriana, ja halusin sen avulla tutkia, miten sitä voi hyödyntää arjessa, yhteisöllisyyden luomisessa ja miten sitä voi hyödyntää luotaessa vuorovaikutussuhteita ihmisten välille. Tarkastelen tässä tutkimuksessa oman innostajanroolini vaikutusta vanhempien osallisuuteen suunniteltaessa toimintaa ja sen toteuttamista.

Sosiaalipedagogiikassa korostuvat ajattelun, tekemisen, teorian ja käytännön yhteenkuuluvuus ja vuorovaikutus. Toiminta käytännössä syntyy siten, että ammatillisesti hahmotetaan työn lähtökohdaksi ja tarkoitukseksi sosiaalipedagoginen ajattelutapa sekä siihen liittyvät käsitteet. Näistä rakentuu teoreettinen itseymmärrys. Viitekehysteorian sosiaalipedagogiikka muodostaa tietoperustan käytännön toiminnalle, yhdistämällä eri tieteenalojen teorioita ja toimimalla menetelmäteoriapohjana erilaisille sosiaalipedagogisille työmuodoille. Sosiaalipedagogisesti toimimalla yhdistetään pedagoginen viitekehys sekä ajattelutapa. Tunnusomaista sosiaalipedagogisessa toiminnassa on pyrkimys etsiä toiminnallisia ratkaisuja ongelmiin, tämä vaatii keskustelua toiminnan arvoista. Tämä edellyttää eettistä pohdintaa, johon sisältyy tiedonmuodostus siitä miten asiat ovat, miten niiden tulisi olla ja miten niiden suhteen pitäisi toimia. (Hämäläinen 2001, 17 – 20.)

Luonteeltaan sosiaalipedagogiikka on käytännöllistä toimintatiedettä. Se syntyi tarpeesta ymmärtää sitä teoreettisesti sekä tarpeesta kehittää pedagogista toimintaa, jossa suuntaudutaan sosiaalisen hädän ja ongelmien ehkäisyyn ja lievittämiseen sekä hyvinvoinnin edistämiseen. Ilman teorianmuodostusta on mahdotonta kehittää sosiaalipedagogisia käytäntöjä. (Hämäläinen 2001, 30.)

Ihmisten auttaminen monikulttuurisessa, monietnisessä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa vaatii sosiaalipedagogisten strategioiden ja työmuotojen kehittämistä, ottamalla huomioon erityisryhmien tarpeet. (Hämäläinen 2001, 74.)

Hämäläinen (2001, 36) asettaa sosiaalipedagogiseksi kysymykseksi, mitä ongelmille voi ja pitää tehdä sekä miten ihmisiä voidaan auttaa saavuttamaan elämisen laadun kannalta riittävää elämänhallintaa ja osallisuutta ja miten heidän integroitumistaan yhteiskuntaan voitaisiin edistää.

Osallisuus ja osallistuminen edellyttävät yhteiskunnallisen identiteetin ja subjektiuden kehittymistä. Tämä onnistuu luomalla yksilöllinen suhde yhteiskuntaan, jonka jäsenenä ihminen elää sekä niihin instituutioihin, jotka ovat hänen toimintansa kannalta merkityksellisiä. Tämä integraatio on toteutettavissa emansipaation avulla, autetaan ihmisiä näkemään mahdollisuudet, joita heillä on vaikuttaa yksilöinä ja yhteisöinä. (Hämäläinen 2001, 79, 61.)

2.2 Eettisyys sosiaalipedagogiikassa

Toteutan tutkimukseni hyvän tieteellisen etiikan mukaisesti. Käytän tutkimuksessani eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä sekä tutkimusmenetelmiä.

Sosiaalipedagoginen ajattelu liittyy deontologiseen velvollisuuseetiikkaan, joka tarkoittaa toiminnallisen sekä moraalisen vastuun kantamista. Ihmisen katsotaan olevan vastuussa niin itsestään kuin muistakin. Sosiaalipedagoginen toiminta perustuu ihmisen yksilölliseen kasvuun, jossa ihminen kantaa vastuuta myös yhteisöstä. Vastuun kantaminen tulisi perustua sisäiseen motivaatioon sekä yhteisöllisyyden merkityksen ymmärtämiseen.

Tasavertaisuus sosiaalipedagogisesti nähtynä perustuu liberaaliin etiikkaan, jossa ihmiset ovat synnynnäisesti samanarvoisia. Toiminnan periaatteena on tasa-arvoisuus. Kaikilla yhteisön jäsenillä on samanlaiset oikeudet ja velvollisuudet. Eettisesti liberaali toiminta kunnioittaa vastavuoroisesti ihmisten oikeuksia että vapauksia, jossa jokainen määrittelee elämänsä sisällön itse. (Launonen & Puolimatka 1999, 14 - 22.)

Sosiaalipedagoginen ajattelu liittyy myös pragmatismiin eli asioiden käytännön läheisyyteen. Ajattelutapa korostaa elämälle myönteisiä seurauksia ja käytännön hyödyllisyyttä arvioidessamme toimintaa ja sen vaikuttavuutta.

Arvot toimivat sosiaalipedagogisen toiminnan eettisyyden pohjana. Ihmisen haluja, tarpeita ja toiveita ohjaavat arvot. Arvot luovat toiminnalle hyväksytyjä päämääriä ja keinoja sekä ohjaavat valintoja, jotka ovat riippuvaisia sosiaalisista ja kulttuurisista olosuhteista. Yhteisön eettiset arvot ja normit, jotka koetaan tärkeinä ja joita noudatetaan yhteisymmärryksessä, sitouttavat ihmiset toimintaan. (Launonen & Puolimatka 1999, 14 - 22.)

Tutkimukseni innostamistyön pohjana ovat sosiaalipedagogiset eettiset arvot, joiden mukaisesti toteutan innostamistyötäni, arvojen ohjatessa toimintaani vanhempien kanssa. Pyrin luomaan innostamistyöni avulla toiminnallemme edellä esittelemäni yhteisölliset eettiset arvot tutkimukseni toteutuksessa.

2.3 Sosiokulttuurinen innostaminen teoriapohjana

Hämäläisen ja Kurjen mukaan (1997, 196) sosiokulttuurinen innostaminen toimii sosiaalipedagogiikan sovelluksena, jossa innostamisella tarkoitetaan ammatillista toimintaa, jonka tiedeperusta on löydettävissä sosiaalipedagogiikasta. Innostaminen toimii tässä opinnäytetyössä ihmisen sosiokulttuurisessa ympäristössä toteutettavana kasvatuksellisenä intervention metodina sekä teoriapohjana.

Paulo Freiren (1921 - 1997) optimistiset näkemykset kasvatusajattelusta loivat pohjaa innostamisen leviämälle. Hän antoi äänen hiljaisuuden kulttuurissa niille, joilla sitä ei ollut sekä niille joilla ei ollut välineitä parantaa omaa köyhtynyttä todellisuuttansa. Hänen ajatuksiaan oli, että ihminen voi dialogin avulla saavuttaa sosiaalisuutta ja saa sen avulla tietoa siitä, miten toiset kokevat asioita, jolloin tietämisestä muodostuu dialoginen prosessi, vuorovaikutussuhde. Sosiaalisten suhteiden analysointi on tärkeitä, jotta löydetään aito yhteisöllisyys.

Freiren ajatuksilla kasvatuksen dialogisuudesta toiminnan perustana sekä kulttuurisen toiminnan merkityksestä, ovat vaikuttaneet sosiokulttuurisen innostamisen kehittymiseen ja käytäntöihin. Freireläisen metodologian keskiössä ovat yhteisöllinen, osallistuva toiminta, jossa ihmiset sekä tuottavat että vievät toiminnan päätökseen, sekä toiminnan toteutuksen rajoitukset, toiminnan tapahtuessa päiväkodissa. Välttämätöntä toiminnassa on ihmisten keski-

näinen kommunikointi, emansipaatio eli itsemäärämisoikeus, elämänhallinta sekä sosiaalisten voimavarojen saavuttaminen. Ammattilaiset ovat freireläisessä sosiokulttuurisessa interventiossa toiminnan koordinaattoreita. Sosiokulttuurinen innostaminen herättelee ihmisten tietoisuutta ja saa aikaan toimintaa, sekä auttaa ottamaan vastuuta omasta elämästään. (Hämäläinen & Kurki 1997, 207 – 214.)

Ander-Egg määritteli osallistumisen, innostamisen yhteydessä, olevan yksi demokratian tunnusmerkeistä ja tarjoaa ihmisille mahdollisuuden tehdä päätöksiä heitä itseään koskevissa asioissa. Osallistuminen on siten sekä päämäärä että keino ja toimii ehtona innostamiselle. (Hämäläinen & Kurki 1997,219.) Ander-Egg määrittelee innostamisen seuraavasti: ”Sosiokulttuurinen innostaminen on ihmisten elämänlaadun kehittymiseen liittyvien, osallistuvaan pedagogiikkaan perustuvien sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmä. Käytäntöjen lopullinen tavoite on edistää ihmisten omaa osallistumista kulttuuriin kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle ja vuorovaikutukselle.” (Kurki 2000, 21.)

Innostamisen tavoitteena on parantaa ihmisten elämisen laatua ja sen perustavoitteet ovat kasvatuksellisia. Innostaminen suuntautuu ryhmään sekä kaikkiin sen jäseniin tavoitellen pysyviä muutoksia yksilön, ryhmän ja yhteisön sosiaalisessa todellisuudessa. Innostamalla pyritään antamaan jokaiselle mahdollisuus löytää itsensä sekä osallistua ryhmän ja yhteisön elämään.

Tavoitteet määrittyvät ryhmän tarpeiden, toiveiden ja mahdollisten ongelmien perusteella, tarkoituksena on saada tiedostettua ja ymmärtää myös tiedostamattomat tarpeet eli hiljaisen tiedon merkitys. Innostaminen pyrkii synnyttämään ihmissuhteita, jossa keskinäinen kunnioitus on tärkeässä asemassa sekä hyväksytään jokaisen ryhmän jäsenen arvot, uskonto ja tausta, joka ihmisellä on. Tavoitteiden asettelu perustuu elämänhallintaan ja laatuun, joka paranee ihmisten oman osallistumisen avulla, itsemäärämisoikeutta kunnioittaen. (Hämäläinen & Kurki 1997, 205 - 207.)

Innostamisen avulla pyritään antamaan ihmiselle mahdollisuus kuulua johonkin sekä avartaa hänen käsityksiään asioista sekä vapauttaa elämään täydesti ja tasapainoisesti omassa sosiaalisessa todellisuudessaan. Innostamisen pro-

sessissa kehittymistä ei voida määritellä ulkoa, vaan se riippuu yksilöiden omasta kyvystä ja tahdosta kehittää yhteisöään. (Hämäläinen & Kurki 1997, 205 - 207.)

Innostajan työtä prosessissa määritellään seuraavasti:

”Osallistavat menetelmät edustavat parhaimmillaan alhaalta ylöspäin suuntautuvaa toimintaa. Helposti ymmärrettävinä ne perustuvat tekemiseen enemmän kuin puhumiseen ja kirjoittamiseen. Halutun suunnan määrittävät toimijat itse. Innostajan tehtävänä on tuoda tietämystään vain täydentämään osallistujien omaa tietoa. Samalla häneltä edellytetään nöyrää asennetta ja rohkeutta myöntää oman tietonsa rajallisuus. Innostaja ei tee töitä ihmisten puolesta. Osallisuuden edistäjänä hänen tehtävänä on ensisijaisesti järjestää tilanteita, joissa ihmiset pääsevät pohtimaan, analysoimaan ja päättämään tasavertaisina yhteistyökumppaneina omaan elämäänsä liittyvistä asioista.

Menetelmien ja asenteiden lisäksi tarvitaan avoimuutta, rehellisyyttä ja valmiutta jakaa saatua tietoa ja kokemuksia. Mukana toimivilla ihmisillä tulee kaikilla olla yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet tiedon tuottamiseen ja esiin nostetut erilaiset näkökulmat tulee ryhmässä kokea rikkautena ja erilaisuus voimavarana. Tiedon jakamisen tavoitteena on saada mahdollisimman laaja näkemys yhteisestä asiasta, jotta kaikki mukana olevat ymmärtävät toisensa toimintojen taustoja ja motiiveja. Tiedon jakaminen helpottaa ratkaisujen löytymistä ja auttaa luomaan vaihtoehtoisia ratkaisumalleja. Innostajan tehtävänä ja päämääränä on luoda luotamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen uskaltaa ja saa sanoa mielipiteensä.” (into.)

Innostajan tehtävänä prosessissa on herkistää ja motivoida ihmisiä aitoon osallistumiseen toiminnassa. Innostajan tulisi saada ihmisten mielenkiinto heräteltyä sellaiseen toimintaan, jossa he voivat toimia subjektiivisesti ja oman elämänsä kannalta merkityksellä ja arvokkaasti, tämä avaisi heidän kiinnostustansa ympäröivään elämään, ympäristöönsä ja omaan elämänsä historiaansa. Tärkeä osa on osallistujien kulttuurin tuntemisella, jotta tietää, millälaisessa maailmassa osallistujat elävät. Koolle kutsumisessa tärkeä osa on luoda innostava kutsukirje, joka herättää mielenkiinnon ja innostaa osallistumaan toiminnan suunnitteluun. (Kurki 2000, 133 – 135.)

Toteutan tutkimuksessani näitä innostamisen sekä innostamistyön peruseräitä tutkimukseni toiminnallisessa osuudessa vanhempien kanssa. Käytännön toteutuksen jälkeen analysoin sekä arvioin innostamistyön onnistumista ja sosiokulttuurisen innostamisen soveltuvuutta päiväkotityöhön.

2.4 Aiheeseen liittyvät aikaisemmat tutkimukset

Tässä luvussa tuon esille, mitä tutkimuksia on tehty osallisuuden, vuorovaikutuksen sekä kulttuurisuuden, kulttuurisensitiivisen toiminnan pohjalta. Luon pohjaa innostamistyössä tarvittaviin elementteihin, verraten niitä omaan tutkimukseeni. Viuhan sekä Ollikaisen tutkimuksissa on käsitelty vanhempien osallisuuden merkitystä toiminnassa sekä vuorovaikutuksen rakentumisessa.

Tuula Viuhan (2013,1) tutkimuksessa vanhempien kokemuksista osallisuudesta päiväkodin toimintaan, nousi esille tärkeäksi näkökulmaksi yhdessä tekeminen ja kokeminen. Tämän tutkimuksen mukaan yhdessä toimiminen vahvisti vuorovaikutusta niin lasten kuin heidän vanhempiansa sekä henkilökunnan välillä.

Tutkimuksen mukaan vanhemmat kokivat osallisuutta osallistuessaan toimintaan vuorovaikutuksessa henkilökunnan ja toisten vanhempien kanssa ja osallistuminen koettiin merkitykselliseksi itselle ja lapsille. Myönteiseksi koettiin henkilökunnan antama kutsu osallistua toimintaan. Vanhemmat kertoivat kutsun ja asian mielenkiinnon olleen syynä osallistumiselle.

Tapahtumat, joilla oli toiminnallinen luonne, koettiin mielenkiintoiseksi osallistumiselle. Päiväkodissa järjestetty tapahtuma tutustutti vanhemmat päiväkotiympäristöön, ja vanhemmilla oli myös tilaisuus nähdä henkilökuntaa päiväkodin toimintakulttuurista käsin. Tutkimuksen mukaan erittäin tärkeitä asioita vanhempien mielestä olivat avoin, kunnioittava sekä vastaanottava vuorovaikutus vanhempien ja henkilökunnan välillä. Tutkimuksessa kävi ilmi, että päiväkotiyhteisöön kuulumisen lisäksi kiinnittymistä myös lähiympäristöön ja -yhteisöön.

Vanhempien innokkuuteen osallistua toimintaan, vaikuttivat työntekijöiden innostuminen ja asenne. Muutamia vanhemmat ilmaisivat, ettei heillä ollut mahdollisuutta toiminnan lomassa keskustella toisten vanhempien kanssa. Vanhemmat ilmaisivat osallistuvansa mieluiten toimintaan, jota pystyy tekemään yhdessä ryhmänä. Toimintaan, jossa ei tarvitse itse esiintyä ja että osallistu-

minen tapahtuu omasta tahdosta. He osallistuivat mielellään myös toiminnan suunnitteluun. (Viuha 2013, 16- 24.)

Ollikaisen (2013) tutkimuksessa perheliikunnan merkityksestä, sosiaalisuutta ja innostuneisuutta lisäsi kerrat, jolloin perheitä oli enemmän paikalla. Sitoutuneisuuteen toiminnassa vaikuttivat mahdollisuudet osallistua toiminnan suunnitteluun. Ryhmytymistä edistivät erilaiset yhteiset pelit ja leikit sekä loivat yhteisöllisyyttä ja herättivät tunteita. Tutkimuksessa todettiin perheen yhteistoinnilla olevan merkitystä innostumiseen ja mielialaan ja vaikutti kontaktin ottamiseen muihin osallistujiin. Perheiden yhteiset kokemukset ja kokeilut edistivät yhteisöllisyyden tunnetta.

Vanhemmat kokivat kurssin vetäjän kannustuksen merkittävänä innostuksen lähteenä sekä tärkeänä osana kurssin onnistumisessa. Hyvä ilmapiiri koettiin merkityksellisenä toisiin tutustumisessa ja osallisuudessa ja että se oli osallistujista lähtöisin. (Ollikainen 2013, 54 – 62.)

Seuraavissa artikkeleissa esitellään yhteisöllisyyden sekä kulttuurisuuden rakentumista sekä siihen vaikuttavia tekijöitä, joita tulisi ottaa huomioon monikulttuuristatyötä tehdessä.

Artikkelissa monikulttuurinen yhteisöllisyys: yhteyden ehdot ja tilat, Herranen ja Kivijärvi (2009), tarkastelevat yhteisöjen ja yhteisöllisyyden rakentumista monikulttuurista nuorisotyötä tekevien ja suunnittelevien kasvattajien ja kouluttajien puheiden perusteella. Aineistona artikkelissa on käytetty itäsuomalaisille nuorisoalan työntekijöille tehtyjä haastatteluja syksyllä 2007 sekä kollektiivisia yhteisöteorioita, joita artikkelissa verrataan keskenään.

Kasvattajilta vaaditaan aktiivisuutta, vastuuntuntoa sekä oman suomalaisuuden tuntemista, suomalaisen arkielämän esiin tuomista näkyväksi muualta tulleille ihmisille, jotta pystytään integroimaan ihmisiä vertaisryhmiin kielitaidon puutteesta ja kulttuurieroista huolimatta.

Kasvattajien tulee tuntea vieraita kulttuureja, erilaisia kulttuurisia piirteitä, jotta pystytään edistämään interventioita sekä sopeutumista loukkaamatta ja ilman pelkoa epäonnistumisesta. Tämä vaatii keskinäistä kunnioittamista, kulttuuris-

ta tietoutta, joka toimii kasvatuksellisena keinona yhteisöjä muodostettaessa. Toinen artikkelissa mainittu kasvatuksellinen keino on suomalaisuuden elementtien esiintuominen esimerkiksi juhlistamalla suomalaisia kansallispäiviä, kuten itsenäisyyspäivä ja jouluku.

Omiin kulttuureihin liiallinen sitoutuminen estää tai hidastaa sopeutumista, varsinkin ”kotiin jääminen” koetaan ongelmallisena asiana, joka estää valtakulttuuriin sopeutumista. Venäläisten kotoutumista suomalaisuuteen hidastaa runsas oman kielen käyttö sekä muiden kielten syrjijminen. Toimijoiden puheissa muslimi- sekä venäläisyhteisöt ovat vahvoja sekä suuria, joista yksilöiden ohjaaminen uuteen kollektiivisuuteen on koettu työlääksi.

Ratkaisuna edellä mainittuun ongelmaan artikkelissa esitetään, että: ”Monikulttuurisen yhteisöllisyyden syntymistä voisi edesauttaa siirtyminen yksisuuntaisesta eettis-kulttuurisesta sopeuttamisesta kaksisuuntaiseen ja aidon vastavuoroisuuden mahdollistavaan ajatteluun ja toimintaan, jolloin maahanmuuttajiksi nimetyt nähtäisiin aktiivisina toimijoina ja oman ympäristönsä muokkajina.” Osallistamalla ihmiset suunnittelemaan tapahtumia ja toimintoja, jolloin mahdollistuu monikulttuuristen tapojen, ajatusten sekä arkielämän näkyväksi tuominen. Muokkaamalla kasvattajien asenteita uudelleen sekä irrottamalla arki sellaisella toiminnalla, jossa yhteisöllisyys voisi toteutua esimerkiksi urheilutapahtumien, juhlien sekä erilaisten projektien avulla.

Yhteisöllisyyden kokeminen ei tarvitse toteutuakseen samoja kulttuuripohjia, vaan se voi pohjautua vastavuoroisuuteen, verkostoihin, yhteisiin intresseihin paikallisten organisaatioiden, kuten päiväkodin muunneltavuuden avulla. Päiväkodin kasvattajilla olisi mahdollisuus toimia monikulttuurisen yhteisöllisyyden mahdollistajana sekä suunnannäyttäjänä, järjestämällä esimerkiksi monikulttuurisia tapahtumia päiväkodissa. (Herranen & Kivijärvi 2009, 160, 167, 173 - 182.)

Kirja Suomen somalit (2015), syntyi tarpeesta rakentaa yhdenvertaista yhteiseloa ymmärtämällä somalien kulttuuria ja yhteisöllisyyttä sekä pohjan luomisesta käsitteisiin Suomi ja suomalaisuus. Nostan kirjasta esille somaleihin ja heidän kulttuuriinsa liittyviä ominaistapoja sekä ajatuksia suomalaisuudesta.

Kirjan aihepiiri toimii esimerkkinä kulttuurisuuden säilyttämisen tärkeydestä sekä uudesta suomalaisuuden käsitteestä.

Edellytyksenä kansalaisuuden saamiselle Suomessa ovat täysi-ikäisyys, henkilöllisyys on luotettavasti selvitetty, asumisaika Suomessa on ollut riittävän pitkä (4 – 7v.), henkilö on nuhteeton, ei ole maksuhäiriöitä ja hänellä on suunnitelmia tulevaisuuden suhteen toimeentuloineen sekä hän hallitsee riittävän suomen kielen taidon. Suomen kansalaisuutta ei voi saada kuka tahansa.

Traumaperäinen stressi aiheuttaa mielenterveysongelmia ja johtaa usein muistiongelmiiin, keskittymiskyvynpuutteeseen ja siten vaikeuttaa suomen kielen oppimista. Somaliassa mielenterveysongelmat eivät ole parannettavissa ja tuottavat kantajalleen häpeän tunteita, joten niihin liittyy usein stigmoja sekä tabuja. Somalit eivät tunne Suomesta saatavilla olevia mielenterveyspalveluita tai niiden käyttämistä estävät pelot leimaamisesta sekä ennakkoluuloisuus. Tämän tapaiset ongelmat aiheuttavat syrjäytymistä muusta yhteiskunnasta.

Nuori-ikäpolvi kunnioittaa Somalian kulttuuria, uskontoa ja kieltä, mutta kokevat kotimaansa olevan Suomi. Suomalaisella yhteiskunnalla on tärkeä tehtävä tuotaessa esiin kahden kulttuurin välistä rikkautta ja arvostusta:

Eräs haastateltava sanoo: ”Minulla on kaksi kulttuuria ja otan molemmista vain ne hyvät puolet ja olen todellakin kiitollinen, että olen Suomessa.”

Somalit pitävät tärkeänä omaa uskontoansa ja pitävät tärkeänä sopimusta työnantajan kanssa rukoiluhetkistä. Juhlat ovat somaleille tärkeitä. Kutsu suomalaista joulua viettämään, oli eräälle perheelle miellyttävä kokemus tustua suomalaiseen jouluruokaan ja ajan viettoon suomalaisittain. Somalialaisiin juhliin kuuluu olennaisena osana musiikki, tanssiminen ja laulut. Eräällä päiväkodissa pidettiin somali-ilta. Äiti opetti YouTuben avulla askeleita tanssiin, internet toimii erinomaisesti kulttuurin tallentamisessa ja ylläpitämisessä. Somalialaiseen kulttuuriin liittyy vahvasti myös suullisen ilmaisun perinne, runot ja sadut ovat erityisen suosittuja ihmisten keskuudessa.

Perhe käsittää somalialaisittain niin lähisuvun kuin kaukaisemmankin suvun, naapurit ja ystävät ja heidän on vaikea käsittää suomalaista tapaa ”hylätä” vanhemmat ihmiset vanhainkoteihin, missä he ovat yksinäisiä. Somalialainen keittiö on naisten vapaa sosiaalinen tila, jossa kaikki ilmaisu on vapaata, yh-

teinen tekeminen koetaan rentouttavaksi ja hauskaksi. Tekemiseen osallistuu yleensä useampia naisia kerrallaan. Suomessa yksityisten tilojen, keittiöiden, ollessa ahtaita koetaan yhdessä kokkaamisen kulttuurin katoavan pikkuhiljaa. Tulisi löytää uusia tapoja toteuttaa yhteisöllistä ruuanlaittoa.

Integraation tulisi olla prosessi, jossa kaikki osapuolet kokevat muutoksen, valtaväestökin. Kulttuuri muuttuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, arjessa. Valtaväestön tulee muuttaa käsitystään suomalaisuudestaan, muutoin maahanmuuttajia ei koskaan hyväksytä suomalaisiksi ja nuoret elävät ikuisessa ”välitilassa” kuulumatta mihinkään. Suurimpana haasteena on kyvykkyys tasavertaiseen elämiseen ja ihmisten kohtaamiseen uuden suomalaisuuden äärellä. (Mubarak, Nilsson, & Saxen 2015, 63, 76 – 77, 83 – 95, 135, 147, 171- 172, 181, 287.)

2.5 Tutkimuksen keskeisimpiä käsitteitä

Käsitteiden osallisuus, yhteisöllisyys, vuorovaikutus sekä voimaantuminen avulla luon teoreettista pohjaa tutkimukselleni sekä avaan niiden merkityksiä tutkimustani varten. Näiden käsitteiden pohjalta toteutan tutkimukseni käytännöllistä osuutta sekä arvioin tutkimukseni onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista tutkimuksessani.

2.5.1 Osallisuus

Näiden osallisuuden määrittelyjen avulla tarkastelen tutkimustani osallisuuden näkökulmasta sekä toteutan tutkimukseni ottaen huomioon, mitä osallisuus vaatii, jotta osallistutaan toimintaan, miten se vaikuttaa ihmiseen ja miten se toteutuu päiväkodin toimintaympäristöstä käsin tarkasteltuna.

THL (2016) määrittelee osallisuuden seuraavasti:

”Yleensä osallisuus ymmärretään tunteena, joka syntyy kun ihminen on osallisena jossakin yhteisössä esimerkiksi opiskelun, työn, harrastus- tai järjestötoiminnan kautta. Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.

Yhteiskunnassa osallisena oleminen tarkoittaa jokaisen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. Kansallisella tasolla osallisuus vaikuttaa demokratian perusrakenteena. Tällöin kansalaisella on oikeus tasavertaisena osallistua ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja yhteiskunnan kehitykseen. Ihmisen osallisuuden aste ja yhteiskunnallinen aktiivisuus vaihtelevat elämänculun ja -tilanteiden mukaisesti. Osallisuuden kokeminen ja sosiaaliset verkostot toimivat suojaavina tekijöinä hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan.”

Kognitiiviset kyvyt vaikuttavat yksilön suoriutumiseen tehtävistä, mutta myös tunteilla ja uskomuksilla omista kyvyistä ja itsestä, on merkitystä. Positiivinen käsitys omista taidoista edesauttaa suoriutumaan tehtävistä hyvin, kun taas ennakoiti epäonnistumisesta heikentää suoriutumista. (Hannola & Kalakoski 2008, 443.) Emootiot vaikuttavat hyvinvointiimme ja toimintakykyymme. Emootiot ovat ympäristön muutosten aikaansaamia yksilön sisäisiä prosesseja. Myönteiset tunteet tehostavat päätöksentekoa, luovuutta ja sosiaalista vuorovaikutusta ja kielteiset voivat vaikuttaa oppimis- ja työkykyymme kuin myös tapaamme olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Juujärvi & Nummenmaa 2004, 59.) Ihmisen osallisuuteen vaikuttavat tunteet sekä uskomukset omista kyvyistä, joita on mahdollista vahvistaa.

Sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys suosii osallisuuden näkemystä oppimisprosessissa. Osallisuus tarkoittaa prosessia, jossa yksilö osallistuu aktiivisesti sosiaalisen yhteisönsä käytänteisiin ja rakentaa identiteettiään suhteessa muihin yhteisön jäseniin. Kun oppijoiden yhteisö oppii arvostamaan ryhmään kuuluvaa erilaisuutta, he oppivat luottamaan toisiinsa. Tyypillistä yhteisöissä on se, että ryhmän jäsenten tiedoissa, osaamisessa ja ymmärtämisessä on eroja, mutta tuotokset ja tulokset syntyvät yhdessä tehden ja keskustellen, luottamuksessa, emotionaalisessa yhteydessä sekä keskinäisellä huolenpidolla. (Hännikäinen & Rasku-Puttonen 2006, 13 – 15.)

Osallisuus sosiaalipedagogisena käsitteenä tarkoittaa yksilön ja yhteiskunnan välistä suhdetta, joka antaa mahdollisuuden ihmisen eri elämäncakaren tilanteissa kiinnittyä elämisen laadun ja elämänchallinnan kannalta merkityksellisiin yhteiskunnan instituutioihin, toimintajärjestelmiin ja kulttuurisiin muodosteisiin. Ilman osallisuutta ei voi yhteiskunnallinen subjektius kehittyä, koska se on välttämätön osa elämänchallintaa. (Hämäläinen 2001, liite 1.)

Yhteisöllisestä näkökulmasta tarkasteltuna osallisuus määritellään kuuluvan laajempaan kokonaisuuteen, joita edustaa yhteisöihin kuuluminen, yhteisöihin liittyminen ja yhteisöissä vaikuttaminen. Nämä osallisuuden tasot ovat ratkaisevassa asemassa ihmisen identiteetin rakentumisessa. Näistä rakentuu ihmisen ymmärrys siitä, kuka hän on, miten kuuluu elää sekä mihin minä kuulun. (Hotari, Oranen & Pösö 2013, 149.)

Kehittämistoimintaa ei voi olla ilman osallisuutta, koska se on sosiaalinen prosessi, joka perustuu ihmisten väliseen dialogisuuteen. Toiminta on subjektista, osallistuvaa, jota kuitenkin ohjaillaan ja vaikutetaan objektiivisesti ulkoapäin määrittelemällä mihin osallistutaan. Osallisuus korostuu siten, että toimijat osallistuvat omilla ehdoillaan toimintaan sekä määrittelevät ja asettavat toiminnalle suunnan jossa edetään. Kehittämistoiminnan luonteen määrittelee se, miten osallisuudesta ajatellaan, mikä siinä on olennaista ja tärkeää toiminnan kannalta. (Toikko & Rantanen 2009, 89 – 91.)

Sosiaalisesta näkökulmasta käsin tarkasteltuna osallisuudessa on kysymys siitä, millainen rooli ihmiselle tarjotaan, se määrittelee, miten hän kokee vaikuttamismahdollisuutensa ja mukana olon tai syrjäytymisen. Pienetkin kuuluksi tulemisen ja osallistumisen kokemukset lisäävät elämänhallintaa ja vahvistavat kokemusta täysivaltaisesta kansalaisuudesta yhteisöissä ja yhteiskunnassa. (Niiranen 2002, 63 – 67.)

2.5.2 Yhteisöllisyys

Tarkoituksenani on herättää ajatuksia uuden yhteisöllisyyden toimivuudesta ja tuoda välineitä yhteisöllisyyden rakentumista varten sekä luoda tiloja pohdinoille suomalaisuudesta sekä kulttuurisuuden merkityksestä yhteisöjä rakennettaessa liittyen päiväkodin toimintaympäristöön. Tuon tässä luvussa esille, miten toimiva, hyvä yhteisö on mahdollista rakentaa, mitä se vaatii toimiakseen.

Yhteisöllisyys Hämäläisen (2001, liite 1) mukaan tarkoittaa ihmisen perusominaisuutta, jonka avulla ihminen rakentaa identiteettiään erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutuksessa toisiinsa. Ihminen on toiminnallinen ja elämyksen haluinen, luova olento. Sosiaalipedagogisesti yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elä-

myksellisyys ovat toimintaperiaatteita, joiden mukaisesti toiminnassa korostuvat yhteisö-, aktiivisuus- sekä sosiaalipedagoginen työote. Käyttöön otetaan ne ominaisuudet, jotka ovat ihmisellä luonnostaan.

Suomalaiset on totutettu selviämään yksin elämästään, jopa pohjoismaisittain vertaileva tutkimus osoitti, että kolmannes suomalaisista sosiaalityöntekijöistä oli sitä mieltä, että syrjäytyminen ja köyhyys ovat ihmisten omaa syytä eikä peruskulttuurimme aiheuttamaa vajetta. Jako pärjäävien ja huonosti elämästä selviytyvien ihmisten kesken tapahtuu varhaislapsuudessa, jossa luodaan juuret yhteisöllisyyteen ja sosiaalisuuteen. (Hyypä 2013, 59.)

Demokraattisuus, dialogisuus ja avoimuus takaavat yhteisön jäsenille turvan, luottamuksen ja yhteenkuuluvuuden tunteen. Heillä on mahdollista osallistua toimintaan ja osallisuuteen toiminnassa. Erilaisuus on mahdollisuutta uusiin keskusteluihin, välittämiseen ja huolenpitoon. Hyvässä yhteisössä ollaan ulospäinsuuntautuneita ja jäsentenvälinen riippuvuussuhde on positiivinen. Tällaista yhteisöllisyyttä on rakennettava ja tuettava jatkuvasti. Yhteiset arvot ohjaavat toimintaa, toiminnan ollessa luottamuksellista jäsenten välillä. (Raina 2012, 210.)

Keskustelukulttuuri mahdollistaa osallisuuden kehittymisen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat toimijuutta yhteisöissä. Sosiaalisissa suhteissa toimiminen kehittää vuorovaikutustaitoja ja siten edistää osallisuutta. Yhteisön kehittymistä edesauttavat yhteiset päämäärät ja jäsenten kokemus itsensä tarpeellisuudesta ryhmässä. (Rasku-Puttonen 2006, 112 – 113.)

Yhteisöllisyys, sen merkittävyys ja tärkeys korostuu suomalaisessakin kulttuurissa ihmisten kokiessa yksinäisyyttä ollessaan ihmisten keskellä. Helsingissä olevassa Kaupunkilohuone Kohtauksessa järjestetään kollektiivisia iltapaloja kerran viikossa. Se on kohtaamispaikka, jossa toisilleen tuntemattomat ihmiset tapaavat toisiaan, pelaavat lautapelejä ja kokkailevat. Iltapalalla voi jutella toisten kanssa vaikka politiikasta, työllisyydestä tai televisio-ohjelmista. Eräskin kävijä opetti toisille omaa harrastustansa, tankotanssia. Kävijät ovat kokeneet, että tällaiselle toiminnalle on tarvetta ja osallistuminen vähentää yksinäisten iltojen määriä. (Sneck 2016, 9.)

Päiväkoti voisi toimia aktiivisena keskuksena kehitettäessä sosiokulttuurista toimintakeskusta asuinalueelle. Yhteisön osallisuutta voidaan edistää kokeilemalla uusia toimintatapoja. Analysoimalla yhdessä niiden toimivuutta tuotetaan uusia oivalluksia, oppimista ja käyttöteorioita, jotka yhteisöllisen reflektoinnin avulla ja vahvistamana tuottavat uudistuvia työotteita ja muuttavat yhteisön arkikäytäntöjä. (Tast 2007, 43 – 45.)

Demokraattisena kulttuuripoliittisena näkemyksenä Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue sanoo kulttuurisuudesta näin: ”Jokainen ihminen on osa kulttuuria, osa yhteisöä. Suomalaiset yhteiskunnan tavat, lait, taide ja rakenteet ovat kulttuurin ilmentymiä. Siksi kulttuurikasvatuksella pitää olla merkittävä osa koulutuksessa. Kulttuurisuus voi syntyä vain osallistumisen ja osallisuuden kautta.” Kulttuurisuuden kokeminen yhdessä rakentaa ihmisen identiteettiä, lisää yhteenkuuluvuutta ja arvostusta muita ihmisiä kohtaan sekä kuuluu kaikille. Kulttuuripolitiikka vaikuttaa tehokkaasti myönteiseen yhteiskunnalliseen kehitykseen, johon jokaisen demokratiasta kiinnostuneen puolueen tulisi satsata linjauksissaan. (Hyypä 2013, 109 – 110, 112.)

Aidon uuden yhteisön luominen tarvitsee uuden toimintakulttuurin ja uudet arvot toimiakseen sekä sitoutuneisuuden toimintaan. Ihmiset ovat itse yhteisönsä rakentajia, joka saavutetaan dialogin ja sosiaalisen osallistumisen avulla. Tästä syntyy uudenlainen yhteisöllinen suhde. Sosiaalinen toiminta on mahdollista, kun jokainen jäsen ymmärtää toiminnan tavoitteet ja ne ovat merkityksellisiä suurelle joukolle ihmisiä. Yhteisölliseksi voidaan suhde luokitella, kun se täyttää integraation, avoimuuden, uudistumisen, dialogisuuden, solidaarisuuden eli vastuullisuuden ja pysyvyyden kriteerit. Integraatio yhteisöllisyydessä tarkoittaa samojen arvojen ja voimien yhdistämistä. Dialogisuus antaa mahdollisuuden tulkita ja ilmaista yksilön toiveita ja odotuksia suhteessa ryhmään. Sosiaalisten suhteiden pysyvyys mahdollistuu toiminnassa, jossa on mahdollista syvään juurtuvaan olemisen, elämisen ja jakamisen muotoon, jolla on mahdollista luoda sosiaalisen toiminnan malli ja uusi toimintakulttuuri. (Kurki 2002, 49 – 51.)

2.5.3 Vuorovaikutus

Pyrin omalla toiminnallani luomaan vuorovaikutussuhteita ihmisten välille, tiedostaen toimintani sekä kiinnostukseni käsiteltävää asiaa kohtaan olevan merkityksellinen suhteita luotaessa. Tarkastelen tutkimuksessani vuorovaikutuksen merkitystä päiväkodin toimintaympäristöstä käsin osallistavan toiminnan näkökulmasta.

Sosiaalipedagogisena käsitteenä vuorovaikutus tarkoittaa vastavuoroista suhdetta, jossa osapuolet vaikuttavat toisiinsa ja edistävät toisissaan muutosta. Muutos ilmenee parhaimmillaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, inhimillisenä kasvuna. Ihmisen persoona kehittyy, opitaan uutta, asioiden tietoisuus syvenee, yhteiskunnallinen toimintakyky paranee, minuus rakentuu ja vahvistuu sekä elämänhallinnan tunne ja subjektiivisuus ihmisessä vahvistuu. (Hämäläinen 2001, liite 1.)

Pedagoginen suhde käsitteenä tarkoittaa Hämäläisen (2001, liite 1) mukaan vuorovaikutuksellista, tietoisesti rakennettua, inhimillisen kasvun sisältävää suhdetta, joka on parhaimmillaan toteutuessaan dialogisesti ja yhdessä kasvava. Innostamisen yhtenä tarkoituksena on pedagogisten suhteiden luominen suhteessa asiakkaisiin, tässä opinnäytetyössä lasten vanhempiin.

Jokapäiväisen vuorovaikutuksen luovat sosiaalinen toiminta ja tieto, jota sosiaalinen vuorovaikutus kartuttaa, kehittää, kasvattaa ja välittää siinä prosessissa. Merkityksiä luovat asiat, minkälaista tietoa pidetään yhteiskunnallisesti merkittävänä ja miten se muuttaa yleistä käsitystä siitä, miten olisi toimittava erilaisissa tilanteissa. (Katisko 2013, 50.)

Työntekijän käyttämä aktiivinen dialogi lisää suhteen luottamuksellisuutta ja vuorovaikutusta. Tämä mahdollistaa tilanteiden pohtimisen eri näkökulmista ja auttaa rakentamaan laajempaa ymmärtämystä eri keinoista ja mahdollisuuksista, mitä on käytettävissä sekä luo suhteeseen tunteen molemminpuolisesta hyödyllisyydestä ja luottamuksesta. Tämä lisää voimaantumista toiminnassa. (Heino, Veistilä & Törrönen 2013, 24.)

Valtasuhteiden ja eriarvoisuuden tiedostaminen on kulttuurista sensitiivisyyttä. Erilaiset kulttuuriset skriptit eli käsikirjoitukset kohtaavat vuorovaikutustilan-

teissa, kun eri kulttuuritaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa ja osapuolet tunnistavat omat tapansa olla ja elää arjessa, joka on arvokasta. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota heidän osallisuuteensa ja kotoutumiseensa, jotta kykenemme kohtelemaan eri kulttuurisia ihmisiä arvostavasti. (Katisko 2013, 51.)

Reflektoidessaan vuorovaikutusta ihminen on luovassa tilassa, jossa hän poh-tii, harkitsee, miettii ja arvioi toisten esittämiä näkökulmia. Sosiaalisissa tilanteissa peilataan tällöin omia mielipiteitä ja näkemyksiä toisten esittämiin ratkaisuihin, sekä niihin liittyviin tietoihin ja tekijöihin. Refleктоiva tyyli on erilaisuutta suosivaa ongelmanratkaisua, jossa on mahdollista tunnustaa oikea ja väärä sekä se, että monet eritiet johtavat tuloksiin. Tämä takaa mahdollisuuden ymmärtävään ja avautuvaan kanssakäymiseen. Vuorovaikutuksen reflek-tion tunnusmerkkinä ovat pohtivat tuokiot toisten kanssa, sekä emotionaali-suus käsiteltäviä asioita ja keskustelukumppania kohtaan. (Kauppila 2005, 68.)

2.5.4 Voimaantuminen

Tavoitteenani voimaantumisen tukemisessa ovat yksilön lisääntyvät tiedot ja taidot sekä elämänhallinnan saavuttaminen, itseluottamuksen kasvaminen, itseymmärryksen lisääntyminen sekä niiden tekijöiden havainnointi, jotka tämän voi estää. Ilmapiirin avoimuudella, toimintavapauden saavuttamisen mahdollisuudella, rohkaisemalla, osoittamalla luottamusta, turvallisuudella sekä tasa-arvoisen tunnelman avulla koitan tämän saavuttaa tutkimuksessani.

”Voimaantumisella tarkoitetaan ihmisen sisäistä prosessia, joka on samalla myös sosiaalinen prosessi. Sisäinen voimantunne on omia voimavaroja ja vastuullista luovuutta vapauttava tunne. Voimaantuneista ihmisistä heijastuu myönteisyys, joka on yhteydessä hyväksyvään ja luottamukselliseen ilmapiiriin sekä arvostuksen kokemiseen.” (Vernerinet.net.)

Voimaantuminen on määritelty Heinon ym. (2013) mukaan siten, että se on ihmisen inhimillinen kasvuprosessi, joka parantaa elämänhallintaa, lisää yhteiskunnallista toimintamahdollisuutta sekä kyvykkyyttä siinä.

Törrösen, Borodkinan ja Samoylovan (2013, 8 - 10) mukaan vastavuoroisuus yhtenä elementtinä vuorovaikutuksessa toisten kanssa edesauttaa voimaantumisen tunteen syntymistä, joka näyttäytyy iloisuutena ja tyytyväisyytenä ihmisten elämässä. Ihmisten hyvinvointi koostuu kulttuurin, sosiaalisen pääoman sekä taloudellisen hyvinvoinnin yhdistelmästä, joka toteutuu vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa ihmiselle läheisten ihmisten, yhteisöjen sekä yhteiskunnan kanssa. Vastavuoroisuuden omakohtainen kokeminen luo syvällisen merkityksen yksilölle ja on yksi tärkeimmistä tekijöistä hyvinvointia luotaessa. Vastavuoroisuus sisältää niin yksilöllisiä kuin yhteisöllisiäkin näkökohtia. Saavutettu sosiaalinen pääoma vahvistaa yksilöä toimimaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa eri yhteisöissä, edistäen samalla yksilön fyysistä sekä psyykkistä hyvinvointia.

Luottamus lujittaa ryhmän yhteenkuuluvuutta ja vahvistaa integraatiota sekä pysyvyyttä erilaisissa yhteisöissä. Tätä voi tukea toimimalla sosiokulttuurisesti, toiminnan ollessa ennalta tiedossa olevaa, turvallista sekä rentoa luottamusta herättävää toimintaa. Luottamuksen ja vastavuoroisuuden kehittäminen perustuu ihmisten omiin valintoihin osallisuudessa. Luottamus mahdollistaa hyvien ihmissuhteiden syntymisen. Voimaantuminen tarvitsee syntyäkseen vastavuoroista toimintaa, luotettavia ihmissuhteita sekä sosiaalisia suhteita, yhteisöllisyyttä. (Törrönen, Borodkina & Samoylova 2013, 12,14 – 16.)

Luottamuksellinen, turvallinen ja avoin ilmapiiri syntyy kertomalla yhteistyössä olevat tavoitteet ja esittelemällä prosessin kulkua. Toiminnanvapaus saavutetaan tiedottamalla, kuinka ihminen itse voi vaikuttaa prosessiin ja mitkä ovat hänen vaihtoehtonsa toiminnassa. Tarjoamalla kuulluksi tuloa sekä itseilmaisua omista tarpeistaan ja toiveistaan vaikuttaa päätöksen tekoon. Nämä sitouttavat ihmistä prosessin toimintaan sekä antavat oppimiskokemuksia ja voimavaroja elämään ja tukevat voimaantumista. (Heino, Veistilä & Törrönen 2013, 22- 23.)

Yhteinen tekeminen, sen vapaaehtoisuus antaa tekijällensä itsensä toteuttamisen mahdollisuuden, lisää henkilökohtaista kyvykkyyttä ja hyvinvointia. Itsessään erilaiset toimintamuodot ovat palkitsevia, auttavat käsittelemään tunteita sekä hallitsemaan tekijän omaa ajankäyttöä ja antavat eräänlaista työkokemusta. Lisäävät halua auttaa yhteisössä, lisäten vastavuoroista toimintaa,

antamalla elämäkokemuksia ja hyvää mieltä lisäämällä keskinäistä avun antamista ja saamista. (Yeung 2005, 109 – 111.)

3 SUOMALAINEN MONIKULTTUURISUUS

Tässä luvussa määrittelen mitä tarkoittaa monikulttuurisuus, liittyen tutkimukseni kulttuuriseen aspektiin. Sitä mitä monikulttuurisuudesta tulisi ymmärtää, jotta voi toteuttaa toimintaa monikulttuurisesta näkökulmasta käsin. Avaan monikulttuurisuutta yhteiskunnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna, mitä se tarkoittaa suomalaisessa yhteiskunnassa, miten se on muotoutunut suomalaisuuteen. Avaan käsitettä kulttuurinen identiteetti sekä sitä minkälaista voi olla kulttuurinen toiminta päiväkodin toimintaympäristössä. Kulttuurinen toiminta päivähoidossa ei ole kyllin laadukasta, jollei ymmärrä kulttuurisuuden merkitystä ihmisten elämään vaikuttavana sekä muokkaavana tekijänä.

Maahanmuuttoviraston (2016) sivuilla on tarkennettuna käsitteistö maahanmuutosta, joiden avulla on helpompi lähestyä käsittelemääni aihetta. *Ulkomaalaisella* tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen (turisti, Suomessa lomaileva henkilö). *Maahanmuuttaja* on Suomeen muuttava henkilö (esimerkiksi Suomeen töihin tuleva). *Paluumuuttaja* tarkoittaa oleskelulupaasioissa Suomeen muuttavaa henkilöä, jolla on suomalaiset sukujuuret tai muuten läheinen yhteys Suomeen, entinen Suomen kansalainen, syntyperäisen Suomen kansalaisen jälkeläinen tai muu suomalainen syntyperä kuteninkerinsuomalainen. *Turvapaikanhakija* on henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta Suomesta. *Pakolainen* on ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisten mielipiteidensä vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle Suomi antaa turvapaikan tai jonka UNHCR määrittelee pakolaiseksi. *Kiintiöpakolainen* on ”YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty oleskelulupa valtion talousarviossa vahvistetussa pakolaiskiintiössä. Suomen pakolaiskiintiö on viime vuosina ollut 750–1050 henkilöä”. Moninainen käsitteistö tulee mielestäni ymmärtää, jotta kykenee hahmottamaan monikulttuurisuutta Suomessa.

Integraatioprosessissa maahanmuuttaja pyrkii säilyttämään etnisen identiteettinsä mahdollisimman yhtenäisenä, osallistumalla samanaikaisesti laajempaan yhteiskuntaan sen olennaisena osana. Monikulttuurisuudella tarkoitetaan kulttuuristen alaryhmien osallisuutta yhteiskunnan toimintaan valtayhteiskunnan ehdoilla, säilyttämällä ja ylläpitämällä etnistä identiteettiään ja kulttuurisia piirteitään yksityiselämässään. Tämä edellyttää integraatiota yhteiskuntarakenteisiin sekä valtaväestön edustamien arvojen tunnustamista ja valtakulttuurin käytäntöjen hallintaa. Etniset piirteet ja kulttuuriset käytännöt rajataan siis yksityiselämään kuuluviksi ja siellä harjoitettaviksi. Vaihtoehtona integraatiolle on assimilaatio, jossa maahanmuuttaja pyrkii vuorovaikutukseen valtayhteiskunnan kanssa, sulautumalla sen kulttuuriseen arvomaailmaan ja toimintatapoihin hyläten oman etnisen identiteettinsä. (Jokisaari 2006, 9 – 10.)

Saukkosen mukaan (2013, 65) kun puhutaan maahanmuuttajien integraatiosta, tarkoitetaan sillä yleensä kehitystä, jossa maahanmuuttaja sopeutuu tai sulautuu asuin yhteiskuntaansa ja sen tapoihin, mutta säilyttää oman kulttuurisen tai etnisen identiteettinsä, kielen ja uskonnon. Kotouttamistoimet ovat Suomessa maahanmuuttajien oikeus ja alkukartoituksen perusteella arvioidaan tarvitseeko maahanmuuttaja varsinaista kotoutumissuunnitelmaa. Laki kotoutumisen edistämisestä (30.12.2010/1386) astui voimaan 1.1.2011 ja uuden lain keskeisenä tavoitteena on saattaa kotouttamistoimenpiteet ja -palvelut kaikkien niitä tarvitsevien saataville, oleskelun perusteesta huolimatta. (Saukkonen 2013, 88 – 89.) ”Laissa kotoutumisen edistämisestä (2010/1386) 1. luvun 1. §:n mukaan lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.”

Multikulturalismiksi voi kutsua poliittisessa mielessä yhteiskuntaa, jossa tunnustetaan etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus ja sitä arvostetaan sekä tuetaan tämän moninaisuuden säilyttämistä monin eri keinoin. Väestöllisessä mielessä monikulttuurisuus tarkoittaa etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta, kieltä, uskontoa ja tapoja. Tämän lisäksi jäsenet eivät ole syntyneet samassa maassa. Taustat ovat muualla, lähellä tai kaukana. Euroopasta on vaikea löytää toista sellaista maata kuin Suomi. Meillä lainsäädäntöön ja poliittisiin linjauksiin sekä valtion tehtäviin kuuluu historiallisten vähemmistöjen, alkupe-

räiskansojen ja maahanmuuttajien kielen, kulttuurin ja identiteetin tukemista. Kuitenkin valtion ja kuntien kotouttamispoliittiset toimet kohdistuvat lähes aina yksinomaan yksittäisten ihmisten kehittämiseen. (Saukkonen 2013, 115, 125, 138.)

Suomeen muuttaneet ihmiset ovat perustaneet yhdistyksiä, joista monet ovat rekisteröityjä. Kansalaisyhteiskunnalla on monikulttuurisuuden toteuttamisessa tärkeä tehtävä. Kulttuurin yhteisöllinen harrastaminen tai harjoittaminen vaatii organisoitumista, jolla taataan toiminnalle hyvät puitteet. Yhdistykset ovat monietnisiä tai -kulttuurisia ja niiden toiminnan painopiste on maahanmuuttajien sopeuttaminen suomalaiseen valtakulttuuriin. Monikulttuurisuuden tukemiseen ja rasismien vastaiseen työhön, joilla edistetään maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen, on ollut saatavissa opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoja, taiteeseen ja kulttuuritoimintoihin. (Saukkonen 2013, 133 – 136.)

Suomalaisen yhteiskunnan monimuotoisuus on lisääntynyt maahanmuuton myötä ja tulee lisääntymään edelleenkin. Arjen kohtaamisissa ja erilaisten instituutioiden toiminnassa monimuotoisuus tuo kulttuurisia eroja ihmisten ja ihmisryhmien välille, nämä erot kyseenalaistavat vakiintuneet toimintamallit sekä haastavat sietämään outoa ja vierasta, jota ei entuudestaan tunne. Suomalaisuutta koskevissa keskusteluissa olennaista on mitkä moninaisuuden erilaisista muodoista pääsevät vaikuttamaan siihen, kuinka asioita hoidetaan, yhdessä elämällä, kontaktilla ja vuorovaikutuksella toisiin ihmisiin. (Saukkonen 2013, 167, 217, 223.)

MLL:n kannanotossaan Mirjam Kalland ja Maarit Päivike (2013) toteavat, että Suomen maahanmuuttopolitiikassa on otettava huomioon lain voimassa oleva Lapsen oikeuksien sopimus, joka velvoittaa laittamaan lapsen edun etusijalle kaikissa päätöksissä ja toimissa, ”muuttaminen maasta toiseen heikentää perheiden verkostoja, jolloin perheiden kokema yksinäisyys usein lisääntyy. Yksinäisyys kuormittaa perheitä ja on lasten kehityksen riskitekijä. Erityistä tukea kielitaidon, sosiaalisten suhteiden ja työelämävalmiuksien luomiseen vaativat kotona olevat maahanmuuttajaäidit.” Erityisesti on kiinnitettävä huomiota kielitaitoon ja sen tukemiseen sekä yksilöiden ja perheiden erilaisiin tarpeisiin kotoutumisprosessissa. Päivähoidolla on keskeinen rooli maahanmuuttajalasten ja heidän perheidensä kotoutumisessa sekä hyvinvoinnin lisäämisessä. Ai-

to yhteistyö edistää monikulttuurista vuoropuhelua sekä estää syrjintää ja rasismia. Kalland ja Päivike pitävät tärkeänä ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuuskasvatuksen lisäämistä kaikilla koulutustasoilla, ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. (MLL 2013.)

3.1 Kulttuurinen identiteetti

Kulttuuri käsittää asioita, joita ihmiset ovat oppineet historiansa aikana tekemään, arvostamaan ja uskomaan. Tämä on osa sosialisatioprosessia, johon liittyvät kulttuurisen käyttäytymisen normit ja arvot. Se määrittelee yhteisön maailmankatsomusta, oikean ja väärän suhdetta siinä sekä ihmisen olemassaoloa ja elämäntehtävän merkittävyyttä, joka vaikuttaa yksilön arjen toimiin. (Räty 2002, 42 – 43.)

Kulttuuri määritellään UNESCO:n mukaan näin: ”Laajimmassa mielessä kulttuurin voidaan sanoa olevan erityistä henkisistä, aineellisista ja tunneperäisistä seikoista muodostuva kokonaisuus, joka luonnehtii koko yhteiskuntaa tai yhteisöä. Se ei sisällä pelkästään taiteita ja kirjallisuutta, vaan myös elämätavan, ihmisenä olemisen perustan, arvojärjestelmät, traditiot ja uskomukset.” (Hyyppä 2013, 16.)

Yksilöä voidaan kuvata uskonnon, iän, kielen, maailmankatsomuksen, maantieteellisen asuinpaikan, sukupuolen, etnisyyden tai sosiaaliluokan perusteella, jotka määrittelevät ihmisen identiteettiä. Identiteetti ei ole kuitenkaan pysyvä muoto, se joustaa ja mukautuu tilanteiden mukaisesti. Johonkin kulttuuriryhmään kuuluminen on osa yksilön sosiaalista identiteettiä. Maahanmuuttajataustaisille ihmisille se voi tarkoittaa identifioitumista omaan etniseen ryhmään sekä laajempaan yhteisöön, suomalaisiin. Phinneyn ja Vedderin (2006) mukaan vähemmistöä edustavan identiteetin kehittyminen edellyttää kotoa opittujen etnisten arvojen, asenteiden, käytäntöjen tarkastelua ja vertailua valtakulttuurin arvoihin ja käytäntöihin. Vertailu voi vahvistaa omaan etniseen ryhmään kuulumista tai sen hylkäämistä. (Paavola & Talib 2010, 60 – 63.)

Kotouttamistyötä tehdään suomalaisissa päiväkodeissa, kouluissa, oppilaitoksissa, työpaikoilla sekä julkisella sektoreilla. Erilaiset kulttuurisesti muotoutuneet tavat ja odotukset olla ja elää yhdessä tulevat esille vuorovaikutustilan-

teissa. Kulttuurin merkitys arjessa käsitteenä on uudestaan muotoutunut, koska kulttuurit koostuvat monista erilaisista kulttuureista sekä niiden malleista. Tietotekniikan kehittyminen sekä laajan muuttoliikenteen myötä, kulttuurit ovat sekoittuneet toisiinsa. Kulttuurisena osana ympäröivään yhteisöön ja yhteiskunnan jäsenenä toimii yksilö. (Katisko 2013, 48.)

Kulttuurisuus fenomenologisena ilmiönä tarkoittaa elämänmuotojen tunnistamista ja niiden välisten erojen tarkastelua eri uskomus- ja arvomaailmojen välillä, siitä miten erilaiset tavat ja elämänilmiöt, kuten ystävyys, perhesuhteet, ateriointi, uskonto, elämäntavat toteutuvat eri kulttuureissa. Fenomenologia pyrkii hahmottamaan kokonaisuuksia yksityiskohtien kautta ja niistä käsin. (Hämäläinen & Nivala 2008, 58 – 59.)

Suomalaisia kokoavat yhteen vierailut kahvin merkeissä. Istumme kahvilla vapaa-aikana, töissä kahvitauoilla, kylässä, naapurilla, aamuisin tai nykyään enemmän myös kahviloissa, vaikka se kahvittelumuotona ei ole vielä niin yleistä kuin eurooppalainen kahvilakulttuuri. (Hyypä 2013, 33.)

Suomalainen ruokailukulttuuri Hyypän (2013, 72 – 75) mukaan saisi ottaa oppia Välimeren maista, joissa perheenjäsenet ruokailevat yhdessä. Perheen yhteisen ruokailun ovat korvanneet satunnainen ja nopea suuhun ahtaaminen, pikaruokailu, joka ei vahvista yhteisöllisyyttä. Suomenruotsalaiset ovat melkein ainoita Suomessa, jotka pitävät yllä ruokailukulttuuria, jossa kokoontaan yhteisten aterioiden äärelle. Juhlittaessa nämä yhteisölliset tapaamiset kruunataan kaikkien tuntemilla juomalauluilla ja muilla viisuilla. Lapset ovat aina mukana näissä traditioissa, jotka siirtyvät sukupolvelta toiselle. Suomessa on ruokailukulttuuria, jota ei yleensä mainita, koulu- ja päiväkotiruokailu. Sen avulla kasvatetaan, sosiaalistetaan, edistetään osallistumista sekä luottamuksen syntymistä. Yhteisen ruokailun avulla voidaan edistää aineettoman kulttuurin sekä sosiaalisen pääoman syntymistä.

Inklusioperiaatteen lähtökohtana ja ajatuksena on kantaväestön ja maahanmuuttajien vuorovaikutus, jonka avulla molemmat osapuolet voivat saada virikkeitä toistensa osaamisesta ja kokemuksesta. Näin toimiessa inklusio voi rikastaa sekä maahanmuuttajien että kantaväestön kulttuuria. Kotoutumisen näkökulmasta tavoitteena tulisi olla sellaista toimintaa, joka antaa valmiuksia

osallisuuteen. Maahanmuuttajien omat erilliset järjestöt voivat luoda toiminnal-
laan edellytyksiä myös integroitumiselle, kotoutumiselle ja inklusiolle. (Ope-
tusministeriö 2010, 13.)

3.2 Kulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Tutkimusten mukaan kulttuurisuus opitaan varhain. Kasvuympäristöstä omak-
sutaan elämäntavat siten, että ne vaikuttavat persoonan kehittymiseen. Kos-
ketuksen, tunteiden jakamisen ja luottamuksen kehittyminen vaikuttavat rat-
kaisevasti lapsen persoonaan ja myöhemmin kokonaisterveyteen. Sosiaalisen
pääoman eli yhteisöllisyyden kehittyminen alkaa varhaisessa vaiheessa. Tä-
hän voisi vaikuttaa varhaiskasvatuksessa vahvistamalla kulttuurisia juuria mu-
seoleikillä, jolloin lapset tuovat kotoa isovanhempiensa muistoesineen. Päivä-
kodissa esineet esitellään ja niihin liittyvät muistot kerrotaan. Kertomukset voi
myös merkitä muistiin ja tehdä niistä narratiivisia tarinoita lapsen peruskulttuu-
rista. Lasten kulttuuria ovat piirtäminen, muovailu, lukeminen, laulaminen, soit-
taminen, näytelmät sekä näytteleminen. Näistä etenkin näytteleminen aiheut-
taa voimakasta yhteisöllisyyden kokemista, joista saa elämälle sisältöä ja voi-
maa vielä vanhuudessakin. (Hyypä & Liikanen 2005, 170 – 171.)

Kulttuurinen osallisuus tarjoaa lapselle mahdollisuuden tutustua kulttuurin eri
muotoihin ja hänelle on tärkeätä olla toimijana ympäröivässä kulttuurissa sen
perinteissä, kuten vanhojen laulujen ja satujen kautta, erilaisissa kulttuurisissa
juhlissa, perinteisten käsitöiden avulla. Tämä on osa kulttuurista pääomaa ja
yhteisöllistä muistia, johon lapsilla on oikeus. Varhaiskasvatuksen näkökul-
masta tämä ei ole vain asioiden opettamista vaan lasten ottamista toimijoina
mukaan vuorovaikutteiseen toimintaan ja auttaa siten lasta kiinnittymään ym-
päristöönsä. (Pääjoki 2011, 109 – 121.)

Varhaiskasvattajan tehtävänä on kulttuurisen perinteen välittäminen ja siirtä-
minen, vahvistamalla kulttuurisia juuria tarjoamalla mahdollisuutta kiinnittyä
omiin yhteisöihinsä. Laadukas taidekasvatus tukee lasten hyvinvointia. Päivä-
kotien toimiessa lastenkulttuurin keskuksina, tarvitaan kasvattajia sen tukemi-
seen ja edistämiseen sekä rakentamaan sellaista kulttuurista oppimisympäris-
töä, joka antaa tilan lasten omalle kulttuurille. Tämä vaatii kasvattajien herk-

kyyttä lasten aloitteita kohtaan ja niiden kuulemiseen sekä havainnointia. Kasvatuksen kytkeminen demokraattisiin arvoihin, yhdenvertaisuuteen sekä myötätuntoon, poistetaan toiminnalla ennakkoluuloja ja edistetään oikeudenmukaisuutta, toisten arvostamista ja hyväksymistä. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014, 20 – 25.)

Varhaiskasvatuksen työntekijän tulisi itsensä välittää lapsille arvostusta erilaisuutta ja erilaisia kulttuureja kohtaan. Lapsi tarvitsee aikuisen tukea ymmärtääkseen kulttuurisia eroja sekä ristiriitoja niissä. Maahanmuuttajalapsen omaksuvat valtaväestön kulttuurin nopeammin kuin vanhempansa, joka saattaa lisätä ristiriitaisuuksia perheissä, muun muassa kasvatuskäytännöissä. Kasvattajan välittäessä lapselle kiinnostustansa lapsen kulttuuria kohtaan, viestittää se lapselle arvostusta hänen etnisyytensä kohtaan. Kulttuurisuuksista on hyvä keskustella perheen kanssa, heidän tavoistansa, tottumuksistaan sekä käytännöistään arjessa. Perheillä on erilaisia tapoja kohdata kulttuurisuutta Suomessa, toiset perheet pitävät tiukasti kiinni omista tavoistaan, toiset perheet taasen voivat olla hyvinkin ”suomalaistuneita”. (Räty 2002, 163 – 166.)

Kulttuurinen aspekti liittyy myös uuteen varhaiskasvatukseen, joka korostaa myös osallisuuden, yhteisöllisyyden, sosiaalisuuden, vuorovaikutuksen, arvioinnin, dokumentoinnin sekä vanhempien osallisuuden merkitystä suhteessa varhaiskasvatukseen toimintoihin ja pedagogisiin ratkaisuihin. (Varhaiskasvatustilanne 1.8.2015/580)

Varhaiskasvatuksen kulttuurisena haasteena on tuoda esille perheiden kulttuurisia erityispiirteitä, varsinkin silloin kun päiväkodin asiakasperheissä on suuri määrä erimaista ja eri statuksella tulevia perheitä. Varhaiskasvattajien tulisi kiinnittää toiminnassaan huomiota siihen, miten erikulttuuritaustaiset perheet tulisi huomioida tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.

Pyrin tämän kehittämistehtävän ja toimintatutkimuksen avulla toteuttamaan varhaiskasvatustilanteen mukaista kulttuurista toimintaa sekä luomaan toimintaa helpottavia välineitä toteuttaa kulttuurista toimintaa päiväkodissa.

4 TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA TOTEUTUS

Opinnäytetyöni lähtökohtana on hyödyntää päiväkotimme monikulttuurisuutta ja saada se paremmin näkyväksi osaksi päiväkotimme arkea. Toiseksi työn lähtökohtana ovat lapsiperheet sekä heidän hyvinvointinsa, joka on minulle tärkeä osa työtäni. Opinnäytetyöni avulla minulla on mahdollisuus tarkastella omaa rooliani tässä interventiossa ja sitä kautta mahdollisesti tuottaa uutta tietoa käytettäväksi. Kolmanneksi päiväkodissamme ei ole ollut tämän kaltaista toimintaa. Päiväkodissamme on useita monikulttuurisia perheitä ja kuitenkin toiminnassamme tätä monikulttuurisuutta ei ole otettu huomioon riittävästi. Toiminta on tapahtunut aina lähtökohtaisesti päiväkodin toiminnan puitteissa kevätkuuhlat, vanhempainilloissa ja muissa yhteisissä hetkissä.

Tavoitteenani tässä opinnäytetyössä on innostaa päiväkotimme monikulttuurisia vanhempia osallistumaan yhteisen illanvieton suunnitteluun sekä sen toteuttamiseen päiväkodissamme. Toisena tavoitteena minulla on uuden toimintamallin luominen, jota voisi hyödyntää kaikessa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Toimintamalli perustuu vanhempien osallistamiseen suunniteltaessa toimintaa päiväkodissa.

Kaikki uusi ja vieras epäilyttää sekä viehättää meitä. Luulen monien sallivan maahanmuuton, kunhan se ei tule liian lähelle omaa arkielämää, ainakaan ei haluta kutsua maahanmuuttajia kylään. Tämän ajattelumallin luulen syntyvän siitä epävarmuudesta, miten eri kulttuurisia ihmisiä tulisi kohdella, mistä voi puhua, mikä on sallittua ja mistä he pitävät. Nämä tiedon esteet eivät poistu kuin tutustumalla, olemalla kiinnostunut itselle vieraista asioista, olemalla rohkea kaikkea uutta ja erilaista kohtaan ihmisten välisissä aidoissa kohtaamisissa.

Viime aikoina Syyrian sodasta tulleet turvapaikan hakijat ovat herättäneet meissä suomalaisissa paljon tunteita, puolesta ja vastaan. Pelkona on, että tulokkaat vievät meiltä viimeisetkin työpaikat. Toisaalta koetaan, että tänne tullaan tekemättä mitään, yhteiskunnan elätettäväksi. Meidän turvallista arkeamme on tullut uhkaamaan, jokin vieraampi ja pelottavampi, jota kohtaan tunnemme ennakkoluuloja. Pelätään väkivaltaisuuksia sekä käyttäytymistä, jota ei ymmärretä. Asenteissamme on parantamisen varaa. Aikomuksenani on vaikuttaa ihmisten asenteiden muutokseen yhteisten tekemisten ja toiminnan

kautta, jonka uskon toteutuvan luontaisesti päiväkodin toimintaympäristöstä käsin.

Haluan myöskin lisätä päiväkotimme työntekijöiden sekä perheiden kulttuurintuntemusta, tuomalla monikulttuurisuuden hyviä puolia paremmin esille ja yhteisesti käytettäväksi päiväkotimme toiminnassa. Suomessa kulttuuripääomaan sijoittaa mm. Suomen Kulttuurirahasto, joka tukee kulttuurisia ohjelmia, kulttuurin harrastamista sekä taiteen tekemistä. Rahasto on tukenut kirjastojen hankintoja, koska tutkimukset vahvistavat niiden liittyvän väestön pitkään elämänkaareen. Tämän lisäksi tutkimukset ovat osoittaneet varhaislapsuuden kulttuurisen pääoman tavoittelussa ihmissuhteilla olevan keskeinen merkitys, joten perhekasvatusta tulee ohjata hyvien kiintymyssuhteiden sekä sosiaalisen luottamuksen kokemiseen. (Hyypä 2013, 119.)

Käytin Suomen Kulttuurirahaston, Kymenlaakson rahaston päiväkotimme monikulttuuriselle hankkeelle myöntämää apurahaa suunnitteluillan tarjoilun järjestämiseen sekä vanhemmille maksettavaan palkkioon oman kulttuurinsa ruokien tekemisestä aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Olimme anoneet Suomen Kulttuurirahastosta apurahaa päiväkodille ”Monikulttuuristen perhetapahtumien järjestämiseen Kotkassa” ja opinnäytetyöni aihe asettui apurahan anomisen perusteisiin. Suomen Kulttuurirahaston apurahoja ei voi hakea eikä saada julkinen organisaatio. Haimme sitä yksityishenkilöinä, Tuija Aalto-Sallinen (Velhon pk:n johtaja) ja työryhmä. Apuraha ei liittynyt millään lailla Kotkan kaupungin päiväkodille myöntämään budjettiin, ja se toimi ylimääräisenä käyttövarana päiväkodissamme järjestettävillä toiminnoilla. Saatuaamme apurahan avasimme sitä varten tarkoitetun tilin, jonka käyttöoikeus oli kaikilla työryhmämme jäsenillä. Apurahan turvin toteutimme inklusioperiaatteella erilaisia toimintoja päiväkodissamme, johon nivoutui myös opinnäytetyöni aihe, tuoden esille suomalaisuutta ja siihen kytkeytyvää monikulttuurisuutta paremmin näkyväksi päiväkotimme arjessa.

Tavoitteiden asetteluun sekä tutkimukseni teoreettiseen pohjaan liittyen opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat kysymykset:

- Mitkä asiat mahdollistavat vanhempien osallisuuden päiväkodin toiminnassa?
- Miten innostamistyö vaikuttaa yhteisöllisyyden syntymiseen?

- Mikä on Osallisuuden sosiaalisen toimintamallin mukaista toimintaa päiväkodissa?

Toiminnallisen osuuden tutkimuksesta toteutan kahdessa eri osassa. Ensin pidän suunnittelupalaverin päiväkodin monikulttuuristen vanhempien kanssa, jonka jälkeen toteutamme yhdessä Kulttuurinen olohuone-tapahtuman.

4.1 Kehittämistyö toimintamallin rakentamisen taustalla

Kehitystyöllä tarkoitetaan toimintaa, jolla pyritään muuttamaan toimintatapoja tai menetelmiä. Kehittämistyöt ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä tuottamalla uusia soveltamismalleja sekä lisättäessä työn vaikuttavuutta. Kehittämistyön arvokkuutta lisää käytännöstä saatu tieto, jonka avulla pystytään soveltamaan ja kehittämään käytännön tietoa uudella tavalla, luomalla uusia toimintamalleja. Uutta tietoa tuotetaan käytännön kehittämisprosessien avulla, kuitenkin tieteellisen intressin mukaisesti.

Osallistan tutkimuksessani vanhemmat uuden toimintamallin mukaisesti toimintaan päiväkodissa, omilla ehdoillaan. Kehitän ja kokeilen uuden toimintamallin avulla uudenlaisia yhteistyökuvioita vanhempien kanssa.

Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa tieto tuotetaan käytännön toimintaympäristössä, jota tukevat tutkimukselliset asetelmat sekä tutkimuksessa käytetyt menetelmät. Tavoitteenani on saada konkreettisia muutoksia käytännön toimiin perustelemalla saadut tulokset sekä arvioimalla tulosten merkitystä käytännöllisellä tasolla. (Ks. Toikko & Rantanen 2009, 18 – 22.)

Tavoitteenani kehittämistyössä on luoda hyvinvointia tukevia sekä työskentelejä helpottavia käytäntöjä asiakkaiden ja työntekijöiden välille. Olennaista tutkimuksessani on kartoittaa päiväkodin ja työntekijöiden jo olemassa olevia voimavaroja ja vahvuuksia sekä käyttää niitä pohjana uuden rakentamisessa ja tunnistamisessa.

Kehittämistyön arvioinnissa keskityn siinä käytettyihin menetelmiin ja prosesseihin sekä niistä saatuihin tuloksiin. Kehittämistyössä saavutettu hyvä käytäntö tarkoittaa uuden näkökulman saavuttamista, konkreettisia menetelmiä, uusia toimintatapoja, prosesseja, yhteistyön erilaisia muotoja taikka ainoas-

taan liittyen johonkin yksittäiseen tapahtumaan. Tällaiset laajat sosiaaliset innovaatiot voivat muuttaa yhteiskunnan rakenteita ja siten vaikuttaa positiivisesti yksilön hyvinvointiin yhteisössä.

Hyvien käytäntöjen muodostumiseen vaikuttavat teoriat, koska ne tapahtuvat harvoin irrallisina prosesseina. Teoriat muodostavat selkeän käsityksen siitä, miksi käytännön kehittäminen on tärkeätä ja mitä sillä halutaan saavuttaa. (Heino, Veistilä & Törrönen 2013, 21 - 22.) Kokoamani teoreettinen pohja antaa tutkimukselleni viitekehyksen, jonka avulla peilaan omasta tutkimuksestani saatuja tietoja jo olemassa oleviin tietoihin tutkimukseni aihepiiriin liittyen.

Kehittämistehtävä liittyy toimintatutkimukseen ja sen tarkastelussa onnistumisen mittarina voisi olla uuden tutkimuskysymyksen löytäminen tai tutkimussuunnan löytäminen. (Ks. Niemi 2013a, 100.) Toteutan opinnäytetyöni toimintatutkimuksen periaatteella, sen soveltuessa hyvin sosiaalipedagogiseen viitekehykseen sekä sosiokulttuurisen innostamisen teoriaan ja toimintamalliin. Perusajatuksena toimintatutkimuksessa on tutkimuksen ja kehittämisen yhdistäminen. Tarkastelemalla teoriapohjan sekä käytännön toiminnan kausaalisuutta, syy-seuraussuhdetta, saadaan havainnoinnin avulla selville toiminnan vaikutukset yksilöön ja yhteisöön. Päätelmät tutkimuksen lopputuloksesta saavutetaan analyysissä tutkimuskysymysten avulla. Toteutan tutkimukseni lineaarisen mallin mukaisesti, jolloin tutkimuksessa toteutetaan yksi interventio ja tutkimuksessa arvioidaan intervention vaikutuksia tutkittavaan asiaan. Lineaarinen malli etenee tavoitteen määrittelyn kautta suunnitelmallisuuteen ja siitä tutkimuksen toteuttamisen kautta arviointiin. Tutkitaan todellisuutta, jotta sen voi muuttaa paremmaksi, muuttamalla samalla todellisuutta. Toimintatutkimukseen liittyy myös näkökulma tutkijan oman ammatillisen kehittymisen lisääntymisestä tutkimuksen avulla, jota reflektoin oman innostajanroolini kautta. (Niemi 2013ab, 91, 68.)

Toteutan tutkimukseni päiväkodin toimintaympäristössä, jossa tutkittavat voivat toimia ja toteuttaa toimintaa omien mielenkiintojensa mukaisella tavalla. Ottamalla lapset mukaan toiminnan toteuttamiseen, saadaan mahdollisuus tutustumiseen myös muihin päiväkodissa kirjoilla oleviin perheisiin. Päiväkoti on myöskin tutkimusympäristönä kaikille osallistujille tuttu. Tarkastelen omaa roo-

liani innostajana sekä työntekijänä, mitä se vaatii minulta sekä työyhteisöltä toteutettaessa toimintaa osallisuuden periaatteella.

4.2 Tutkimuksen metodit

Metodeina tutkimuksessani käytän teoriaosuudessa esittelemääni sosiokulttuuristen innostamisen metodia sekä osallistuvan havainnoinnin menetelmää. Tutkimuksen analysoinnissa toteutan teorialähtöistä sisällönanalyysin menetelmää sekä arvioin tutkimuksen onnistumista vaikuttavuuden arviointimenetelmällä.

4.2.1 Osallistuva havainnointi

Havainnoin tutkimuksessani vuorovaikutusta ja asioita, joita monikulttuuriset ihmiset pitävät arkielämässään tärkeinä, niitä tapoja ja tottumuksia, jotka ovat heille arvokkaita siirrettäväksi eteenpäin. Teen muistiinpanoja kaikissa vuorovaikutuksen tilanteissa tai mahdollisimman tarkasti heti jälkikäteen kirjaten muistiin tapahtuneita asioita. (Ks. Vilkka 2005, 125.)

Ihmisten välistä vuorovaikutusta havainnoidessa tulee kiinnittää huomiota ihmisten välisiin suhteisiin, tunnetiloihin, viestintään ja sen tulkitsemiseen, ryhmän jäsenten toimintoihin ja aikomuksiin. Ilmapiiri ja sen laatu ja siinä tapahtuvat toistumat ja poikkeavuudet on helppoa havaita. Havainnointi on subjektiivinen kokemus ja tapahtuu valikoiden, kaikkea informaatiota ei työstetä, pyrkimyksenä on myöskin havainnoinnin johdonmukaisuus. Havainnoinnin apuvälineenä käytän Balesin (1970) kehittämää havainnointiluokittelua. (Kauppila 2005, 103 – 104.)

Havainnoinnin avulla saan selville miten vanhemmat toimivat arkielämässään, esimerkiksi miten viettävät vapaa-aikaansa. Havainnointi on työläs menetelmä, mutta sen etuna on välittömän, suoran tiedon saaminen ryhmän toiminnasta ja käyttäytymisestä. Havainnointi toimii todellisen elämän ja maailman tutkimuksessa ja koen sen soveltuvan hyvin tutkimukseni menetelmäksi.

Havainnointi sopii vuorovaikutuksen tutkimiseen sekä tilanteisiin, jotka ovat vaikeasti ennakoitavissa. Vaikeutena on tiedon tallentaminen tutkimustilanteessa, jolloin täytyy luottaa muistiin ja kirjata havainnot myöhemmin ylös. Havainnointia helpottaa etukäteen tarkasti strukturoitu ja suunniteltu toiminta. Eettisyys tutkimuksessani toteutuu, kertomalla vanhemmille tutkimuksestani sekä sen tarkoituksesta.

Toteutan havainnoinnin osallistuvan havainnoinnin menetelmällä, jossa on tarkoituksena osallistua tutkittavien ehdoilla toimintaan. Osallistuva havainnointi soveltuu hyvin toimintatutkimukseen, tutkijan osallistuessa tutkittavan ryhmän kulttuuriseen ja symboliseen maailmaan. Havainnoinnissa on tärkeitä pitää erillään havainnot ja tutkijan omat tulkinnat havainnoista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 212 – 217.) Osallistuvassa havainnoinnissa tarkkailu on sopiva menetelmä tilanteissa, missä tapahtuman luonne on ennakoimaton ja altis muutoksille vuorovaikutuksessa. (Vilkkä 2005, 121.)

Koen osallistuvan havainnoinnin sopivan minulle hyvin, koska tulen ihmisten ja päiväkodin lasten vanhempien kanssa hyvin toimeen. Kunnioitan ja arvostan heitä sekä heidän kulttuurejaan ja koen pystyväni saavuttamaan luottamuksen heidän kanssaan toimiessani. Tutkin ja havainnoin, miten oma roolini vaikuttaa suhteessa tutkittaviin sekä päiväkotiin, toimintatapojen muutosten aikaansaamiseksi. (Vilkkä 2005, 122.)

4.2.2 Hiljainen tieto havainnoinnissa

Hiljaisen tiedon avulla saan selville ihmisten arkea ja arkielämää sekä siihen liittyvien tapojen ja tottumusten merkitykset. Tämä mahdollistuu havainnoimalla vanhempia heidän keskusteluissaan esiin tuomilla asioilla ja tarkkailemalla asioita, joita he korostavat puheissaan. Osallistumalla toimintaan eletään hiljaista tietoa yhdessä, vaikka sanoja ei käytettäisikään, tieto ja osaaminen siirtyvät eteenpäin. Tutkija rakentaa merkitykset ja tulkinnat yhdessä toisten ihmisten kanssa ja on nöyrä elämän edessä, jolloin suhteen dialogisuus tulee esille siinä, että kukaan ei ole toista pätevämpi, kaikilla on mahdollisuus oppia uutta ja uusia tapoja. (Heikkinen & Huttunen 2008, 206 – 209.)

Kollektiivisen muistin esiin kutsuminen narratiivisilla tarinoilla, on asioiden muistamista ja muistelemista menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden taasoilla. Kollektiivinen muisti toimii ihmisten sosiaalisena muistina, esimerkiksi perhettä koskevat muistot sijoitetaan laajemman ryhmän muistojen kehyseen. Kertomusten syntymistä auttaa sosiaalinen jakaminen tapahtumista ja havainnoista sekä yhdenmukaistamalla asioita. Ryhmän jakama symboli mahdollistaa kollektiivisen muistamisen, esimerkiksi arkielämästä puhuminen. Sosiaaliset suhteet tulevat näkyviksi rituaalien kautta ja tuovat esille yhteisön ominaispiirteet, esimerkiksi tavat, joilla vietetään vapaa-aikaa. (Onnismaa 2008, 85 – 95.)

Käytän ihmisten omia kertomuksia elämästään tutkimuksessani selvittäessäni, mitkä asiat koetaan tärkeiksi yhteisöllisyyden ja sosiaalisuuden sekä yhdessä toimimisen kannalta. Havainnoin sekä kirjaan ylös suunnittelutapaamisessa, mitä ihmiset kertovat arjestaan ja sitä kautta saan tietoa, mikä heille on merkityksellistä ja tärkeää.

Oppimisprosessit, jotka syntyvät yhteisöllisissä vuorovaikutusilmiöissä, eivät rajoitu pelkästään osallistujiin, vaan myös tilanteessa esiintyviin ja niihin tuotuihin asioihin ja ilmiöihin sekä niitä koskeviin ennako-oletuksiin ja käsityksiin sekä toiminnan kontekstiin. Nämä ovat kertomuksia eli narratiiveja, jotka syntyvät kokemuksista, merkityksistä sekä niiden tulkinnoista ja näistä tulkinnoista luoduista kertomuksista.

Kulttuurinen narratiivinen identiteetti, koostuu muistoista joita nykyhetkeen liitetään ja merkitys on tarinoilla, joita omasta kansakunnasta kerrotaan. Ympäristöön yhteiskuntaan ja yhteisöihin heijastuu se kulttuuri, arki jossa eletään, toimijoiden omaksumien merkitysten ja narratiivien kautta. Elämän tapahtumat prosessoituvat tarinoiksi, narratiiveiksi, jotka kehittävät ihmisen identiteettiä, muokkaavat meistä sen keitä me olemme. (Yrjänäinen & Ropo 2013, 23 – 43.)

Sosiokulttuurisesta näkökulmasta käsin tarkasteluna, hiljainen tieto ei tule esille ilman toimintaa. Toiminnassani mahdollistuu ihmisille arkielämässään merkitykselliset tavat ja toiminnat. Arkielämän merkitykset heidän sosiaalisissa yhteisöissään, jotka eivät tulisi esille ilman havainnointia tai hiljaisen tiedon merkityksiä analysoimatta. (Alanko-Turunen & Pasanen 2008, 105.)

Hiljaisen tiedon siirtäminen edellyttää minulta vuorovaikutteista osallisuutta vanhempien yhteisöön sekä sen toimintaan. Hiljaisen tiedon tunnistaminen ja eteenpäin siirtäminen vaatii erilaisia keinoja kuten asioista kyselemistä, puhumista ja yhdessä tekemistä. Ihmisten tarinat ja niiden jakaminen ovat keskeisessä asemassa ja niiden avulla oletan pystyväni sitouttamaan vanhemmat toimintaan. Osallistuminen ja osallisuus sekä osallisuuden tunnistaminen auttaa toimintaan sitoutumisessa. Vuorovaikutuksen tulee olla dialogisuuteen perustuvaa, kasvokkain tapahtuvaa keskustelua, jolloin hiljaista tietoa on mahdollista tunnistaa ja siirtää. (Moilanen 2008, 240.)

4.2.3 Teorialähtöinen sisällönanalyysi

Toteutan tutkimuksessani teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa edetään deduktiivisesti, yleisestä tiedosta yksityiskohtiin, kuvaillen tutkimuksen teoreettinen viitekehys sekä siihen liittyvät käsitteet ja muut tutkimuksen aihepiiriin liittyvät aikaisemmat tiedot ja tutkimukset. Tämän jälkeen testaan teoriaa sekä käsitte pohjaa ja aikaisempaa tietoa uudessa kontekstissa, pyrkien konkretisoimaan valittua mallia arjen työn, toiminnan kautta. Analysoin saadut tulokset vertaamalla niitä kokoamaani teoriaan.

Teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla voidaan arvioida toimintamallin mukaista toimintaa, teoria ja tietoperusteista toimintaa sekä tutkijan omaan näkemykseen perustuvaa toimintaa, omasta ja asiakkaan näkökulmasta käsin. Muodostettava analyysirunko voi olla väljä, jonne kerätään vain asioita, jotka sopivat analyysirunkoon esimerkiksi jonkun ilmiön ulottuvuudet ja ominaisuudet. Tutkijan tehtävänä on vakuuttaa tutkimuksen uskottavuus lukijalle. Analysoin tutkimukseni teorian pohjalta, omien kokemusteni sekä vanhempien kokemusten avulla ja vertaan niitä keräämääni aineistoon. Analysoinnin apuna käytän aineistooni liittyviä tutkimuskysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113 – 116.)

Tutkimukseni luonteeseen liittyy sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys, jossa yhteisen toiminnan tavoitteet asetellaan yhteisöllisesti sekä sosiaalisesti. Tutkija toimii tasavertaisesti toisten kanssa, osallistujat oppivat, jakavat tietoa sekä keskustelevat muiden kanssa. Toimintaa arvioidaan yhteisesti, sen kannat-

tavuutta. (Verkkoluotsi) Vanhemmat arvioivat toimintaa, sen vaikuttavuutta kyselyissä, joita heiltä kysyn tapahtuman jälkeen.

Tutkimukseni tavoittaa myös teoriaohjaavan sisällönanalyysin piirteitä, jossa tulosten analysointi ja päättely etenisi aineiston ehtojen mukaisesti sisältäen mahdollisesti vain teoreettisia kytkentöjä käsiteltävään aiheeseen liittyen, mutta ei välttämättä lineaarisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117 - 119.) Valitsin kuitenkin tutkimukseeni sopivamman tavan analysoida tutkimusta, tieteellisen tiedon, asiantuntijuuden sekä vanhemmilta saadun tiedon avulla. Analysoin empiirisen tiedon, kokemusten, hiljaisen tiedon merkitystä, tulkitsemalla sekä tekemällä päätelmiä vanhempien kokemusten ja palautteen avulla, havainnoimalla tarpeita, toiveita sekä toimintaa.

4.2.4 Vaikuttavuuden arviointimenetelmä

Käytän tutkimuksessani vaikuttavuuden arvioinnin menetelmää apuna arvioidessani tutkimukseni onnistumista. Kun arvioidaan tutkimuksen vaikuttavuutta, arvioidaan koko kehittämistyötä sekä uuden kehittämisen kohteena olevan käytännön toimivuutta. Kehittämistoiminnan sosiaalisen luonteen takia arvioidaan myös, kenen intresseistä toiminnan kehittäminen ja sen arviointi toteutetaan. Mittareina voidaan käyttää esimerkiksi tarkastelemalla, miten toiminta on vaikuttanut ihmisten käyttäytymiseen tai toimintaan, vuorovaikutukseen, yhteisöllisyyteen ja tunteisiin. Vaikutuksia voidaan arvioida kyselemällä, miten ihmiset kokivat tapahtuman ja miten se on vaikuttanut heihin. Saivatko ihmiset kehittämistoiminnan kautta uusia tapoja vaikuttaa, sekä sitä, saivatko he osallistumismahdollisuuksia heitä koskeviin asioihin? (Toikko & Rantanen 2009, 148 - 154.)

Arvioin tutkimukseni ideaa osallisuudesta, asetettuja tavoitteita, teoreettista viitekehystä, tietoperustaa sekä kohderyhmää. Arvioin myös, mitkä tavoitteet jäivät saavuttamatta ja miksi. Arvioin tutkimukseni toteutustapaa sekä sitä, kuinka yhteistyöni vanhempien kanssa toimi ja kuinka keskinäinen viestintämme onnistui ja miten se vaikutti toimintaamme. Omaa ammatillisuuttani, työn innovatiivisuutta sekä oivaltavuutta pohdin sen kautta, kuinka ammatillisesti kehittävä lopputulos oli. (Ks. Vilka & Airaksinen 2003, 154 – 158.)

Arvioin työssäni myös vanhemmille jaettavaa kutsukirjettä, koska sen merkitys on tärkeä sen vaikuttaessa koko tutkimuksen onnistumiseen, osallistuvatko vanhemmat illan suunnitteluun ja toteutukseen, vai eivät. Kutsussa on tärkeää tuoda julki asian tärkeys ja tarkoitus ja sillä tulisi olla innostava vaikutus ja motivaation lähde osallistumiselle. Tutkittavalla tulisi olla tarpeeksi asianmukaista tietoa, jonka perusteella hän kykenee päättämään osallistumisesta tutkimukseen. (Vilka 2005, 152 – 155, 158 – 159.)

Prosessilähtöisen näkökulman avulla pyrin arvioimaan, miten interventiotani eli innostamistyöni vaikuttavuutta voitaisiin parantaa. Perustellessani millaisiin muihin konteksteihin projektia voitaisiin laajentaa, pyrin luomaan perustellut käsitykset siitä, mitkä olivat projektini ratkaisevat tulokset. Kausaalijärjestelmiä luotaessa voi apuna käyttää myös saatuja palautteita, kyselyitä toiminnan onnistumisesta, joita käytän tuloksia arvioidessani. Vaikuttavuuden arvioinnilla pyrin tarkastelemaan osallisuutta kartoittamalla, ketkä vanhemmista osallistuvat toimintaan ja jos ei osallistuttu, mikä oli mahdollisesti siihen vaikuttava syy ja miten osallisuutta voitaisiin parantaa. (Dahler-Larsen 2005, 5 – 19, 40 – 41.)

4.2.5 Tutkimuksen luotettavuuden todentaminen

Toimintatutkimuksen luotettavuutta voitaisiin arvioida Hatchin ja Wisniewskin (1995) mukaan siten, että pohditaan tutkimuksen vaikuttavuutta ja uskottavuutta, arvioimalla sen todentuntuisuutta ja mukaansatempaavuutta sekä arvioimalla perusteluita tuloksille että moraalista uskottavuutta. (Niemi 2013b, 80.) Työelämän tutkimusten luotettavuutta arvioidaan myös sen laadullisuudella ja uuden tiedon saavuttamisella. Luotettavuutta mitataan myös tutkimuksen vaikuttavuudella sekä sen ammatillisella hyödynnettävyydellä. (Ks. Vilka 2005, 152.)

Tutkimukseni luotettavuutta arvioin saatujen tulosten käyttökelpoisuudella, sekä sillä kuinka hyvin innostamistyöni toiminnassa onnistui. Luotettavuutta mitataan myös vanhempien halukkuudessa toistaa toteuttamaamme toimintaa. Tuon tutkimuksessani esille myös asioita, joissa en kokenut onnistuneeni. (Toikko & Rantanen 2009, 121 – 129.)

5 TUTKIMUKSEN TOIMINNALLINEN OSUUS

5.1 Toiminnan suunnitteluilta

Olin kutsunut marraskuun alussa 2014 pidettävään suunnitteluiltaan 39 päiväkotimme monikulttuurista perhettä kutsukirjeellä (ks. liite 1), jonka ulkoasun olin tarkkaan miettinyt. Korostin värillä tapahtuman nimen; Kulttuurinen olohuone -tapahtuma, jotta se lisäisi kiinnostusta osallistua suunnitteluiltaan. Kerroin kutsussa tapahtuman järjestämisen tarkoituksen ja tavoitteen, mahdollisimman selkeäsanaisesti, tiedostaen ymmärrettävyysongelman huonosti suomenkieltä taitavien vanhempien kohdalla. Korostin kutsussa vanhempien tärkeyttä illanvieron suunnittelussa todeten, etten pysty yksin tuomaan esille eri kulttuurien ominaispiirteitä. Tätä korostin siksi, että halusin vanhempien tiedostavan heidän osallisuutensa olevan minulle tärkeitä suunniteltaessa kulttuurista tapahtumaa.

Kutsuin perheitä, joissa oli joko molemmat vanhemmat monikulttuurisia tai toinen vanhempi ulkomaalainen. Perheistä 18:toista esitin myös henkilökohtaisen kutsun, epäillen, että he eivät ymmärtäneet tai kyenneet lukemaan kutsukirjettä. Sovin kellonajan tapahtumalle sen jälkeen, kun olin saanut tiedon suunnittelutapaamiseen tulevista perheistä, jotta aika sopisi mahdollisimman hyvin heidän arkielämäänsä ja mahdollistaisi siten osallistumisen suunnitteluiltaan. Osallistujat olivat kiitollisia päästessään vaikuttamaan suunnitteluilan kellonaikaan. Perheistä saapui paikalle 10. Kutsussa olin maininnut mahdollisuuden lastenhoitoon sekä kahvi- ja tee-tarjoilun.

Tilaisuus toteutettiin suomen kielellä, koska päiväkodin budjetista, sen enempää kuin saamistamme kulttuuri apurahoista, ei riittänyt varoja tilata tulkkeja tilaisuuteen. Haasteena olikin saada kaikki vanhemmat ymmärtämään mitä oli tiin tekemässä. Fläppitaululle olin laittanut tervetuloa toivotuksen, lasten askarteleman auringon kuvastamaan hyvää mieltä, taulun muumiperheestä kuvastamaan perheen ja yhteisöllisyyden tärkeyttä sekä olohuone-kuvan kertomaan suomalaisesta vieraiden kohtaamispaikasta. Olin koonnut esiteltäväksi tilaisuudessa suomalaista lasten joulukirjallisuutta, kotiliesilehden, lasten runokirjoja, sateentekijä-patsaan Dominikaanisesta tasavallasta sekä kirjan suomalaisesta kulttuurista, Kalevalan. Järjestimme kahvitarjoilun yhdessä muutamien suunnitteluiltaan osallistuneiden päiväkodin työntekijöiden kanssa.

Tilaisuus alkoi tervetuloa toivotuksella ja kahvitelulla. Aluksi esittelin itseni ja kerroin opinnäytetyöstäni, sekä siitä mikä oli kokoontumisen tarkoituksena, mitä olin tekemässä. Sen jälkeen esittelin tyttärenti, joka oli mukana avustamassa lastenhoidossa. Tyttärenti halaamalla osoitin vanhemmille hänen tärkeytensä minulle. Kokoonnuimme Velhon päiväkodin Avoimen päivähoidon tiloissa, missä lapsilla oli mahdollisuus leikkiin. Sen jälkeen kävimme esittelykierroksen, jotta tietäisimme ketä vanhempia oli paikalla ja mistä maasta he olivat kotoisin. Kirjasin maat fläppitaululle.

Selitin fläppitaululla olleet asiat, mitä ne tarkoittivat. Puhuin perheen tärkeydestä ihmisten elämässä sekä yhteisöllisyyden tärkeydestä voimavarana. Kerroin suomalaisesta vierailukulttuurista tarjoilun avulla. Tarjolla oli kahvia, teetä, pullaa ja karjalanpiirakoita. Kerroin karjalanpiirakoiden olevan osa itäsuomalaista ruokakulttuuriperinnettä. Avasin ja kerroin heille olohuoneen merkityksestä suomalaisten sukulaisten ja ystävien kohtaamispaikkana. Kerroin heille suomalaisesta jouluperinteestä ja tavoista miten suomalaiset perheet joulua viettävät, joulukirjojen avulla.

Miksi puuma itkee-kirjan avulla avasin kulttuurin käsitettä vanhemmille ja kerroin mitä kaikkea kulttuuri voi käsittää eli ruoat, musiikin, tanssimisen, kirjallisuuden, taiteen, vaatetuksen jne. Kirja oli luonteva tapa kertoa kulttuurin merkityksestä ja sen säilyttämisen tärkeydestä kuvin ja sanoin. Kerroin kirjan kirjoittaneesta ruotsalaisesta toimittajasta, joka tutki alkuperäiskansoja 23 vuotta ja mainitsi kirjassaan, että sitä ei voi enää kirjoittaa, koska monet kirjassa esitellyistä alkuperäiskansoista on jo hävinnyt. Puhuin ihmisten oman kulttuurin tavoista sekä perinteiden arvostamisesta, vanhempien ihmisten elämänviihsäuden ja kokemusten välittämisestä ja siirtämisestä lapsille, jotta oman maan kulttuuri ja sen tavat eivät jäisi suomalaisuuden jalkoihin.

Kirjan avulla sain avatuksi keskustelun kulttuurisista merkityksistä paikalle tulleille vanhemmille. Kysyin, miten he kussakin kulttuurissaan kohtaavat suomalaisia ja ystäviä ja kuinka he viettävät vapaa-aikaa omassa kulttuurissaan. Tämän jälkeen oli vapaata keskustelua aiheesta.

Paikalla oli edustettuina vanhempia Intiasta, Kreikasta, Turkista, Suomen Romanit, Angolasta, Englannista, Nigeriasta, Tansaniasta ja Kongosta (kuva 1).

Huomasin ihmisten olevan hiukan arkoja kertomaan kulttuuristaan, joten päätin, että teemme kertomiskierroksen järjestyksessä. Rohkeimmat aloittivat ja sitten etenimme järjestyksessä. Lopulta vanhemmat kertoivat innostuneesti omasta kulttuuristaan ja siinä olevista heille merkityksellisistä asioista sekä kulttuuriensa erityispiirteistä. Keskustelujen lomassa kirjasin ylös kerrottuja asioita muistin tueksi ja raportointia varten. Keskusteluissa kävi ilmi, että uskonto on tärkeässä roolissa monissa kulttuureissa sekä vanhemman ihmisen kunnioittaminen. Perhe koettiin myös tärkeäksi sekä vaatetuksen merkitys tapaamisissa esimerkiksi Intiassa ja Afrikan eri kulttuureissa.

Kuva 1. Eri kansallisuudet Velhon päiväkodissa syksyllä 2014

Tein yhteenvedon keskustelumme tuloksista ja totesimme, että kaikille kulttuureille oli yhteistä se, että he kokoontuvat ruoan äärelle seurustelemaan sukulaisten ja ystävien kanssa. Ruokaa tehtiin yleensä paljon ja sen äärellä vietettiin yleensä pitkiäkin aikoja. Monissa kulttuureissa tapaamisiin liittyi myös musiikkia ja tanssimista.

Tämän jälkeen aloimme suunnittelemaan kulttuurista iltaa, johon kutsuttaisiin kaikki päiväkodin lasten perheet. Nyt vanhemmat olivat jo innostuneita ajatuksesta ja intialainen äiti otti puheenjohtajan roolin. Vanhemmat päättivät yhdessä, että tuovat tilaisuuteen oman maansa kulttuuriin kuuluvia ruokia sekä pukeutuisivat oman maansa perinne-asuihin, kenellä olisi siihen mahdollisuutta ja toisivat mukanaan maansa kulttuurista esineistöä. Päätettiin, että tilaisuus perustuisi yhdessäoloon ja seurusteluun. Kerroin heille, että heillä olisi mahdollisuus käyttää ruokien tekemiseen kulttuuriapurahaa, hankerahaa, jonka olimme saaneet päiväkodille monikulttuuristen perhetapahtumien järjestämistä varten.

Vanhemmat keskustelivat siitä, mikä olisi sopiva ajankohta tilaisuuden järjestämiselle ja toiveena oli, että mahdollisimman pian ja sopivin ajankohta viikosta olisi lauantai. Päätimme järjestää tapahtuman marraskuun loppupuolella, ennen joulua 2014. Lupasin tehdä kutsukirjeen tapahtumaan, joka sai virallisesti nimen Kulttuurinen olohuone -tapahtuma, vanhempien kanssa käymieni yhteisten keskustelujemme pohjalta.

5.2 Kulttuurinen olohuone -tapahtuma

Järjestimme suunnittelukokouksessa olleiden vanhempien kanssa Kulttuurinen olohuone -tapahtuman Velhon päiväkodilla, nuorisotoimiloissa marraskuun loppupuolella 2014. Ruokien tekemiseen osallistuneet vanhemmat saivat rahallisen korvauksen ruokien tekemisestä johtuvien kustannusten takia, mitkä maksettiin saamastamme kulttuuriapurahasta. Tilaisuuden aikana lapsilla oli mahdollisuus leikkiin Velhon Avoimen päiväkodin tiloissa.

Saimme luvan käyttää nuorisotoimilaa, koska se oli vapaana ja koska siellä muutoinkin kokoontui sudanilaisten perheitten oma kerho. Nuorisotoimiohjaaja itse ehdotti tiloja meille, niiden ollessa väljemmät ja sopivat hänen mielestään paremmin illan järjestämiseen, kuin päiväkotimme omat tilat. Illan teema oli hänen mielestään hyvä, ja hän olisi tullut itsekkin paikalle, jos olisi muilta kiireiltään ehtinyt.

Olin jakanut päiväkotimme kaikille perheille kutsukirjeen (ks. liite 2) tapahtumasta ja mukana oli ilmoittautumislappu, jonka perusteella tilaisuuden järjestämiseen osallistuvat vanhemmat arvioivat tehtävän ruuan määrän, mikä oli tarkoituksena tarjoilla tapahtumassa. Jaoin kutsukirjeet 75 päiväkodissa kirjoilla olleille perheille. Kyselyn palautti 28 perhettä, joista tapahtumaan ilmoitti osallistuvansa 22 perhettä.

Olin itse tapahtumapaikalla ensimmäisenä järjestelemässä tilaa tapahtumaan sopivaksi ja avuksi olin saanut päiväkotimme muutaman lastentarhanopettajan, jotka tarjoutuivat itse minulle avuksi tilaisuuteen. Muutoin olimme sopineet päiväkodin henkilökunnan kanssa, että osallistuminen tilaisuuteen olisi vapaaehtoista. Järjestävien vanhempien saapuessa paikalle ryhtyivät he itse järjestämään pöytiä ja päättivät keskenään, että halusivat niiden olevan huoneen

keskellä rivissä, jotta olisi helpompi asetella ruoat maittain ja olisi helpompi kiertää pöytää ruokia otettaessa.

Järjestävistä vanhemmista ensimmäisenä saapui paikalle melkein kanssani samaan aikaan kongolainen äiti, joka toi tilaisuuteen maniokkia, joka on perinteinen afrikkalainen ruoka sekä afrikkalaisista sienistä tehtyä ruokaa, joka oli tehty keskiafrikkalaiseen tyyliin (kuva 2). Sienet oli ostettu Helsingistä, missä ulkomaalaiset käyvät paljon ruokaostoksilla, siellä olevan kattavamman valikoiman takia. Hänellä oli mukana myös afrikkalaiseen tapaan suolattua kalaa (kuva 2), ja hän oli pukeutunut kongolaiseen perinneasusteeseen. Hänen kerroessaan ruuistansa ja siitä, miten niitä valmistetaan, tuli minulle ideana, että kaikki vanhemmat kertoisivat jotakin ruuistansa ja saisimme siten tilaisuuden yhteisesti alkamaan ja näin teimmekin.

Kuva 2. Perinteinen afrikkalainen ruoka, maniokki

Tansanialainen äiti oli tuonut tilaisuuteen myös tansanialaisen huivin, jonka hän halusi laittaa pöydälle ruokien alle sekä puupatsaita Tansaniasta, miehen ja naisen. Intialainen äiti oli pukeutunut perinneasuun ja heillä oli mukana hernekeittoa intialaiseen tyyliin (kuva 3). Englantilainen perhe toi hedelmäkakkuja sekä fudgea ja perheen isän kannattamasta jalkapallojoukkueesta kertovaa materiaalia, näin muutamia tässä mainitakseni. Kreikkalaisen perheen äiti toi tullessaan myös Kreikan lipun, josta vanhemmat saivat idean kirjoittaa kunkin maan nimen pöydänreunaan, jotta ihmisten olisi helpompi hahmottaa, minkä maan ruuasta oli kysymys.

Aloitimme tapahtuman minun toivottaessani kaikki paikalla olevat tervetulleiksi. Esittelin itseni ja kerroin paikalla oleville ihmisille tilaisuuden olevan osa opintoihini liittyvää opinnäytetyötä. Tämän jälkeen esittelin poikani ja kerroin hänen tulleen avustamaan minua tilaisuudessa tarvittavan tekniikan kanssa. Vanhemmat esittelivät itsensä ja ruokansa. Ajoittain lasten iloinen leikkisyys häiritsi vanhempien esittelyä, heidän kertoessaan paikoitellen heikolla suomenkielen taidolla ruuistansa, joten ryhdyin heitä auttamaan ja tulkitsin heidän kertomaansa sekä toistin heidän sanomia asioita, jotta he tulivat ymmärretyksi ja kuulluksi asiassaan.

Kuva 3. Perinneasuja

Ihmiset maistelivat mielellään ruokia tilaisuudessa ja kehuivat niitä, osa jopa pyysi reseptejä vanhemmilta ruokien tekemistä varten. Ruokailu kului seurustellessa, ja paikalla vallitsi iloinen puheensorina sekä lasten leikin aiheuttama hälinä. Ruokailun ja seurustelun aikana lapsilla oli tilaisuus katsoa nigerialaisia lasten animaatioita sekä katsella ja kuunnella nigerialaista lastenmusiikkia televisiosta, joka oli liitetty internettiin. Tapahtuman aikana tilaisuudessa kävi muutama päiväkodin työntekijä seurustelemassa vanhempien kanssa sekä maistelemassa ruokia. Tulemalla paikalle he osoittivat kunnioitusta vanhempia sekä tapahtumaa kohtaan.

Seuraavaksi vanhempien toiveesta laitettiin heidän maidensa lauluja ja musiikkia soimaan ja tanssimme. Meille opetettiin mm. kreikkalaista tanssia, zorbasta sekä intialaista punjabia eli bhangraa, joka on syntynyt Pohjois-Intiassa. Tanssimme myös afrikkalaiseen tyyliin Afrikan eri osavaltioiden musiikin mukaisesti sekä turkkilaiseen tyyliin. DJ:n roolissa oli poikani. Hän etsi meille

kunkin maan musiikkia YouTubesta. Tanssimalla kunnioitimme toistemme kulttuureja ja saimme oppia eri kulttuureihin liittyvistä tavoista ja tyyleistä tanssin keinoin.

Tilaisuuden lähestyessä loppuaan vanhemmat päättivät jakaa syömättä jääneet ruoat halukkaille kotiin vietäväksi. Siistimme yhdessä tapahtuman järjestämiseen osallistuneiden vanhempien kanssa tilan luovutettavaksi nuorisotilalle takaisin.

Tilaisuutta dokumentoitiin valokuvaamalla ja tein muistiinpanoja tapahtuman aikana, havainnoimalla ja keskustelemalla ihmisten kanssa sekä kirjaamalla ylös tärkeitä muistettavia asioita raportointia varten.

Tunnelma tilaisuudessa oli iloinen ja hyväntuulinen sekä lämminhenkinen ja paikoitellen jopa riehakas. Ihmiset kiittelivät minua tilaisuuden järjestämisestä, niin järjestämässä olleet vanhemmat kuin kutsuttuna olleet ja toivottiin uutta samankaltaista tilaisuutta järjestettävän, jossa olisi mahdollista tavata ja seurustella toisten ihmisten kanssa. Tapahtuman järjestäneet vanhemmat olivat innostuneita tilaisuudesta ja ruokien tekemisestä, niiden esille asettelusta ja järjestelyistä yleensäkin. Mukanani tapahtumassa olleet työntekijät olivat myös iloisia ja innostuneita tapahtumasta. Olin itsekkin onnellinen ja tyytyväinen tapahtumasta, jota oli mukava järjestää yhdessä vanhempien kanssa. Toteutimme onnistuneesti Kulttuurinen olohuone -tapahtuman yhteisöllisesti yhdessä.

6 TUTKIMUKSEN TOIMINNALLISEN OSUUDEN ANALYSOINTIA

Analysoin tutkimukseni teorialähtöisen sisällönanalyysi-menetelmän avulla. Olen kursivoinut analyysistä tekijöitä, jotka olivat yhteneväisiä teoriaosuuden kanssa. Käytin analyysissä apuna asettelemiani tutkimuskysymyksiä helpottamaan tulkintaa.

Tutkimuskysymyksinäni opinnäytetyössäni olivat:

- Mitkä asiat mahdollistavat vanhempien osallisuuden päiväkodin toiminnassa?
- Miten innostamistyö vaikuttaa yhteisöllisyyden syntymiseen?

- Mikä on Osallisuuden sosiaalisen toimintamallin mukaista toimintaa päiväkodissa?

6.1 Vanhempien osallisuuteen vaikuttaneet elementit

Verratessani yhtäläisyyttä aikaisempiin tutkimuksiin voin niiden perusteella päätellä, että vanhempien osallistumiseen ja osallisuuteen vaikuttivat *oma asenteeni ja kiinnostukseni toimintaa kohtaan* sekä vuorovaikutteinen osallisuus. Kasvattajien sekä toimintaan osallistuvien yhteisellä intressillä toimintaa kohtaan on suuri merkitys sillä, osallistutaanko toiminnan suunnitteluun ja tuottamiseen ylipäätänsä. Kun kyselin heidän tapojansa viettää aikaa, osoitti se oman kiinnostukseni heidän arkielämäänsä kohtaan ja tästä seurasi vastavuoroinen keskustelu, jossa kaikkien kertomat asiat olivat yhtä tärkeitä sekä arvokkaita. Tästä seurasi luottamuksellisen suhteen syntyminen, joka johti vanhempien kiinnostukseen järjestää toimintaa.

Verratessani omaa tutkimustani Ollikaisen (2013) tutkimukseen voin todeta yhtäläisyyden, jossa *sitoutuneisuuteen* toimintaa kohtaan lisäsi mahdollisuus vaikuttaa toimintaan. *Toiminnan muodolla ja laadulla on merkitystä* siihen, kuinka innokkaasti vanhemmat ovat valmiita osallistumaan toimintaan. Tämän päättelin havainnoimalla, miten vanhempien innostus suunnittelua kohtaan lisääntyi heidän huomattessaan, että aihepiiri, perheen ja ystävien kanssa vietetty aika sekä viettämisen muodot olivat heille helppoa kertoa sekä työstää. Sen vuoksi suunnittelu lähti käyntiin helposti ja saimme yhdessä ajatuksen yhteisen ruokailun järjestämisestä, joka oli heille luontainen tapa viettää yhteistä aikaa.

Osallisuutta lisäsi *minun nöyrä suhtautumiseni* käsiteltäviä asioita kohtaan ja se, *etten ollut asiantuntija tilanteessa*. Apuni koettiin merkitseväksi ja helpottavaksi auttaessani niitä ihmisiä, joiden suomenkielen taito oli välttävä ja joilla oli vaikeuksia tuoda esille tarkoittamia asioita. Esittämällä tarkentavia kysymyksiä ja toistamalla esitettyjä asioita, sitä oliko sanoma ymmärretty oikein ja saatuaamme tuotua esille oikeat tiedot, osallisuuden kokeminen oli ilmeinen. Tämän tulkitsin kiitollisesta katseesta sekä kiitollisuuden osoittamisesta minua kohtaan. *Myönteinen tunneilmapiiri* lisäsi osallistumishalukkuutta, jonka päätelin vanhempien iloisuuden perustella.

Esiin tuotu arvostus toimijoita kohtaan, jonka toin ilmi kertomalla kulttuurisuuden tärkeydestä ja merkityksestä, sen siirtämisestä tuleville sukupolville, antoi ihmisille kuvan, että heidän tietonsa on arvokasta ja merkityksellistä muillekin, kuin vain heille itsellensä. Tätä tietoutta oli mahdollisuus hyödyntää yhteisen tekemisen muodossa. *Kuulluksi tuleminen* lisäsi *osallisuuden mahdollisuutta*, omien tietojen ja taitojen avulla oli mahdollisuus tulla osaksi päiväkodin toimintaa omana itsenään. Innokkuus ja osallisuuden tärkeys ilmeni myös siten, että suunnitteluiltaan osallistuttiin siltikin vaikkakin oli tiedossa, ettei tulkkeja ollut paikalla ja epävarmuus itsestä ja osallisuutensa kyvystä ja tasosta ei ollut varmuutta. Tämä näyttäytyi tunteissa, iloisuutena, innokkuutena suunnitella ja toteuttaa tapahtumaa. Päättelin tunteellisuuden käsiteltävää asiaa kohtaan olevan merkityksellinen päätettäessä osallisuudesta toimintaan sekä sen järjestämiseen. Minun sekä vanhempien yhteinen prosessointi kerrotuista asioista mahdollistivat oivalluksen sekä tiedostamisen siitä, mikä oli meille kaikille koetun hyvän elämän tärkein asia, perhe sekä yhdessä tekeminen ja oleminen.

Innostamalla vanhemmat *sosiaaliseen toimintaan* tuli *mahdolliseksi torjua yksinäisyyden tunnetta*, joka oli ilmeinen, havaintojeni perusteella, joillakin vanhemmilla heikon kielitaidon puutteen vuoksi. Yksinäisyyden tunteen havainnoin syrjään vetäytymisestä sekä hiljaisuudesta, arkuudesta puhua omaehtoisesti. Osallisuus yhteisölliseen toimintaan on tapana useissa eri kulttuureissa, joka tuli ilmi keskusteluissani vanhempien kanssa. Myöhemmin havainnoin aran vanhemman olevan sosiaalisempi ja varmempi, kun hän pystyi saamaan itsensä ymmärretyksi kertoessaan hänelle tutuista asioista, mistä minä en tiennyt. *Kulttuurinen aspekti* oli tärkeä syy osallisuuteen, jota yhteisöllinen toiminta lisäsi tuoden itsevarmuutta vanhempien tekemiseen sekä toimintaan. Heillä oli heti vahvasti tiedossa, miten he halusivat toimintaa järjestää. Mitä asioita he halusivat Kulttuurinen olohuone -tapahtumassa tapahtuvan, esimerkiksi seurustelu sekä tanssiminen.

6.2 Innostamistyön vaikutukset yhteisöllisyyden rakentamisessa

Aluksi vuorovaikutusta ihmisten välillä oli vähänlaisesti, toiset jättäytyivät syrjemmälle toisista, jonka totesin johtuvan osittain yhteisen kielen puuttumisesta.

ta. Tunnelma tilaisuuksissa oli alkuun pidättyväistä, joka on myös luonnollinen reaktio toisilleen tuntemattomien ihmisten kohtaamisessa. Tämä todisti kielitaidon tärkeyden ihmisten välisessä kanssakäymisessä sekä tiedon siirtämisessä toisille. *Helpotin* sekä suunnittelu- että Kulttuurinen olohuone - tapahtumassa *kielitaidottomuudesta johtuvaa epävarmuutta auttaessani ja sanoittaessani kerrottuja asioita*, jotta muille tulisi ilmi paremmin, mitä oli tarkoitettu.

Tunnelman vapauttamisessa oli itselläni tärkeä rooli kulkiessani ihmisten luona, avatessani tiloja erilaisille keskusteluille, toimiessani tavallaan tilaisuuksien emäntänä huolehtimalla keskustelujen syntymisestä. Vuorovaikutuksen syntyminen myös päiväkodin työntekijöiden sekä vanhempien välille mahdollisti tutkimuksen pedagogisen tarkoituksen täyttymisen, kun vanhemmat saivat mahdollisuuden yhteistoimintaan myös toisten kasvattajien kanssa.

Yhteisöllisyyden rakentumiseen vaikuttavina tekijöinä tärkeimpänä näyttäytyi *yhdessä tekeminen*, joka lisäsi sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä kiinnostavuutta osallistumiseen. Irrottamalla toiminta organisaation tavallisesta arjesta, antoi se mahdollisuuden vastavuoroisuuteen ja keskinäiseen kunnioitukseen sekä samanarvoisuuteen ihmisten välillä. Yhteisöllisyyden tuntua lisäsi mahdollisuus osallistua *toimintaan ryhmänä*, yhdessä toisten perheiden kanssa, tämä avasi mahdollisuuden kommunikointiin ja toisiin perheisiin tutustumiseen sekä toimintaan heidän kanssaan. Jota havainnoin tarkkailemalla vanhempien keskinäistä toimintaa. He alkoivat suunnittelemaan tapahtuman toteuttamista yhdessä samalla kun kokosin asioita yhteen. Toimin asioiden käytännön organisoinnin apuna ja tukena. Varsinaisessa tapahtumassa he suunnittelivat yhdessä pöytien järjestämisen itsellensä mieluisalla tavalla, mikä palveli heidän tarpeitansa parhaiten.

Yhteinen toiminta toimi uuden oppimisen tukena lisäten tietoutta toisia kulttuureja kohtaan. Tällä oli tasa-arvoinen, vuorovaikutteinen vaikutus ihmisiin. Tämän havainnoin ihmisten ilmeiden, eleiden, iloisuuden ja innokkuuden perusteella. Yhteisöllisyyttä lisäsi osallistujien mahdollisuus osallistua yhteisön elämään oman halunsa mukaisella tavalla, omalla persoonallaan, sellaisena kuin he olivat. Jokaisen toimijan etninen tausta hyväksyttiin yhtä arvokkaalla tavalla. Persoonallisuuden voin todeta ilmentyneen eri maiden ruokien avulla sekä

tarinoissa, jotka liittyivät niihin. Tämä persoonallisuus hyväksyttiin yhteisesti maistelemalla eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten tekemiä ruokia sekä keskusteluissa ruuista ja niiden tekemisestä.

Sosiokonstruktivistinen opetus ja oppiminen toteutuivat opetellessamme eri kulttuureihin liittyviä tansseja. Tanssiminen loi halukkuutta kertoa toisille oman maansa tanssityyleistä, joita yhdessä tanssittiin. Huomasin, että ihmisille oli tärkeätä saada omalla vuorollaan opettaa oman maansa musiikillista kulttuuria toisille. *Tanssiminen* toi meidät yhteen ja *edesauttoi keskinäiseen vuorovaikutukseen* ja dialogisuuteen ihmisten välillä. Verratessani tuloksia kokoamaani teoriaan löysin yhtäläisyyksiä nimenomaan hyvinvoinnin lisäämiseen vaikuttavan yhteisen kokoontumisen musiikilliset aspektit, joiden avulla voi luoda tasavertaisuutta opettamalla sekä tuomalla muiden käytettäväksi oman kulttuurinsa erityispiirteitä, esimerkiksi erilaisten kulttuureihin liittyvien tanssityylien avulla.

Perheiden kulttuurin siirtämisessä lapsille ja opetettaessa hyväksymään erilaisuutta sekä tasa-arvoistettaessa lapsia yhteiskunnallisesta näkökulmasta käsin toimi tapahtuma hyvänä lähtökohtana pedagogiselle oppimiselle. *Lasten mahdollisuus olla mukana* tapahtuman suunnittelussa sekä itse tapahtumassa *loi pohjaa kulttuurin tuntemukselle*, joka varhaiskasvatuksessa on yhtenä lähtökohtana toiminnassa sekä sen suunnittelussa, lisäten kulttuurista näkökulmaa yhteisöllisyyden syntymiseen. Lasten innokkuus tapahtuman suunnitelluissa sekä itse tapahtumassa näyttäytyi lapsille ominaisena riehakkuutena, jota aikuisten tulee sietää ja ymmärtää sen olevan lapselle tapa oppia asioita, uuden sisäistämässä. Syyn riehakkuuteen oletan johtuvan uudesta ja jännittävästä tavasta olla päiväkodissa.

Ylpeys omaa kulttuuriaan kohtaan tuli mahdolliseksi *lapsille* heidän kuunnellessaan ja ollessaan vanhempiansa mukana, näiden kertoessaan asioita omasta kulttuuristaan. Tämä mahdollisti kulttuurin tuntemuksen syntymisen myös muita kulttuureita kuin omaansa kohtaan sekä *kulttuurisen perinteen välittämisen ja siirtämisen* vahvistamalla heidän omia kulttuurisia juuriaan. Pohjaa yhteisölliselle oppimiselle loivat esimerkiksi lasten katsomat nigerialaiset piirretyt, joista totesimme yhdessä niiden olevan samanlaisia kuin piirretyt yleensäkin, erona suomalaisiin olivat hahmojen tummempi ihonväri. YouTu-

bessa on esimerkiksi Bino and Fino -sarja sisaruksista, jotka asuvat isovanhempiensa kanssa. Sarjassa opetetaan animaation keinoin afrikkalaiseen kulttuuriin liittyviä asioita lapsille.

Voin todeta tapahtuman yhteisöllisyyden luomisessa vaikuttaneiden tärkeimpien asioiden olleen *osallistujien tasavertaisuuden, keskinäisen kunnioituksen* sekä ihmisten liittymisen yhteen, *omana persoonanaan*, ilman ajatusta erilaisuudesta, joka on sosiokulttuurisen innostamisen perusajatus sekä arvo toiminnan toteuttamisessa. Olimme ryhmä ihmisiä saman kiinnostuksen kohteen äärellä omine tapoinemme ja silti yhtä arvokkaina ja samanlaisina.

Mielekäs tekeminen, jonka laadun määrittivät toimijat itse, loi pohjaa aidon yhteisöllisyyden syntymiselle. Yhdistämällä samat arvot ja kokoamalla yhteiset voimat toiminnan toteuttamiseen, takasi se sitoutumisen toimintaan ja sen toteuttamista kohtaan. Tavoittemme yhteisestä tapaamisesta ruoan ja musiikin äärellä, loi meille pohjan uudenlaisen yhteisöllisyyden syntymiselle, jonka toteuttaminen tapahtui tasa-arvoisesti toisiamme kunnioittaen, kaikkien mielipiteitä kuunnellen.

6.3 Uudenlaisen toimintamallin kehittäminen päiväkodissa

Tutkimukseni toteutumiseen vaikutti oma roolini suhteessa vanhempiin, joka Ollikaisen (2013) tutkimuksessa korostui merkittävänä tekijänä toiminnan onnistumisessa. Sosiokulttuurisen innostamisen teoriaa ja periaatteita tutkittuani, halusin kokeilla uutta tapaa toimia sekä tehdä työtä päiväkotimme monikulttuuristen vanhempien kanssa. *Intoani toteuttaa uudenlaista toimintaa* lisäsi uudenlainen toimimisen muoto ja vaikutusmahdollisuudet tapaan toteuttaa toimintaa. Haluni luoda vuorovaikutussuhteita vastavuoroisuuden periaatteella, jolloin toimintaa ei säädelty päiväkodista käsin, vaan toimijoista itsestään lähtevänä toteutuksen muotona. Kasvattajana innostamistyö loi minulle tilanteen, jossa ei tarvinnut olla kaiken tietävä, toimintaa viisaasti ohjaava henkilö, vaan ihminen muiden joukossa. Käytin omaa ammatillisuuttani toiminnan organisoimiseen ja toteuttamiseen päiväkodin toimintakulttuurista käsin. Loin toiminnalle rajat, joiden puitteissa asioita tarkasteltiin ja käsiteltiin, tässä opinnäytetyössä, eri maiden tavat arkikulttuurissa.

Verratessani omaa tutkimustani sen aihepiiriin liittyviin aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin löysin yhtäläisyyksiä vanhempien osallisuudelle toimintaan. Siihen vaikutti toteutuspaikkana ollut päiväkotijärjestelmä ja sen olemassa oleva toimintakulttuuri, johon oli helppo liittyä, koska se oli *vanhemmille tuttu ympäristö* jo valmiiksi. Tämän totesin vanhempien kertoessa halusta järjestää toimintaa uudelleen päiväkodissa, jonka he kokivat olevan hyvä paikka järjestää tällaista toimintaa perheille. Toimintaan osallistuminen vaati *avoimen ja kunnioittavan ilmapiirin*, joka oli yhteneväinen myös aikaisemmissa tutkimuksissa. *Kutsukirjeen merkitys*, joka korostui esimerkiksi Tuula Viuhan (2013) tutkimuksessa, osoittautui yhdeksi osallisuuden määreeksi myöskin omassa tutkimuksessani, sen sisällön vaikuttaessa haluun osallistua tutkimukseen. Tutkimukseni kulttuurinen lähtökohta sekä tutkimukseni toteuttamisen tapa, jonka vanhemmat minulle palautteissaan kertoivat, toimivat heidän innostajina osallisuuteen tutkimuksessani.

Lähtiessäni toteuttamaan opinnäytetyötäni oli *toimintani päämääränä ja arvona tasa-arvoisuus sekä yhdenvertaisuus*, jolloin toimintaa rakennettaessa tulee toteuttaa integraatiota siten, että eri kulttuureista tulleet ihmiset nähdään arvokkaina ja heitä kunnioitetaan omana itsenään. Tämä mahdollisti yhteiskunnallinen näkökulman toteutumisen opinnäytetyössäni. Tämä arvoperusta on innostamistyön taustalla vaikuttavaa eettistä toimintaa. Toiminnan toteuttaminen vastavuoroisesti edellyttää aitoa inklusiota, *oman ja toisen kulttuurisuuden ymmärtämistä ja kunnioittamista*, kuulluksi tulemistä, toiminnan joustavuutta, osallisuuden mahdollistamista sekä erilaisuuden hyväksymistä. Tämä *aito vastavuoroisuus* oli toimintani perusperiaate, joka toteutui tavassani olla vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa, kuunnellen, kysellen, osallistaen, pohtien, uuden oppimisessa sekä auttaessani vanhempia.

Tutkimukseni aihepiiri edesauttoi *luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen* syntymisen vanhempien kanssa, koska minulla oli tietämystä ja kiinnostusta erilaisia kulttuureja kohtaan luonnostaan, mikä tuli esille esitellessäni ja kertoessani vanhemmille kulttuurisuuden merkityksistä suunnittelutapaamisessamme. Tuodessani esiin ymmärtämykseni suomalaisuuden ja eri kulttuuritaustaisten ihmisten eroista ja yhtäläisyyksistä loin tilanteeseen tasavertaisuutta, jota ei voi syntyä valtasuhteessa. Toiminnanvapaus syntyi avoimessa, toimijoille va-

paaehtoisessa ilmapiirissä, joka innosti meidät kaikki paikalla olevat toimijat tekemään työtä luomamme yhteisen päämäärän ja tavoitteen eteen.

Herrasen ja Kivijärven (2009) artikkelissa sekä kirjassa *Suomen somalit* (2015) löytyy yhtäläisyyksiä omaan tutkimukseeni siten, että *tunnistaessani kulttuurisia vaikutteita ihmisten elämässä*, olemalla *itse aktiivinen ja vastuuntuntoinen* sekä ymmärtämällä omaa suomalaisuuttani, auttoi se vanhempia sitoutumaan toimintaan sekä mahdollisti aidon integraation syntymisen päiväkodin toimintakulttuuriin, jossa vanhemmilla oli mahdollisuus tuoda oma näkemyksensä asioista esille ja toteutettavaksi muiden käyttöön. Tämä loi tilan kulttuurisen muutoksen syntymiselle päiväkotiyhteisöömme.

Herrasen ja Kivijärven (2009) artikkelissa oli maininta hankaluudesta saada *venäläiset* osallistumaan ja sitoutumaan toimintaan. Tämä näyttäytyi vahvasti myös omassa tutkimuksessani, siinä etteivät he *osallistuneet tutkimukseeni*. Samoin kuin kirjassa *Suomen somalit* (2015), jossa korostettiin oman kulttuurin tuntemusta ja *perheen merkityksen tärkeyttä* somalialaisessa kulttuurissa, esiintyi myös omassa tutkimuksessani tärkeässä roolissa ja vaikutti vanhempien osallisuuteen tutkimuksessani.

7 TUTKIMUSTULOSTEN ARVIOINTIA

Työni täyttää laadullisen tutkimusmenetelmän kriteerit ja tavoitteenani oli merkitysten paljastaminen, joita ihmiset toiminnalleen antavat. Tutkimuksessani toteutui kulttuurinen fenomenologinen lähestymistapa tutkittavaa asiaa kohtaan, havainnoin ihmisten arkielämäntodellisuutta, hahmottamalla kokonaisuuksia yksityiskohdista käsin. Opinnäytetyöni sisälsi myös etnografista tutkimusta merkityksistä, joita tarkkailin osallistuvan havainnoinnin avulla vastavuoroisessa dialogissa vanhempien kanssa. Merkityksinä toimivat ihmisten halut, uskomukset, käsitykset, arvot sekä ihanteet, joita kulttuurintutkimuksissa esiintyy yleensä erilaisissa instituutioissa, kuten perheissä ja päiväkodissa, sosiaalisissa suhteissa sekä yksilöiden tapojen ja tottumusten esiin tuomisella, kuten perheen toimintakulttuurin ja ruokailu- ja vapaa-ajan viettämisen tapojen esiintymisenä. Fenomenologisella lähestymistavalla asioita tarkasteltaessa käsitteistä tulee esille kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys. (Vilkkä 2005, 134 -

136.) Tarkastelin tutkimuksessani, miten kulttuurisuus vaikuttaa ihmisten osallistumishalukkuuteen ja osallisuuteen lähteä toteuttamaan toimintaa kanssani.

Tutkimukseni lähtökohtana oli ihmisten todellinen arki. Kohdataan ihmiset aidosti, eletään ja koetaan heidän kanssaan. Dialogissa kohdataan sekä tuodaan esille yksittäisten ihmisten kokemukset. Toimintatutkimuksessa ihmiset osallistuvat itse tavoitteiden asetteluun, toiminnan vaiheiden suunnitteluun ja arviointiin. Ihmisten osallistuminen ja vuorovaikutus ovat yhteistyön tärkein osa. Kasvattaja, tässä tapauksessa tutkija, on sivuosassa ja toimii innostajana sekä asioiden koordinaattorina.

Tarkoitukseni oli sosiaalisen ulottuvuuden saavuttaminen, ihmisten omalla osallistumisella ja integraatiolla ryhmään ja yhteisöön ja sitä kautta mahdollistaa laadullinen muutos heidän elämässään ja yhteisössä. Kasvatuksellisenä tavoitteenani, pedagogiana, oli ihmisten persoonallinen kehittyminen, ajattelun kehittyminen, oman vastuun tiedostaminen, asenteiden muutos sekä herkiminen ja motivaatio toimintaan. (Kurki 2011, 49 – 50.)

Analysoin tutkimukseni vertaamalla teoreettista tietopohjaa, sen kausaalisuutta, saatuihin tutkimustuloksiin. Käytin tulosten tarkastelussa osallistuvan havainnoinnin menetelmän avulla saamaani tietoa, jota keräsin toiminnan aikana, ja kirjasin ylös päiväkirjanomaisesti sekä havainnoimalla tunteita Balesin (1970) mukaisesti. Tutkimukseni toimintaosuuden suoritin lineaarisesti ja innostamistyön avulla osallistin päiväkotimme monikulttuuriset vanhemmat suunnittelemaan sekä toteuttamaan kulttuurista tapahtumaa, joka järjestettiin kaikille päiväkotimme lapsille sekä heidän perheilleen.

Tulosten tarkastelussa hyödynsin myös haastatteluja, jotka tein käytännön toteutusten jälkeen ja jotka toteutin vapaamuotoisina keskusteluina vanhempien kanssa. Arvioidessani toiminnan vaikuttavuutta ja merkittävyyttä käytin arvioinnissa apuna valokuvia, joita tilaisuudessa otti päiväkotimme johtaja Tuija Aalto-Sallinen. Arvioinnin tukena olen käyttänyt myös omia kokemuksiani ja tietopohjaani, jota olen kerännyt muun muassa lukemalla kulttuurisuuteen liittyvää kirjallisuutta sekä keskustelemalla eri kulttuuristen ihmisten kanssa. Lihavoin arviointiosuudestani kohdat, jotka tukevat tutkimukseni tavoitteiden ja toteutumisen onnistumisia sekä haasteita tutkimuksessani. Esittelen arvioin-

nissani Osallisuuden sosiaalisen toimintamallin sekä sen soveltuvuuden päiväkodin toimintaympäristöön.

7.1 Tutkimuksen tavoitteiden toteutuminen osallisuuden osalta

Opinnäytetyöni päätavoitteena oli saada vanhemmat innostettua osallisuuden, järjestämään ja suunnittelemaan päiväkodissamme tapahtuvaa monikulttuurista tapahtumaa, jossa heillä olisi mahdollisuus tuoda esille ja toisten käytettäväksi oman kulttuurinsa erityispiirteitä arkielämästään.

Tutkimukseni kohteena olivat päiväkotimme monikulttuuriset perheet, joita päiväkodissamme on noin puolet kaikista asiakasperheistä. Venäläistaustaisia perheitä on noin puolet kaikista eri kulttuureista tulevista perheistä päiväkodissamme. Tutkimukseen osallistuvista perheistä mukana olivat intialaiset, turkkilaiset, Afrikan eri valtioista olevia perheitä, Englannista, Suomen romaneja ja Kreikkalaisia.

Venäläisistä perheistä, joita päiväkodissamme on enemmistö, yksikään perhe ei osallistunut suunnitteluun eikä toiminnan toteuttamiseen. Järjestetyssä Kulttuurisessa olohuone -tapahtumassa heitä oli mukana. Romanikulttuurin edustajien poissaolo toiminnan toteuttamisessa johtui perhesyistä, mikä oli ymmärrettävää, tuntiessani romanikulttuuria ja tietäessäni perheen merkityksen olevan heille todella tärkeä ja menevän kaiken muun edelle. Toiminnan suunnitteluillassa he olivat läsnä.

Kulttuurisuus liittyy vahvasti ihmisen persoonaan, joka luo mahdollisuuksia olla oma itsensä. Se, että voi tuoda itsensä ”julki” turvallisesti, ilman pelkoa, antaa tilaa ihmisen arvoille ja arvokkuudelle, mikä lisää voimaantumista sekä hyvinvointia ihmisen elämässä. Tämän aistin ja havainnoin tapahtumassa selkeästi. Tämä voimaantuminen toteutui ihmisten innokkuudessa esitellä oman maansa kulttuuria toisille osallistujille sekä vertaillessamme suomalaisia tapoja toisten kulttuurien tapoihin.

Rädyn (2002, 127) mukaan maahanmuuttaja tarvitsee kielitaitoa ja suomalaisen kulttuurin tuntemusta kyetäkseen toimimaan täysipainoisena jäsenenä yh-

teiskunnassa päättäessään kuinka paljon hän haluaa samaistua valtakulttuuriin. Tämä vaihtelee elämäntilanteesta riippuen. Näihin päätöksiin vaikuttavat valtakulttuurin edustajien suhtautumistavat suhteessa muihin kulttuureihin ja toiminta, hyväksyntä muita kulttuureita kohtaan. Maahanmuuttaja voi elämässään päättää toimia työelämässä valtakulttuurin mukaisesti ja vapaa-ajallaan oman kulttuurinsa tapojen määräämällä tavalla.

Tarkastellessani tapahtuman vaikuttavuutta osallisuuteen nähden onnistuin tavoitteessani hyvin saadessani vanhemmat innostettua osallistumaan tapahtuman suunnitteluun ja järjestämiseen. Kuitenkin **ihmetystäni herätti venäläistaustaisten perheidemme poissaolo ja haluttomuus osallistua kyseisen tapahtuman suunnitteluun**. Havaintojeni mukaisesti venäläiset perheet ovat vapaa-ajallansa paljon tekemisissä toisten venäläisten perheiden kanssa. Artikkelissa Monikulttuurinen yhteisöllisyys (2009) mainittiin myöskin liiallisen sitoutuneisuuden omaan kulttuuriin estävän sekä hidastavan sopeutumisen valtakulttuureihin, jonka luulen vaikuttaneen venäläisten perheiden osallisuuteen omassa tutkimuksessani. Tutkiessani voimaantumisen teoriaa löysin sieltä mahdollisen vastauksen osattomuuteen.

Törrönen, Borodkina ja Samoylova (2013, 13) korostivat artikkelissaan luottamuksen sekä vastavuoroisuuden olevan tärkeitä elementtejä voimaantumisen kokemuksen syntymisessä. Venäläistaustaisten ihmisten menneisyydessä kokema epäluottamus instituutioita ja vallanpitäjiä kohtaan, määrittelee vielä tänäkin päivänä venäläisten tapaa suhtautua niihin tahoihin, jotka pitävät ja määrittelevät vallankäyttöä. Ainoat tahot, joihin venäläiset ovat voineet suhteellisen turvallisesti luottaa kommunismin jälkeisenä aikakautena, ovat olleet tarkasti määritellyt, luotettavat yhteistyökumppanit, kollegat, sukulaiset sekä ystävät.

Artikkelin perusteella voin todeta, että **toiminnassani en ollut kyennyt tarpeeksi ottamaan selvää ja huomioimaan venäläistaustaisten perheiden kulttuurisuuden mukanaan tuomia erityispiirteitä ja tapoja**. Epäonnistumistani heidän osallistamisessa toimintaan vaikutti **kielitaidon vähyys** ja todennäköisesti ymmärtämättömyys toiminnan luonteesta. Kutsukirje olisi täytynyt kääntää venäjäksi, jotta olisin saanut heitä osallistettua. Minun olisi pitänyt tiedustella tulkin tarvetta suunnittelukokoukseen ja nyt arvioidessani toimin-

taani luulen, että tulkki olisi ehdottomasti täytynyt saada paikalle, jotta aidon yhteisöllisyyden kriteerit olisi pystytty täyttämään ja saamaan kaikki halukkaat mukaan toimintaan ja sen suunnittelemiseen.

Aito kulttuurinen toiminta vaatii sitoutunutta otetta ja halua asettaa itsensä ”liipaisimelle” sekä halua muuttaa totuttuja toimintatapoja. Meidän **kasvattajien täytyy nähdä ja kokea ihmisarvo muutostyön liikkeellepanevana voimana sekä halua toimia inhimillisesti ja vastavuoroisesti**. Tämä lisää arvostusta ja luottamusta käsiteltäviä asioita sekä kasvattajaa kohtaan. Suomen somalit -kirjassa (2015) mainitut ihmisen omassa elämässään koettujen traumojen taikka tapahtumien vaikutus osallisuuteen taikka osattomuuteen, tulisi ottaa huomioon suunniteltaessa kulttuurista toimintaa. Koen, että venäläistautaiset perheet päiväkodissamme eivät luottaneet minuun (tutkimuksessa) taikka muihin kasvattajiin, jotta he olisivat tulleet tiedustelemaan, mitä jakamani tiedote piti sisällään tai mitä se tarkoitti. Tämän koen olevan selkeä tavoite toiminnassamme, johon meidän tulee panostaa päiväkodissamme vastaisuudessa, aidon yhteisöllisyyden sekä hyvän vastavuoroisen yhteistyön kannalta.

Toimiakseen ryhmä tarvitsee johtajaa vetämään sitä sekä johtamaan keskusteluita. Vanhempi, jolla oli kokemuksia suomalaisen ja oman kulttuurinsa yhdistämisestä, otti roolin, jonka avulla saatiin suunnittelua eteenpäin ja tehtyä tärkeimmät päätökset toiminnan toteuttamiseksi, muiden innostuessa ja lähtiessä mukaan toteuttamaan yhteistä ideaa. Tilanteet olivat positiivisia, ja vanhemmat kokivat halunneensa lisätä yhteisöllistä toimintaa myös päiväkodin ulkopuolella.

Tutkimukseni perusteella voin todeta kulttuurisuuden sekä kulttuurisen toiminnan olevan syy, joka saa ihmiset osallistumaan toiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen. Kulttuurisuus on meissä kaikissa läsnä, ja sen avulla on helppoa toteuttaa sekä tuoda julki omia kiinnostuksen kohteita sekä tärkeitä merkittäviä asioita elämästä. **Yhdessä oleminen ja asioiden yhteinen toteuttaminen voimaannuttaa ihmistä**, jota opinnäytetyöni tapaisella kulttuurisella toiminnalla voi tukea.

7.2 Vuorovaikutuksen merkitys osallisuuteen

Jakamieni **kutsujen** jälkeen saavutin vuorovaikutteisen ilmapiirin ihmisten tullessa tarkentamaan minulta, mitä kutsu tarkasti ottaen tarkoitti ja tämä aiheutui ihmisten heikosta taikka puutteellisesta suomen kielen taidosta. Toisaalta ajattelin sen olevan huono asia, toisaalta taas koin sen **auttaneen dialogisuuden syntymistä** jo **alusta asti** lisäten osallistujien luottamusta minuun sekä avun saamiseen tilanteissa, joissa he kokivat apua tarvitsevansa.

Sosiokulttuurisen innostamisen lähtökohtana on vuorovaikutteisen ilmapiirin luominen ja sitä kautta osallisuuden mahdollistaminen sekä vastavuoroisuuden periaatteella käytävät keskustelut. **Keskusteluni vanhempien kanssa** ja heidän kiinnostuksensa kertoa, kuunnella, kysyä todistaa teorian paikkansa pitävyyden sekä sen, että innostamistyön avulla **voidaan lisätä osallisuutta**. Innostamisen avulla saavutin hiljaisen tiedon esiin tulemisen, joka näyttäytyi kertomuksissa vanhempien arkielämästä ja tavoista sekä tottumuksista heidän arjessaan, minkä perusteella pystyimme päättämään toiminnan luonteen sekä järjestämisen tavan.

Ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja haluun olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa liittyvät tunteet. Balesin (1970) kehrittelemän havainnointiluokittelun mukaisesti karkeasti arvioin toiminnan olleen ihmisille merkityksellinen, koska ryhmään kuuluvuutta ja ystävällisyyttä, vapautuneisuutta, saman mielisyyttä, mielipiteiden vaihtoa, informatiivisuutta, ehdotusten ja opastamisen halukkuutta edusti tunneilmaisultaan ihmisten iloisuus, hymyileväisyys, rohkeus, ystävällisyys sekä rauhallisuus, leppoisuus ja valoisuus tilanteissa, niin toiminnan suunnittelukokouksessa kuin itse tapahtumassakin. Ryhmän havainnoinnissa **vuorovaikutuksen tunneilmaisuilla on merkittävä osa**, kun havainnoidaan tilanteiden merkittävyyttä ihmisen **osallisuudessa toimintaan**. Taulukko on hyvä koko ryhmän toimintaa havainnoidessa (taulukko 1). Havainnointi suoritetaan tunteita tarkkailemalla, onko ihminen iloinen/surullinen, hauska/ikävä, rohkea/arka jne. (Kauppila 2005, 105 – 106.)

Taulukkoon voi merkitä rastin (x) siihen kohtaan, mihin arvioi tutkittavan tunneilmaisuuden kuuluvan, esimerkiksi iloinen – surullinen, kumpaa lähempänä tunnetila on, vai onko tilanne tunneilmaisultaan mahdollisesti neutraali, josta voisi päätellä tilanteen olevan ihmiselle merkityksetön.

iloinen	-----	surullinen
tunteellinen	-----	tunteeton
hauska	-----	ikävä
hymyilevä	-----	totinen
leppoisa	-----	ei leppoisa
valoisa	-----	synkkä
rohkea	-----	arka
ilmeikäs	-----	ilmeetön
rauhallinen	-----	rauhaton
ystävällinen	-----	epäystävällinen

Taulukko 1. Taulukko tunneilmaisujen havainnointiin ryhmässä

Toiminnan vaikuttavuutta hyvinvointia lisäävänä tekijänä, osoitti positiivinen tunneilmasto. Ihmiset olivat hyväntuulisia, iloisia, eloisia, rohkeita ja aktiivisia toimintaa suunniteltaessa sekä järjestettäessä. Samat positiiviset tunteet esiintyivät myös yhteisöllisessä tapahtumassa, niin toimintaa järjestävien vanhempien taholla, kuin päiväkodin muiden tapahtumaan osallistuneiden perheiden taholla sekä paikalla olleiden päiväkodin henkilökunnan osalta.

7.3 Yhteisöllisyyden merkitys hyvinvointiin

Hyvinvointiin vaikuttavana, voimaannuttavana tekijänä, Kulttuurinen olohuone-tapahtuma, näyttäytyi valokuvissa, joita otettiin dokumentoidessa itse tapahtumaa. Kuvista on pääteltävissä ihmisten iloisuus ja onnellisuus, joka näyttäytyy hyväntuulisuutena, ihmisten hymyileväisyytenä sekä **sosiaalisena toimintana ihmisten välillä**. Tämä tukee silmämääräisen havainnoinnin sekä ihmisten kanssa käymieni keskustelujen avulla tekemiäni päätelmiä tapahtuman onnistumisesta sekä vaikuttavuudesta onnellisuuden lisäämisessä yhteisöllisen toiminnan avulla. Ihmiset tarvitsevat sosiaalista toimintaa voidakseen hyvin.

Yhteisöllisyyden luomisessa sekä osallisuuden lisäämisessä arvioin innostamistyön tapahtuman liikkeellepanevana toimena olleen vaikuttavuudeltaan voimaannuttava sekä hyvinvointia lisäävä tekijä. Tutkimukseni perusteella päätelen tämän, vanhempien haastattelun sekä toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistumishalukkuuden perusteella. Sillä perusteellakin, että vanhemmat halusivat järjestää päiväkodissa samantyylistä toi-

mintaa, vaikka kerroin heille, ettei päiväkodilla ole mahdollisuutta kattaa toiminnassa tarvittavaa budjettia päiväkodin rahoista. He halusivat siitä huolimatta järjestää toimintaa.

Kysyin tapahtuman jälkeen tapahtumaa järjestämässä olevilta vanhemmilta: mitä hyvää tai huonoa he kokivat tapahtumassa?

”Hyvä tapahtuma, sai valmistaa oman maan ruokaa ja esitellä kulttuuria.”

”Kiva tapahtuma, kun oli ruokaa ja ihmisiä. Miksi venäläisiä, ei ollut?”

”Oli mukava laittaa oman maan ruokaa ja kun oli paikalla ihmisiä, vaikka vähän.”

”Sai maistettua muiden maiden ruokia, kiva tapahtuma.”

”Ihana juhla, alkamisaika toinen olisi ollut parempi, pieni lapsi nukkuu kotona päiväunet.”

”Ihana ku järjestetään, voi tuoda lapselle julki isän kulttuuria. Voi olla ylpee omasta kulttuurista. Tulee näkyville, kaikki ei ole samanlaisia, kaikki arvokkaita. Ihmiset kokoontuu.”

”Hyvää, sai laittaa ruokaa. Tanssia, musiikki. Ihmiset paikalla.”

Kysyin myös: toivoisivatko vanhemmat lisää tämän tyyppisiä tapahtumia?

”Kyllä, ihmisiä kokoontuu.”

”1 kertaa vuodessa olisi kiva kokoontua.”

”Toivotaan tapahtuma uudestaan, niin että myös muita ystäviä voisi tulla paikalle ruokailun merkeissä. Hyvä, kun olisi paljon ihmisiä paikalla.”

”Samantyyppinen tapahtuma olisi kiva.”

”Vaikka 1 kerta vuoteen.”

”Toivon tämmöstä tapahtumaa pian uudestaan. Haluan laittaa ruokaa ihmisille.”

”Onnellinen, yhteisen kokoontumisesta. Iloisena mukana. Pitäisi järjestää enemmän tämän tyyppisiä tilaisuuksia.”

Muiden kanssa toimiminen lisää vuorovaikutusta, halua osallistua, rohkeutta ja innostusta toimia yhteistyössä toisten kanssa. Toiminta toi esille ihmisten persoonallisuuksia ja antoi mahdollisuuden toimia omana itsenään, arvokkaana muiden silmissä. Hiljaisemmat vanhemmat jäivät ehkä vähän syrjään varsinaisessa suunnittelussa, mutta he olivat innokkaasti mukana toteuttamassa toimintaa.

7.4 Voimaantumista edistäneet tekijät

Hiljaisen tiedon merkittävyys korostui toiminnassa. Asiat, jotka olivat tärkeitä vaikuttavia asioita vanhempien elämässä, eivät olisi näyttäneet ilman osallistavaa toimintaa, eivätkä ilman keskusteluita. Innostamalla, osallistamalla sekä vuorovaikutteisella toiminnalla sain tietooni vanhemmille tärkeimmät arkielämän merkitykset, joiden pohjalta suunnittelimme toiminnan ja sen luonteen. Teoria- sekä tietopohjaani vertailtuani toiminnan tuloksia, voin todeta ihmisten kertomusten merkittävyyden ja suuren vaikuttavuuden toiminnan luonteeseen.

Kertomukset määrittivät tarkasti sen, mitä vanhemmat halusivat ”juhlassamme” tapahtuvan, mitkä olivat ne arkielämän tärkeät asiat, joita he halusivat jakaa toisille osallistujille. Hiljaisen tiedon merkittävyys todentui ihmisten kokemissa hyvänolon tunteissa, joita he toivat esiin ja jotka olivat selkeästi havaittavissa. Tiedon jakaminen mahdollistui dialogisessa vuorovaikutuksessa, mikä johti haluun osallistua suunnitteluun ja sitoutti toimintaan sekä haluun jatkaa toteutettua toimintaa.

Innostamistyön kautta vuorovaikutusta osallisuuteen arvioidessani voin todeta tapahtuman **toimineen innostusta lisäävänä tekijänä**. Vaikuttavuus näyttäytyi halukkuutena osallistua toiminnan suunnitteluun sekä järjestämiseen. Totean tutkimukseni vaikuttavuuden ihmisten elämään olevan merkityksellinen palautteista, joissa toivottiin samantapaista tilaisuutta uudestaan sekä kiitoksissa minulle, että olin järjestänyt mahdollisuuden tähän toimintaan. Ainut negatiiviseksi luokittamani kommentti vanhemmilta oli, että varsinainen tapahtuma ei kestänyt kuin 2 tuntia. Tämänkin käänsin positiiviseksi, koin sen tarkoittavan, että innokkuutta osallisuuteen olisi ollut pidemmäksikin aikaa. Vaikuttavuutta lisäsi paikalla olleiden toisten työntekijöiden halu olla mukana auttamassa minua ja vanhempia toiminnan organisoimisessa, heistä oli havaittavissa iloisuus ja hyväntuulisuus sekä kiinnostus toimintaa kohtaan. Itse koin toiminnan voimaannuttavan vaikutuksen hyvänolon tunteena kaikissa hetkissä, joita koin tehdessäni yhteistyötä ihmisten kanssa tutkimukseni aikana.

7.5 Osallisuuden sosiaalinen toimintamalli

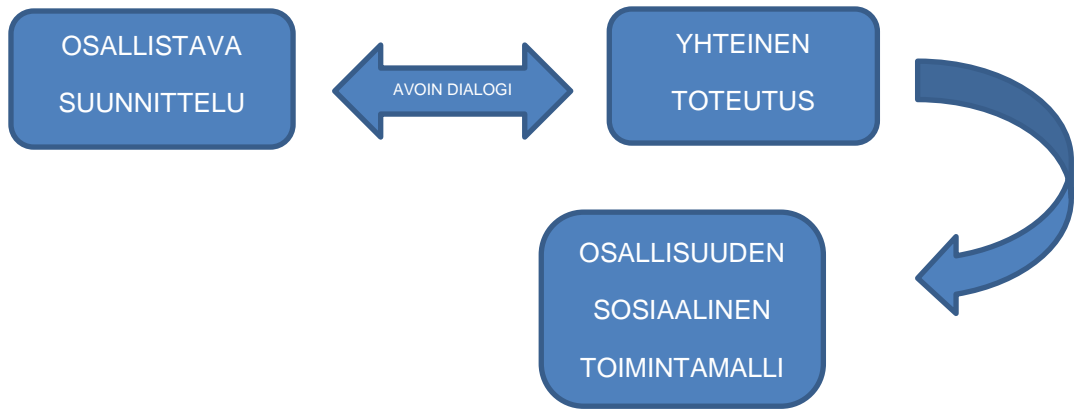
Työni yhtenä interventiona oli uusi tapa ajatella, joka mahdollistaisi tottumuksiksi muodostuneiden ajattelu- ja toimintamallien muuttumisen kohdeorganisaatiossa eli päiväkodissa. **Päiväkoti toimintapaikkana loi tilan uuden yhteisöllisyyden syntymiselle, sosiaalisten suhteiden luomiseen.** Päiväkoti tuttuna toimintaympäristönä helpotti toiminnan järjestämistä sen ollessa jo valmiiksi sosiaalinen ja yhteisöllinen paikka, minne uuden toimintamallin kehittäminen oli luontevaa. Ihmisten sosiaalinen tarve toimia ja olla yhdessä korostui innokkuudessa järjestää yhteisöllistä toimintaa, jossa vanhemmilla oli mahdollisuus tutustua sekä tavata toisia ihmisiä.

Osallisuuden sosiaalisen mallin mukainen toiminta antaa osallisille kokemuksen siitä, että heidän tietonsa ja kokemuksensa on merkityksellistä, jota voi hyödyntää päiväkodin toiminnassa ja sen kehittämisessä. Mallin avulla voi luoda uusia yhteisöllisyyden muotoja, yhteenkuuluvuutta, joka parhaimmassa tapauksessa auttaa torjumaan kulttuurisuudesta johtuvaa yksinäisyyttä sekä poistaa eriarvoisuutta ihmisten väliltä.

Osallisuuden sosiaalista toimintamallia (kuva 4) voi toteuttaa siten, että *päiväkoti* (kasvattajat) antavat ja määrittelevät puitteet ja mahdollisuuden toiminnalle, *toimijoita* (vanhempia) osallistetaan, kysytään heiltä halukkuutta ja ideoita toteuttaa toimintaa, kertomalla selkeästi mitä toiminnalla halutaan saavuttaa, mikä on sosiaalisen toiminnan tarkoitus, osallisuuden merkitys. *Itse toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteisesti, luomalla yhteinen tavoite toiminnalle.*

Toimijoille voi antaa valmiin aihepiirin, esimerkiksi liikunta tai sitten osallistaa enemmän ja kysyä, mitä halutaan tehdä ja toteuttaa. Riippuen halutun toiminnan luonteesta, tulee tapaamisia olla ainakin yksi ennen varsinaista toimintaa, suunnittelutapaaminen, jossa suunnitellaan toteutettavaa toimintaa ja sovitaan toimintaan liittyvistä asioista.

Kuva 4. Osallisuuden sosiaalinen toimintamalli

Toimintamallissa esitetty vastavuoroisuuteen perustuva avoin dialogi perustuu keskusteluihin, joilla pyritään suunnitelmallisuuteen sekä yhteisen näkemyksen ja ymmärryksen saavuttamiseen, luomalla yhteinen tavoite toiminnalle, jonka perusteella yhteistä toimintaa aletaan toteuttamaan, yhdenvertaisesti, kaikkien osallistujien ollessa tietoisia toiminnan laadusta sekä heidän roolistaan toiminnassa sekä siitä, mitä he itse haluavat tehdä toiminnan hyväksi, yhteisen tavoitteen toteuttamiseksi. Sosiaalisen toimintamallin toteutuminen vaatii toiminnan käynnistämiseksi innostuneen, avoimen ja ympäristöstään kiinnostuneen vetäjän, joka haluaa keskustella, motivoida sekä osallistaa ihmisiä toiminnan toteuttamiseksi.

Toimintamallin luominen vaatii uuden yhteisöllisen ajattelumallin ja toimintakulttuurin syntymisen, yhteiset arvot toiminnalle, johon kaikki toimijat pystyvät sitoutumaan. Tämän tapainen toiminnan muoto luo uudenlaisen yhteisöllisen suhteen kasvattajat – vanhemmat välille. **Osallisuuden sosiaalisesti toimintamalliksi ja toimintakulttuuriksi vakiintuakseen tarvitaan aitoa integraatiota, avoimuutta, uudistumiskykyä, vuorovaikutustaitoja sekä toiminnasta vastaamista.**

7.6 Toimintamallin soveltaminen lasten kanssa tehtävään työhön

Tutkimusteni perusteella voin todeta osallisuuden sosiaalisen toimintamallin olevan soveltuva käytettäväksi päiväkodin toiminnassa. Tämä on pääteltävissä kokoamani teorian ja tietoperustan sekä toiminnan ja saamieni palautteiden kautta. Malli hyödyttää niin kasvattajia kuin vanhempiaakin, kaikessa toiminnassa.

nassa. Mallin mukaista osallisuutta voisi hyödyntää esimerkiksi **leipomalla lasten kanssa heidän kulttuuriinsa kuuluvia leivonnaisia**. Keskustellaan ensin lasten kanssa mitä heillä kotona leivotaan, mistä he pitävät? Leivonnais-ten reseptejä sekä leipomisohjeita voisi pyytää lasten vanhemmilta, jolloin toiminta olisi aidon inklusion mukaista toimintaa. Mahdollisuuksien mukaan voisi pyytää halukkaita vanhempia leipomispuuhiin päiväkodille.

Kulttuurisensitiivistä toimintaa voi tukea **opettamalla lapsille leikkejä toisista kulttuureista**, leikkien ollessa lastenkulttuuria parhaimmillaan. Lapset leikkivät monia samanlaisia leikkejä eri puolilla maailmaa, leikkien nimet ovat vain erilaisia, mutta toimintaperiaatteet samoja. Esimerkiksi kirjasesä mosambikilaisia leikkejä, kulttuurisuuden erilaisuus leikeissä korostuu teemoissa, joissa leikkejä leikitään. Leikkeihin liittyvät tarinat (leikeissä toteutetaan arkielämän tapahtumia) sekä leikeissä käytetyt välineet esimerkiksi maissintähkät, pavut, juomatölkit. Leikkeihin liittyvät rytmit ovat erilaisia kuin meillä Suomessa. Lasten leikeissä korostuvat yhteiskunnan ja alueen kulttuurisuus sekä moninaisuus, jolloin leikki on luonteva tapa opettaa kulttuurisuutta lapsille sekä suvaitsevaisuutta toisia kulttuureja kohtaan. (Prista, Tembe & Edmundo 2004, 3 – 5, 44.) Vanhempia voi osallistaa kysymällä, millaisia leikkejä he ovat lapsuudessaan leikkineet ja ottaa niitä huomioon ryhmän toiminnassa.

Kulttuurisuutta ja leikkejä on helppoa tutkia lasten kanssa, vertailemalla suomalaisia leikkejä muun maalaisiin leikkeihin, leikkimällä vaikka pullonpyöritystä afrikkalaisena versiona. Leikin nimi on Garrafa, joka on portugalia ja tarkoittaa pulloa. Leikissä istutaan piirissä ja vanhin leikkijöistä keksii ominaisuuden, esimerkiksi iloinen ja se, ketä pullo osoittaa on tämän ominaisuuden mukainen henkilö. Pullon osoittama henkilö voi keksiä uuden ominaisuuden ja niin leikki jatkuu. Leikki pohjautuu vanhaan tapaan, joka on toiminut keinona paljastaa henkilö, joka on syyllistynyt pahantekoon. (Prista, Tembe & Edmundo 2004, 44.) Kulttuurisuutta voi tutkia myös katsomalla lasten kanssa YouTubesta piirrettyjä tai leikkimällä lasten kanssa museoleikkiä. (ks. opinnäytetyöni luku 6.2, s. 52 – 53, luku 3.2 s. 30).

Kulttuurinen olohuone -tapahtuman jatkumoa tutkimuksessani edusti toiminnan ansiosta työyhteisössämme virinnyt idea järjestää ja tuoda esille suomalaista kulttuuria, jonka toteutimme ja järjestimme päiväkodissa ennen joulua

jouluglögeineen ja torttuineen, lasten saadessa jokainen joulupussit. Joulupussien myötä koimme tuovamme esiin katoavaa suomalaista päiväkodin joulukulttuuria, joka Kotkassa alkaa olla ”menneen talven lumia”, johtuen kaupungin heikkenevästä taloudellisesta tilanteesta. Tilaisuuden kustannuksia kaletettiin kulttuuriapurahan turvin.

8 POHDINTAA INNOSTAMISTYÖSTÄ

8.1 Toiminnan kulttuurisensitiivisyys

Miettiessäni omaa toimintaani, innostajan rooliani, selvitin, mitä kulttuurinen sensitiivisyys tarkoittaa ja mitä se tarkoittaa, juuri minulle. Onko toimintani kulttuurisensitiivistä, täyttääkö se sille asetetun määrään?

Kulttuurisesti sensitiivinen henkilö määritellään siten, että hän omaa oikean asenteen, kiinnostusta, herkkyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä riittävät teoreettiset tiedot, jotta kykenee ottamaan huomioon työssään eri kulttuuriset ihmiset ja toimia siten monikulttuurisessa työympäristössä. Lisäksi hän ymmärtää yhteiskunnallisten muutosten vaikutukset kulttuuriin toimintaedellytyksiin. Hänen tulee myös omata laajemmat kulttuuriset ajattelutavat, normit sekä toimintatavat, kyetäkseen toimimaan kulttuurisensitiivisesti. (Heikkilä 2011, 11 – 12.)

Määritelmän perusteella voin todeta toimintani olevan kulttuurisestisensitiivistä. Tutkin jatkuvasti, niin työssäni kuin vapaa-ajallanikin ja etsin tietoa monien eri lähteiden avulla. Lähteitani olivat televisio-ohjelmat, kirjat ja lehdet toisista kulttuureista. Toimin rohkeasti, vastavuoroisessa vuorovaikutussuhteessa eri kulttuuriin ihmisiin nähden. Toimin tilanteissa vanhempien kanssa luomalla tietoisesti inhimillistä vuorovaikutussuhdetta heihin olemalla mukana heidän tunteissaan ja kokemuksissaan heidän kertoessaan arkielämästään omasta kulttuuristaan. Vastavuoroisuutta tilanteisiin luon kertomalla omia kokemuksiani omasta suomalaisuudestani ja siihen liittyvistä tavoista sekä tottumuksista.

Tarkkailemalla ja havainnoimalla tilanteita kykenin huomaamaan esiin tulevat epävarmuustekijät siinä kohtaa, kun vanhemman oma kielitaito ei riittänyt

tuomaan esille omia ajatuksiaan. Ryhdyin sanoittamaan vanhemman kertomaa, tarkentavien kysymysten avulla, jotta hän sai asiansa tuotua julki ja toisten käytettäväksi. Tämä vaatii herkkyyttä nähdä tilanteita ja puuttua niihin silloin kuin tarvitsee. Huomasin toimintani lisäävän ihmisten luottamusta itseeni sekä suunnittelemaamme tilaisuutta kohtaan.

Kulttuuristen tapojen vaihtamisesta kertoi tilanne, jossa sain tietää Intiassa olevan sellainen tapa, että ihmisiä ei kutsuta nimillä ollenkaan, vaan isoveljestä esimerkiksi, isompi tai ainoastaan setä tai täti. Tämä liittyy vanhemman ihmisen kunnioittamiseen ja pätee kaikissa ikäluokissa. Keskustellessamme minulle kerrottiin, ettei heitä haittaa suomalainen tapa kutsua ihmisiä nimeltä, se on heille heidän suomalaista arkeansa, ”omien ihmisten” kanssa he toimivat oman kulttuurinsa mukaisesti.

Sain tietää myös, että Angolassa, se kuka kutsuu toisen illanviettoon maksaa. Angolalainen perhe oli opettanut heidän tapansa myös suomalaisille ystävilleen ja kertoivat sen toimivan hyvin, vuorotellen kutsutaan ystäviä illanviettoihin ja toimitaan heidän kulttuurinsa mukaisesti.

Elämällä vanhempien kanssa tasavertaisena heidän arkitodellisuuttansa, keskustelemalla ja vertailemalla suomalaisuuden ja muiden kulttuurien yhteneväisyyttä, luotiin molemmin puoleista arvostusta toiselle tärkeitä asioita kohtaan. Huomion keskustelujen lisäävän kiinnostusta ja osallistumishalukkuutta järjestettävää tilaisuutta kohtaan. Loin tilanteen, jossa kukaan ei ole toista tietäväisempi, vaan meillä kaikilla oli mahdollisuus oppia toisen kertomasta ja ottaa käyttöön itselle hyvältä tuntuvat asiat ja hyödyntää niitä omassa arkielämässämme. Tämä mahdollisti sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaisen oppimisen minun sekä vanhempien välille antaen yhteisöllisyydelle tilaa kehittyä. Tämä vuorovaikutussuhde, reflektio, syntyi aktiivisen keskustelun ja luottamuksellisen toiminnan avulla, jota minä ohjasin ja vein eteenpäin vaikuttamatta kuitenkaan keskusteltavien asioiden sisältöihin.

8.2 Innostajan rooli toiminnassa

Innostajan roolistani käsin tarkasteltuani omaa toimintaani ja onnistumistani tavoitteiden asettelussa voin todeta, itselleni tärkeän toiminnan eettisyyden

ymmärtäminen edesauttoi minua sitoutumaan toimintaan. Aktiivisena haluna viedä toimintaa eteenpäin, saavuttamaan tuloksia, joita olin tutkimukselleni asettanut. Toimintaani ohjasi eettinen halu kantaa vastuuta niin itsestäni kuin muistakin, motivaationi ja ymmärrykseni yhteisöllisyyden merkityksestä yksittäisen ihmisen elämässä. Sekä Viuhan (2013) että Ollikaisen (2013) tutkimuksessa tuli esille toiminnan vetäjän omalla innostuneisuudella sekä asennoitumisella olevan merkitystä toiminnan onnistumisessa sekä osallistujien sitoutuneisuuteen toiminnan järjestämisessä, koen onnistuneeni. Oma kiinnostukseni kulttuurisuutta sekä kulttuurista toimintaa kohtaan herätti osallistujissa halun kehittää sekä toteuttaa uudenlaista kulttuurista toimintaa päiväkodissamme sekä halukkuuden toiminnan uudelleen järjestämiseen päiväkotimme toimintaympäristössä.

Innostamisen teoriaa tutkittuani minulle avautui innostajan roolini tärkeys siinä interventiossa, jota oltiin toteuttamassa tässä opinnäytetyössä, saada vanhemmat osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Olin toiminnan koordinaattori, en toiminnan suunnittelija. Tämä on tärkeätä tiedostaa innostamistyössä. Annoin vanhemmille mahdollisuuden löytää oma kulttuurinen tärkeytensä, osallistumalla heidän kanssaan prosessiin ja yhteisön elämään, tietäen etten voi vaikuttaa toiminnan suuntaan enkä lopputulokseen. Tämä vaatii toiminnan innostajalta kykyä sietää epävarmuutta ja ottaa riskejä sen suhteen, että lopputulos ei ole oman mielen mukainen.

Toin suunnitteluun mukaan omaa tietämystäni asioista kuitenkin olemalla nöyrä ja toin julki omat rajalliset tietoni toisia kulttuureita kohtaan. Olemalla itse kiinnostunut vanhempien elämänhistoriasta avasi se vanhemmille mahdollisuuden sekä halun kertoa ja tuoda julki oman kulttuurinsa erityispiirteitä. Loimme yhdessä laajemman näkemyksen eri kulttuurien toiminnasta arjessa.

Kykenin luomaan rennon, mukavan ja viihtyisän ilmapiirin, jonka merkitys korostui myös Viuhan (2013) sekä Ollikaisen (2013) tutkimuksessa. Kuuntelin ja keskustelin ihmisten kanssa, mikä auttoi tavoitteideni saavuttamista; osallistin vanhemmat toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Ilmapiiri saavutti innostuneen odotuksen lähteä toteuttamaan itse toimintaa ja halun toteuttaa se mahdollisimman pian suunnittelutapaamisen jälkeen, niin minulle kuin vanhemmillekin. Sain luotua yhteisen päämäärän vanhempien kanssa toteutetta-

vaksi ja olimme kaikki tyytyväisiä lopputulokseen, joka on sosiaalipedagogisen yhteisöllisen toiminnan eettinen tavoite.

Suunnittelupalaveriin osallistunut toinen työntekijä arvioi innostajan rooliani seuraavasti:

”Innostajan alkupaniikki näkyi, selviydyit kuitenkin. Ilmapiiri oli avoin, ihmiset tunsivat olevansa tervetulleita, otettiin henkilökohtaisesti vastaan. Osallistujat olivat aluksi hämillään, eivät tullessa tienneet mitä oli tulossa, outo tilanne, kutsua ei ehkä oltu ymmärretty. Kahvitus heti alussa ”mursi jään”. Oman suomalaisen kulttuurin esittely aluksi oli hyvä. Osasit kysyä oikeita kysymyksiä. Tilan järjestely tärkeää, tulee kaikki huomioitua paremmin, pääsee paremmin lähelle vanhempia. Osanotto suurempi kuin oletin.”

Innostajan roolissa on tärkeätä osata osallistaa toimijat toiminnan kehittämiseen. Tämän mahdollistaa tarkka tieto siitä, mitä on tekemässä ja miksi. Oma epävarmuus luo tilanteeseen sen herkkyyden, joka luo pohjaa tasavertaiselle kohtaamiselle, kukaan ei ole toista parempi eikä tietäväisempi, kaikki ovat uuden ja erilaisen edessä samanarvoisena, yhtä tietämättömänä. Tämä mahdollistaa hiljaisen tiedon esiintuomisen, tässä tutkimuksessa, lasten vanhempien arkielämän tavat.

Innostajalla on vastuu toiminnan eteenpäin viemisessä, sen toteuttamisessa. Täytyy hallita kyvykkyys ja herkkyys tilanteita kohtaan, milloin puhua ja viedä asioita eteenpäin ja toisaalta vetäytyä havainnoimaan ja tarkkailemaan tapahtumia. Innostajan täytyy kyetä antamaan toimijoille välineitä, joiden avulla voi toteuttaa toimintaa ja tehdä siitä mielekäästä. Itse annoin käsiteltäväksi välineeksi eri kulttuurit ja arkielämän esiintyminen niissä. Tämä rajasi käsiteltäviä aiheita ja helpotti yhteisen tavoitteen luomista. Lopuksi tulee koota yhteen keskustelut ja tehdä johtopäätökset siitä ja hyväksyttää päätös toimijoilla, tässä opinnäytetyössä vanhemmilla. Näin toimimalla saadaan luotua yhteinen ymmärrys siitä, mitä ollaan toteuttamassa ja tekemässä, yhteinen tavoite toiminnalle.

Koin toimimiseni innostajan roolissa mielekkääksi. Toimintaani helpottivat selkeästi asetetut tavoitteeni toiminnassa. Innostajana minulla on kyvykkyyttä ”heittäytyä” rohkeasti tilanteisiin antamatta sisäisen epävarmuuteni ja pelon epäonnistumisesta vaikuttaa lopputulokseen. Innostaminen on vaativaa, mutta palkitsevaa; täytyy hallita hyvät vuorovaikutustaidot. Sosiaalisesti avoimella

osallistuvan havainnoinnin tavalla ja halussa kuunnella ihmisten kertomuksia elämästään, lisäsi se luottamusta minua ja tekemääni innostamistyötä kohtaan sekä helpotti pedagogisen suhteen luomista vanhempiin. Innostaminen on helpompaa, ainakin aluksi tutussa ympäristössä, tässä tapauksessa päiväkodissa, jossa suurin osa vanhemmista olivat jo tuttuja minulle. Onnistumistani lisäsi halu olla perheiden arjessa mukana sekä oma sitoutuneisuuteni toiminnan kehittämistä kohtaan.

Innostajan tulee hallita toiminta ryhmänvetäjänä, ymmärtämällä ryhmädynamiikkaa innostamisen teoriasta käsin. Saattaessaan toimintaa alulle ja vetäytyessään syrjään, antaen ryhmän toimia itsenäisesti, antaen tarvittavaa apua ja tukea toiminnan jatkumiseksi ja turvaamiseksi. Täytyy hallita käsitteitä osallisuus, vuorovaikutus, vastavuoroisuus sekä yhteisöllisyys kyetäkseen toimimaan innostajan roolissa. Innostaja tarvitsee organisointikykyä toteuttaakseen toimintaa. Innostamistoimintaa voi toteuttaa lapsiryhmissä, osallisuutta lisäävänä tekijänä.

9 TUTKIMUSTULOSTEN LUOTETTAVUUS JA YLEISTETTÄVYYS

Koko kehittämisprosessia arvioidessani voin todeta selkeän yhtäläisyyden tutkimani teorian ja tietopohjan sekä toteuttamani toiminnan välillä. Innostamistyöllä on vaikutusta osallisuuden sekä yhteisöllisyyden luomiseen, voimaannuttavana sekä hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Ihmisten kulttuurisuus, eri kulttuurien kirjo, toimii yhdistävänä ja avaavana tekijänä, mahdollistajana vastavuoroiselle toiminnalle, jota luottamus itse toimintaan ja sen järjestäjää kohtaan sitouttaa. Yhdessä tekeminen ja toimiminen lisäävät ihmisten voimavaroja ja tuovat hyvää mieltä ja innokkuutta toteuttaa ja käyttää arjen kokemuksia yhteisen hyvän edistämiseksi ja lisäämiseksi. Kulttuurin jakaminen instituutiossa, päiväkodissa, edesauttaa kulttuurin siirtämisen nuoremmalle sukupolvelle ja luo merkityksiä eri kulttuurien säilyttämisen tärkeydestä.

Tutkimani sosiokulttuurisen innostamisenteoria soveltuu käytäntöön siten, että sitä on helppo toteuttaa kaikissa vanhempien kanssa tehtävissä yhteistyön muodoissa, esimerkiksi liikuntatapahtuman järjestämisessä, kysymällä ja osallistamalla vanhempia toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, päiväkodin vä-

lineiden ja toimintarajojen puitteissa, Osallisuuden sosiaalisen toimintamallin mukaisesti.

Tutkimukseni luotettavuutta mitattiin vanhempien sitoutumisella sekä halukkuudessa suunnitella sekä toteuttaa toimintaa. Jatkossa vanhempien kanssa työskennellessä tulee kuitenkin ottaa huomioon tarkasti monikulttuuristen perheiden kielitaidon taso ja ymmärtäminen. Aitoa osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä ei voi luoda ilman riittävää suomen kielen taidon hallintaa. Kasvattajien tehtävänä on luoda tilanteet niin, että kaikilla on mahdollisuus osallistua omien taitojen sekä kykyjen mukaan. Kuitenkin arkiset haasteet, kielitaidon puutteellisuus, ei toimi estävänä tekijänä, silloin kun toiminta on ihmiselle tärkeätä ja hyvinvointia lisäävää sekä yhteisöllisyyttä vahvistavaa, osallistutaan silti:

Ajatuksenani yhteisöllisyyden ympyrästä

Yhteisön voima luo hyvinvointia. Hyvinvointi luo tyytyväisyyttä. Tyytyväisyys antaa voimavaroja. Voimavarat lisäävät auttamisen halua. Auttamisen halu luo yhteisöllisyyttä.

Suomi kuuluu meille kaikille kansallisuudesta riippumatta. Tutkimukseni perusteella voin yleistäen todeta, että monikulttuurinen päivähoito vaatii kasvattajilta, toiminnan vetäjiksi kulttuurisesti kiinnostuneita ja halukkaita työntekijöitä työskentelemään kulttuurisuuden esiintuomisen hyväksi. Tämä vaatii rohkeata asennetta, itsetuntemusta, monikulttuuristen arvojen sisäistämistä, ihmisarvon sosiaalista ymmärtämistä sekä halukkuutta yhteistyöhön ja yhteisöllistä toimintaa kohtaan.

Kasvattajien tulee muuttaa omia asenteitaan ja käsityksiään suomalaisuudesta, johon tänä päivänä vaikuttaa ulkoa päin tuleva kulttuurinen aspekti, jota ei voi enää muuttaa, jonka kanssa on opittava elämään. Varhaiskasvatuksella on institutionaalinen velvollisuus tuoda kulttuurisuutta esille toiminnassaan. Aito integraatio ja tasa-arvoinen kaikkia kunnioittava toiminta toteutuvat, kun otetaan vanhemmat enemmän mukaan toiminnan suunnitteluun sekä toteuttamiseen. Se auttaa luomaan vastavuoroisia suhteita, joita ei muutoin syntyisi.

Oman ammatillisuuteni lisäämisessä opinnäytetyöni ja tutkimukseni oli merkittävä. Sain välineitä ja tapoja, uusia voimavaroja, mielekkyyttä ja innostusta toimia ja tehdä yhteistyötä perheiden kanssa. Havainnoin muutostyön moti-

vaatiota lisäävää voimaa ja iloa itsessäni, työn tekemiseeni sekä sen toteuttamiseen päiväkodin arjessa. Sain myös uutta tietoa maahanmuuttoon liittyvistä asioista. Voin työssäni tulevaisuudessa toteuttaa K. Pihan ajatusta johtajuudesta:

”Seuraan mieluummin sellaista johtajaa, joka tajuaa, ettei voi maalata valmista kuvaa, johon olemme menossa. Sellaista johtajaa, joka tajuaa, että se rakennetaan matkalla, yhdessä.” Kirsi Pihan Blogista (31.3.2013)

Tutkimukseni saattamiseksi loppuun totean syksyllä 2016, tilanteen päiväkodissamme olevan seuraava: päiväkotimme kaikista noin 70 lapsesta monikulttuurisia on vähän yli 50 %, 14 eri maasta ja heistä venäläistaustaisia lapsia on yli puolet.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdotan venäläistaustaisten perheiden tai yhteisöjen kokemuksia ja toiveita yhteistyöstä päivähoidon tai varhaiskasvatuksen tai koulun kanssa siitä, miten heitä voisi paremmin innostaa toimintaan instituutioiden kanssa, joita he mahdollisesti vierastavat, ja sitä kautta saada heitä aidosti integroitua suomalaisiin yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

LÄHTEET

Alanko-Turunen, M. & Pasanen, H. 2008. Vangitusta tiedosta kehoon piirtyvään hiljaiseen tietämiseen. Teoksessa Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta, toim. Toom, A., Onnismaa, J. & Kajanto, A., 103 – 118.

Bales, P. F. 1970. *Personality and Interpersonal Behavior*. New York: Holt, Rinehart & Winston, Inc.

Dahler-Larsen, P. 2005. Vaikuttavuuden arviointi. Hyvät käytännöt. Menetelmä käsikirja. Stakes. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77071/vaikuttavuuden_arv.pdf?sequence=1 [viitattu 21.4.2014].

Hatch, J. A. & Wisniewski, R. (toim.) 1995. *Life History and Narrative*. London: Falmer.

Hannola, M. & Kalakoski, V. 2008. Tunteet, tulkinnat ja kognitiivinen suoriutuminen. *Psykologia-lehti* 6/2008, 443 – 453.

Heikkilä, L. 2011. Kulttuurisensitiivisyys palvelutuotannon haasteena. Powerpoint-esitys 4.10.2011. PaKaste-seminaari, Rovaniemi. Saatavissa: http://www.sosiaalikallega.fi/uutiset/Heikkila_Lydia4.10.2011.pdf [viitattu 17.5.16].

Heikkinen, H. & Huttunen, R. 2008. Hiljainen tieto, mentorointi ja vertaistuki. Teoksessa Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta, toim. Toom, A., Onnismaa, J. & Kajanto, A., 203 – 220.

Heino, E., Veistilä, M. & Törrönen, M. 2013. Vastavuoroisuuteen perustuva voimaantumisen tukeminen sosiaalialan hyvänä käytäntönä. Teoksessa: Vastavuoroiset ja voimaantumista tukevat käytännöt perhetyön kehittämisessä, toim. Heino, E., Veistilä, M., Hännikäinen, P., Vauhkonen, T. & Kärmeniemi, N., 21 – 27.

Herranen, J. & Kivijärvi, A. 2009. Monikulttuurinen yhteisöllisyys: yhteyden ehdot ja tilat. Teoksessa: Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja, toim. Filander, K. & Vanhalakka-Ruoho, M., 159 – 186.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hotari, K.-E., Oranen, M. & Pösö, T. 2013. Lapset lastensuojelun osallisina. Teoksessa: Lastensuojelun ytimissä, toim. Bardy, M., 149 – 164.

Hyypä, M. & Liikanen, H.-L. 2005. *Kulttuuri ja terveys*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hyypä, M. T. 2013. *Kulttuuri pidentää ikää*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. *Sosiaalipedagogiikka*. Helsinki: WSOY/Oppimateriaalit.

Hämäläinen, J. 2001. *Johdatus sosiaalipedagogiikkaan*. 2. muuttamaton painos. Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus. Avoin yliopisto, Kuopio.

Hämäläinen, J. & Nivala, E. 2008. Kasvatustiede, pedagogisen ihmistyön tie-
de. UNIPress.

Hännikäinen, M. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Johdanto: Päiväkoti ja koulu
vuorovaikutuksellisia yhteisinä. Teoksessa: Kasvatusvuorovaikutus, toim.
Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-
Puttonen, H., 11 – 16.

Into. Innostamisen opit. Osallistu. Saatavissa:
http://www.innostaja.net/sivu.php?artikkeli_id=23 [viitattu 20.4.16].

Jokisaari, S. 2006. Kotouttamislain merkitys kotoutumisessa maahanmuutta-
jan näkökulmasta. Saatavissa: <http://maine.utu.fi/pdf/webreports18.pdf> [viitattu
19.4.2016].

Juujaervi, P. & Nummenmaa, L. 2004. Emootiot, emotion säätely ja hyvinvoin-
ti. Psykologia-lehti 01/2004, 59 – 66.

Katisko, M. 2013. Kulttuurinen sensitiivisyys. Teoksessa: Vastavuoroiset ja
voimaantumista tukevat käytännöt perhetyön kehittämisessä, toim. Heino, E.,
Veistilä, M., Hännikäinen, P., Vauhkonen, T. & Kärmeniemi, N., 47 – 51.

Kauppila, R. A. & Peura, P. (toim.) 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot.
Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.

Kurki, L. 2002. Persoona ja yhteisö. Personalistinen sosiaalipedagogiikka.
SoPhi 68. Jyväskylän yliopisto.

Kurki, L. 2011. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteistyönä. Teoksessa: Toivo
sosiaalisessa. Toivoa luova toimintakulttuuri sosiaalityössä, toim. Ruuskanen,
P., Savolainen, K. & Suonio, M., 39 – 68.

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386.

Launonen, L. & Puolimatka, T. 1999. Sosiaalipedagogiikan ihmiskäsitykset ja
etiikka. Kuopion yliopisto, koulutus ja kehittämiskeskus. Avoin yliopisto, Kuo-
pio.

Maahanmuuttovirasto 2016. Medialle. Sanasto. Saatavissa:
<http://www.migri.fi/medialle/sanasto> [viitattu 19.5.16].

MLL. 2013. MII:n lausunto maahanmuuton tulevaisuus 2020 -työryhmän ehdo-
tuksesta 15.3.2013. Medialle. Kannanotot ja lausunnot [101 – 120]. Saatavis-
sa: http://www.mll.fi/medialle/kannanotot_ja_lausunnot/?x41070=16871278
[viitattu 19.5.16].

Moilanen, R. 2008. Ikääntyvien asiantuntijoiden hiljaisen tiedon tunnistaminen.
Teoksessa Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta, toim. Toom, A.,
Onnismaa, J. & Kajanto, A., 235 – 254.

Mubarak, Y. M., Nilsson, E. & Saxen, N. 2015. Suomen somalit. Helsinki: Into
kustannus Oy.

Niemi, R. 2013a. Kolmiäänisiä kokemuksia narratiivisesta opetusmenetelmä-
stä ohjatussa opetusharjoittelussa. Teoksessa: Puheenvuoroja narratiivisuu-
desta opetuksessa ja oppimisessa, toim. Ropo, E. & Huttunen, M., 85 – 103.

- Niemi, R. 2013b. Narratiivinen opetusmenetelmä alkuopetuksessa. Teoksessa: Puheenvuoroja narratiivisuudesta opetuksessa ja oppimisessa, toim. Ropo, E. & Huttunen, M., 65 – 83.
- Niiranen, V. 2002. Asiakkaan osallistuminen tukee kansalaisuutta sosiaali-työssäkin. Teoksessa: Marginaalit ja sosiaalityö, toim. Juhila, K., Forsberg, H. & Roivainen, I., 63 – 80.
- Ollikainen, A.-M. 2013. Perheiden välinen yhteisöllisyys ja verkostoituminen perheliikuntakurssilla. Kasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Oulun yliopisto. Saatavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201306051460.pdf> [viitattu 15.4.2016].
- Onnismaa, J. 2008. Hiljainen tieto kulttuurien rakenteissa kollektiivinen muistaminen ja muistamattomuus. Teoksessa Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta, toim. Toom, A., Onnismaa, J. & Kajanto, A., 83 – 102.
- Opetusministeriö. 2010. Kehittämishjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla. Opetusministeriön työryhmän muistioita ja selvityksiä 2010:16. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr16.pdf?lang=fi> [viitattu 19.4.16].
- Paavola, H. & Talib, M.-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Phinney, J. & Vedder, P. (2006). Family relationship values of adolescents and parents: Intergenerational discrepancies and adaptation. Teoksessa: Immigrant youth in cultural transition, toim. Berry, J., Phinney, J., Sam, D. & Vedder, P., 167 – 184.
- Prista, A., Tembe, M. & Edmundo, H. 2004. Amaga mulamula zetxe ja muita leikkejä Mosambikista. Suomi – Mosambique-seura.
- Pääjoki, T. 2011. Lasten taiteellinen toiminta. Teoksessa: Varhaiskasvatuksen käsikirja, toim. Hujala, E. & Turja, L., 109 – 121.
- Raina, L. 2012. Uusi yhteisöllisyys. Kasvatusyhteisön rakentamisen ammattitaito. Arator Oy.
- Rasku-Puttonen, H. 2006. Oppijoiden yhteisö, osallisuus ja kasvattajan merkitys. Teoksessa: Kasvatusvuorovaikutus, toim. Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A.-R. & Rasku-Puttonen, H., 111 – 125.
- Rusanen, S., Kuusela, M., Rintakorpi, K. & Torkki, K. 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy.
- Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Saukkonen, P. 2013. Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot. Gaudeamus Oy, HYY Yhtymä.
- Sneck, P. 2016. Keskellä viikkoa. Yhteishyvä-lehti 2/2016, 8 – 9.

Tast, E. 2007. Juuret ja siivet-sosiaalipedagoginen orientaatio varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. vuosikirja 2007, toim. Hämäläinen, J. & Nivala, E., 17 – 50.

THL. 2016. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Osallisuus. Päivitetty 22.2.2016. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> [viitattu 20.4.16].

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. 3. korjattu painos. Tampere: Tampere University Press.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Törrönen, M., Borodkina, O. & Samoylova, V. 2013. Trust in reciprocal relationships- The construction of well-being. Teoksessa: Empowering. Social work: Research & Practice, toim. Törrönen, M., Borodkina, O., Samoylova, V. & Heino, E., 8 - 19.

Varhaiskasvatuslaki 1.8.2015/580.

Verkkoluotsi. Pedagoginen käsikirjoitus. Oppimiskäsitys. Saatavissa: http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/pedagoginen/oppimiskasitykset/sosio_konstruktivinen.html [viitattu 9.5.2016].

Vernerinet.net. 2014. Kehitysvamma-alan verkkopalvelu. Päivitetty 28.7.2014. Saatavissa: <http://verneri.net/yleis/voimaantumisen> [viitattu 21.4.2016].

Viuha, T. 2013. Vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia osallisuudesta päiväkotiryhmän toiminnassa. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63952/Viuha_Tuula.pdf?sequence=1 [viitattu 18.4.2016].

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yeung, A. B. 2005. Vapaaehtoistoiminnan timantti. Teoksessa: Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus, toim. Nylund, M. & Yeung, A. B., 104 – 125.

Yrjänäinen, S. & Ropo, E. 2013. Narratiivisesta opetuksesta narratiiviseen oppimiseen. Teoksessa: Puheenvuoroja narratiivisuudesta opetuksessa ja oppimisessa, toim. Ropo, E. & Huttunen, M., 17 – 46.

Tervetuloa!

Olen Nina Malinen ja kutsun teidät suunnittelemaan kanssani KE 5.11.2014

KULTTUURINEN OLOHUONE- TAPAHTUMAA!!

Tapahtuma liittyy Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhöni, osana sosionomin tutkintoa, jonka toteutan Velhon päiväkodissa.

Tutkimusta/tapahtumaa rahoittaa Suomen kulttuurirahaston Kymenlaakson Rahasto ja se on myönnetty Tuija Aalto-Salliselle ja työryhmälle Monikulttuuristen perhetapahtumien järjestämiseen Kotkassa.

Tapahtuman tarkoituksena on lisätä Velhon päiväkodin yhteisöllisyyttä ja tutustuttaa vanhempia toisiinsa esittelemällä eri kulttuurien arkielämään kuuluvia tapoja tai muuten kulttuurisesti merkittäviä toimintoja, jotka ovat teille vanhemmille tärkeitä omassa kulttuurissanne.

Tähän tarvitsen teidän vanhempien apua. Tulkaa suunnittelemaan/ideoimaan kanssani mukavaa illanviettoa koko päiväkodin lapsille ja vanhemmille sekä henkilökunnalle järjestettäväksi tapahtumaksi.

Lapset ovat tervetulleita mukaan suunnitteluiltaan / Lastenhoito on järjestetty

Ilmoittautumiset / Lisätiedot 31.10.2014 mennessä

Taikavuoren ryhmä, Velhon päiväkot

040-668 3932

KAHVI / TEE TARJOILU

TERVETULOA VELHON PÄIVÄKOTIINI!

LAUANTAINA 22.11.14 KLO 14-16

Päiväkodin ja monikulttuuristen vanhempien työryhmän yhteiseen

KULTTUURINEN OLOHUONE-TAPAHTOMAAN

Ohjelmassa: 10 eri kulttuurin esittely

Ruokamaistiaisia

Musiikkia

Tanssia

Yhdessäoloa

Seurustelua

Kulttuurien vaihtoa

MEILTÄ OSALLISTUU

AIKUISTA

LASTA

PALAUTETTAVA 14.11.14 MENNESSÄ